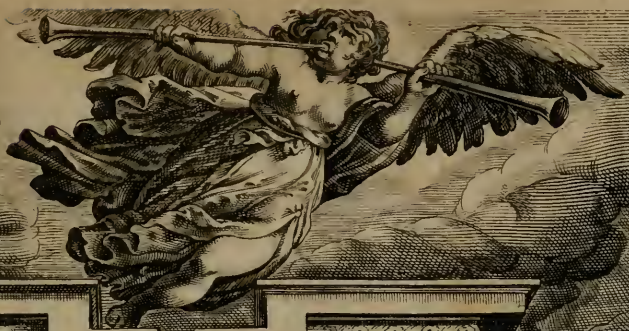

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF ILLINOIS

875
Schbe

Rare Book & Special
Collections Library

Emblemata
FLORENTII SCHOON-
HOVII I.C.Goudani,
Partim Moralia
partim etiam Civilia.

*Cum latiori eorundem ejusdem
Auctoris interpretatione.*

Accedunt et alia quædam
Poëmata in alijs Poëma-
tum suorum libris non
contenta.

GOUDÆ,
Apud Andream Burier.
cb.b.c.xviii.

875
Sch 6E

Amplissimis, Prudentissimisque Viris,
D. Prætori, Consulibus,
Scabinis, ac universo Senatui in-
clytæ Civitatis Goudæ,

FLORENTIVS SCHOONHOVIUS
hæc

Dicat, Sacratque.

Jan. 14 1711
Van der Meer

Gravissimè & prudenter à præstantissimo Philosopho litteris proditum est, Viri Amplissimi; Quales in Republicâ moderatores sunt, tales reliquos solere esse cives. Etenim cum vita Regentium publica censura sit, eaque perpetua, & generosis ingenijs non tam imperio opus sit, quàm exemplo, ipsi gubernatores factis suis præeuntibus, quæ sunt blandissimum jubendi genus, subditos suos in officio continent, ipsaque æquitas & ratio omnes bonos adhortatur, ut legitimam eorum potentiam, atque autoritatem, quibuscunque rebus possint, tueantur ac revereantur. Videmus, ubi mens sana viget in sano corpore, vigere quoque, & effulgere admirandas ejus functiones: sic Civitates, si prudenti eorum, qui ad publicum clavum sedent, ductu & auspicio regantur, florent, & tantum ultrà reliquas urbes caput effe-
runt,

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Virg.

Græci quâ ratione evaserunt toto orbe tam laudabiles? nempe quòd cæteras, quas illi barbaras vocabant, nationes omnes Sapientiâ & ingenio anteirent?

Vnde tantum nomen *Quà fidus currit utrumque,*
 sortita sunt Athenæ: hoc pacto scilicet, quod haberent
 præstantes ingenio ac Sipientiâ viros. Parva denique oppida,
 si à prudentibus gubernentur, parvo temporis spatio maxima
 incrementa sumere possunt. Testis est, Viri Amplissimi, lau-
 datissima vestra Respublica, quæ prudentissimo vestro ductu
 & auspicijs, veterem suum vigorem, alijs quibusdam ad inte-
 ritum vergentibus, reservavit, & adhuc quotidie maximum
 status sui incrementum capit. Idque non alijs modis, quàm
 sapientiâ vestrâ, & fideli legum custodiâ, quæ Civitates (ut
 Euripides inquit) continent, quæ omnem societatem, & bo-
 nam reddunt, & stabilem conservant. Dicebat Dionysius se-
 nior, Vi atque Metu, tanquam adamantinis vinculis, magna
 imperia retineri, Quod scitè sanè, & ex Patriæ suæ consuetudi-
 ne Agesilaus refutavit; Ex eo enim quum quæsitum esset, Vtra
 esset Virtus præstantior, Iustitiane, an Fortitudo? Hæc, inquit,
 sine illâ, tantum ad perniciem valet: at illi si pareant omnes,
 hujus usus nullus futurus est. Suavissimè Horatius,

Lib. 4. ode 5

*Tutus bos etenim rura perambulat,
 Nutrit rura Ceres, almaque faustitas,
 Pacatum volitant per mare navitæ:
 Culpari metuit fides.
 Nullis polluitur casta domus stupris,
 Mos & Lex maculo sum edomuit nefas,
 Laudantur simili prole puerperæ,
 Culpam pœna premit comes.*

Idem vos pro sapientiâ vestrâ statuitis; Hæc potissima fulcra,
 fortissimos tibicines omnis politici status judicatis, Iustitiam,
 & concordem inter subditos vestros Relligionem. Quam (ut
 consentiens fama de vobis semper testabitur) hætenus ita
 estis tutati, ut, dum præcipuas Bataviae urbes (Heu fatum
 nostrum) opinionū quarundam in Religione dissidium, adeò
 vexaret, ut propemodū divortium, & voruram à sese mutuo
 facerent,

facerent, vos maturum amuletum ei morbo adhibendo, tanquam in altissimo otio, atque alcedonijs, cum subditis vestris beatissimè vixeritis, & poènè uni firmi immotique steteritis, in communi illo motu. Videbatis scilicet, Amplissimi Viri, noxium hoc Religionis dissidium, maximos rerum publicarum nervos incidere; idcirco aut ei resistendum, aut doctrinâ, & sedulâ institutione oportunè consopindum. Ne tandem illud audire cogere mini,

Quantum Relligio potuit suadere malorum.

Lucret.

Porro Viri Ampliff. quanquam innumera exstent in civitatem vestram, Patriam mihi charissimam atque sanctissimam, merita, non ero tamen in ijs commemorandis prolixior, neque reliqua virtutum vestrarû præconia, (ne in publica commoda, quibus assiduò in majus provehendis studetis, peccem) recensebo, finitimorum vestrorum tacitæ conscientia interea judicandum relinquens, quam laudem mereamini. Illud me hercules tacere non possum, me, quoties hæc rumino, (rumino autem sæpissimè) illicò in vestri nominis amorem, ac venerationem incitari, & sedulò evigilare, quo potissimum pacto vestros animos, quos nascentis meæ laudis fautores experior, mihi dignè demereri queam. Et quidem in hoc rerum mearum statu, non alia occurrit aptior occasio vobis gratificandi, quàm si hunc Emblematum meorum libellum, jam per triennium, & quod excurrit, in scrinijs meis servatû, tandem à bibliopolâ Andrea Burier multis precibus mihi extortum, sub vestro nomine, in Æde Musarum consecrarem. Non mercenariâ spe illectus, ut caput unctius referam, sed ut ostendam, quicquid possum, id ipsum, immò hunc spiritum in vestræ spem gratiæ militare. Munus certè hoc nostrum, si ex vestrâ dignitate spectetur, perexiguum, si ex viribus meis, mediocre, si ex animo, magnum est. A quo solo, ut alia desint, vobis gratum & acceptum esse velim, idque eò magis futurum spero, quòd non ab inquilino aliquo, sed ejusdem Reipub.

municipe, eoque, cujus Parens laudatissimi vestri Collegij Consularis, non ita pridem consors fuit, profectum sit. Et certe Viri Amplissimi. (si qua bonis de se fiducia est) non in tam sterili arvo sementem ingenij nostri fecimus: Edimus enim Emblemata; studij genus foeliciter fallax, utpote quod plus Philosophiæ in recessu habeat, quàm quidem primâ fronte promittit. Hoc opus à paucis adhuc (quod citrà jactantiâ dictum) in Bataviâ vestrà tractatum est. Aliquot abhinc annis, Viri omni æternitate dignissimi, D. Hugo Grotius, & D. Daniel Heinsius quædam juvenilia, id est Amatoria edidère Emblemata; opus me hercules & lepidū & venustum, sed quod auctores illi magni vix tanti putant, ut pro suo agnoscant. Olim etiâ Vir summus Alcivius, de cujus laudibus nihil tam magnificè dici potest, quod ad meritorū sublimitatē assurgat, doctissimo Emblematum libello, omnibus palmam præripuisse videtur. Hunc sequuti sunt, Hadrianus Junius, & Iohannes Sambucus, sed an pari successu, aliorum esto iudicium. Post hosce Roscius me in Orchestrà saltare ausum, aliqui fortassis ut Suffenū suggillabunt: Quibus ego responsum velim, nec mihi, nec alteri cuiquam præclusum esse ad scribendum iter, meque non tam ostentandi, quàm exercendi ingenij causâ, vel ut alios doctiores excitarem, id fecisse. Sciant etiam,

(——— *Si quis tamen hæc quoque, si quis
Captus amore leget*)

& nos aliquid invenisse, quod possit esse usui, aut voluptati. Prima sequentem, honestū est etiam in secundis, tertijsq; consistere: Nam in Poëtis, non Homero soli locus est (ut de Græcis loquar) aut Archilochi, aut Sophocli, aut Pindaro: sed vel secundis, vel etiam infrà secundos. Idem asserit Romanæ fidicen

Cic. de
Orat.

Lib. 4. Od. 9
Lyra,

*Ne fortè credas interitura, quæ
Longè sonantem natus ad Ausdum,
Non ante vulgatas per artes
Verba loquor socianda chordis.*

Non si

*Non si priores Maonius tenet
 Sedes Homerus, Pindarica latent,
 Cæque, & Alcæi minaces,
 Stesichorique graves camæna;
 Nec si quid olim lusit Anacreon,
 Delevit ætas, spirat adhuc amor,
 Vivuntque commiſi calores
 Eoliæ fidibus puella.*

Hâc spe fretus, laudabile hoc stadium decurri, invitante me
 profundâ illâ Sapientiâ, quæ olim tota ferè, cum necdum ope-
 râ Platonis, Carneadis, & Chryſippi, didiciſſet eſſe loquax, ſub
 minutilis hiſce notis latitabat. Ægyptij enim Sacerdotes, ſa-
 crorum ſuorum myſteria, ſub obſcuris, & in ſpeciem penè ri-
 diculis ceremonijs ſignificare ſolent, ut profanũ vulgus à Sa-
 cris ſuis arcerent, & dumtaxat ab ijs intelligerentur, qui ſacris
 iſdem initiati eſſent. Hæcut cognoſcerent, Plato, Pythago-
 ras, alijsque æterni nominis viri, Ægyptum peragrarunt, ibique
 ex brevibus illis ſculpturis, eam ſapientiam apprehenderunt,
 quam tot tantisq; voluminibus poſteâ tradidère. Hæc cum ita
 ſe habeant, quis conatus noſtros, in hoc planè divino ſtudio
 poſitos, vituperet? Quis non potius utrumque mihi pollicem
 premat? Ego ut rudiorum ingenijs conſulerem, & Emblemata-
 tum originem oſtendi, & inſignium virorum exempla, dicta-
 que, petita ex Morali Philoſophiâ, omnium ſtudiorum, in
 quibus ſe humanus labor exercet, optimâ, ſubjunxi. Sciens ea
 permagnam vim habere, ad ingenerandum animis benè natis
 amorem Honeſtatis, atque Virtutis. Si enim in atrijs diſpoſitæ
 imagines, poſteriorum animos ad gloriam & verum decus
 excitent, quantò magis in mentibus noſtris fuſcitari conve-
 nit igniculos Probitatis; ubi exempla illa, dictaque, de qui-
 bus nunquam conticeſcet æternitas, ad vivum expreſſa vi-
 demus? Quem non vel graviffimo veterno ſepultum exper-
 gefaciant, & altius in animum admiſſa, intrepidè ducant

Cic. in
Somn. Scip.

ad pulcherrimum illud Bonæ Mentis facellum? Cæterùm non omnia, quæ in medium adferri poterant, attuli, sed ut Fabius inter Grammatici Virtutes collocat, quædam nescire; ita in his diligentiam partem esse putavi, quædam præterire. Vos Ampliff. Viri, munus vestrum benevolè amplectimini, pro quo vestrum nomen, velut amuletum, ad averruncandam invidiam, & placandam Nemefin excubabit, sub quo eodè, placeat, relegatur, ametur. Valetè, & Rempub. vestram periculossissimis hisce temporibus, foeliciter & providè regite, indubitatè scientes, omnibus qui patriam suam adjuverint, exiguam tenuemque auxerint, justitiâ, pace, bonis legibus ornaverint, ijs suam certam mercedem, non in celebri loco Statuæ, sed ordinatum ac constitutum in cœlo locum, in quo extrâ omnem sortis vicissitudinem, cum æternis illis mentibus, quarum corpora naturæ concefferunt, beatè, non aliquot annos, sed ævum immortale agant, cum summâ & perpetuâ lætitiâ. Datum Goudæ, Ipsi Kalendis Martijs. A° CIO. IO C. XVIII.

Lecto-

Lectori Benevolo S.

Res anni sunt, benevole Lector, quòd Poëmata
mea publicè juris fecerim, in gustum scilicet, &
periculi faciendi causa, qui tuus in me meaque
esset animus: Ea quia tum temporis doctis qui-
busdam non displicuere, & à te obvijs, quòd di-
citur, ulnis excepta sunt, etiam hæc Emblemata, extemporali
curâ effusa, & jam tu apud me parata, è fidis Silentij castris
erumpere passus sum. Quia (ut inquit ille) Spes alitur exem- Symma-
chus in
Epist.
plis, & placiturum confidimus, quod alijs placuisse gaudemus.
De illis autem (sicut de alijs) serio rogo & obtestor, uti amicè,
non rigidè censeas; ut quam benevolentiam antehac expertus
sum, eandem etiamnum in te sentiam. Etenim, ut verum
confitear, voluimus hic aliquid, sed impari cum alijs, queis
corculis esse datum est, successu. Sufficit nobis, si solam in-
vidiam deprecemur, quam quidem eò mihi æquiores futuram
spero, quòd infirmum & informem hunc fœtum, non sapien-
tior etas, sed adolescentia enixa sit, & quidem ea, que propter
alias curas, in hâc solâ curâ esse non potuerit. Hoc Lector si
cognoscis, ignosce, si ea vitia non effugerim, quibus ut plurimum
tales affines sumus. Sin minus, me tamen consolabor, omnium
bonarum rerum conatum in laude, effectum in casu esse.

Si desint vires, tamen est laudanda voluntas,

Ovid.

Hâc ego contentos auguror esse Deos.

Ultimum restat quod te precer, aut potius deprecer, ne scilicet
mireris

mireris sententias quasdam Græcorum, Latine hic à me esse expressas. Cum enim Typographus noster defectu illarum litterarum laboraret, mibique non aliud tempus ad corrigendum opus, quàm hoc dierum Canicularium Iustitium suppeteret, commodè ille exspectari non potuerunt. Verba autem auctorum Græca, si quis nostris Latinis non contentus, fortè desiderabit, ex ipsis, quorum loca fideliter & ex lege designamus, petat. Aliorù Verò sententias, quas hic in morem Centonis conteximus, discriminibus verborum, aut litterarù figurâ disparare nolimus, ad minorem nimirum Typographi molestiam, & ut (quod mihi placebat) uniformis esset Scriptura. Vnicuique autem quod debeo, ingenue addito è regione nomine, acceptum fero. Tu Lector habe, & si merui, fave.

In com-

In commendationem Emblematum
FLORENTII SCHOONHOVII, I.V.D.
& Poëtæ eximij.

Vidimus Alciati benè doctum Emblemata, nec illi
Edidit aut simile, aut doctius alter opus;
Hunc tamen ad vivum, Schoonhovius indolis altæ,
Exprimit; huic primo, jure secundus erit.
Sive quis inventum spectet, quis sive Poësin,
Seu videat prosâ planius omne datum:
Quis non tam varias simul uno in pectore dotes
Suspiciat? quis non credat inesse Deum?
Quod dedit Alciatus Minoë interprete, solus
Schoonhovius vates hoc simul omne dedit.
Hunc igitur docti, quibus ex meliore metallo
Finxit Apollineus pectora dia calor,
Hunc avidâ versate manu: legisse jurabit;
Vtile nam dulci miscuit omne simul.
Philologus, vates Themidis, Phæbique sacerdos,
Omne tulit punctum, & commoda multa feret.

Gerardus Traudenijs.

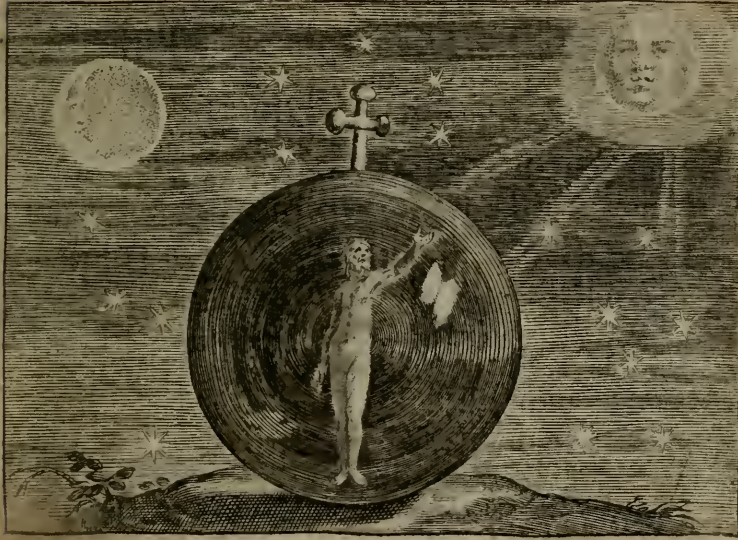

Quem sibi sancta Themis teneris sacrauit ab annis,
 Inq; suum pariter Musa vocavit opus,
 Schoonhousius sic ora gerit; Iuvenilis imago est,
 Mens tamen interius nil iuvenile sapit.
 Gerardus 'T'ruddenius.

FLORENTII SCHOON-
HOVII EMBLEMATA.

Nosce te ipsum.

EMBLEMA I.

*Ne meritum prælustre tuum, Dignissima mundi
Pars Homo, servili conditione premas;
In te tota patet cælorum atque orbis imago,
Hinc decus, hinc dotes noscere disce tuas!*

A

COM-

COMMENTARIUS.

OMnis hominum vis ac præstantia in Animo & corpore sita est: Vtrumque autem habent egregium, nisi quod aliud alio sit præstantius. Hoc lustremus, atque in eo nos illustremus: Corpus quod attinet; videmus illud eis à Naturâ datum sublime, & quum cæteras animantes pronas, ventriq̄ue obediētes, ad partem abjecisset; solum Hominem ad cælum, quasi cognationis domicilijq̄; pristini conspectum, erexit. Hinc Poëtarum ingeniosissimus,

*Pronaq̄, cum spectent animalia cætera terras,
Os homini sublime dedit, cælumq̄, tueri
Iussit, & erectos ad sidera tollere vultus.*

Altius si indagemur; omnia, quæ mundus, eum habere comperiemus; quatuor scilicet Elementa; Spiritum aëreum, Cor igneum, Corpus terreum, & os aqueum. Prætereà capitis quoddam cælum, & in eo scintillantes oculos, ipsam formam rotundam cum brachia & pedes expandit, à quorum extremitatibus si lineam ducamus, rem habebimus autorem. Quibus rationibus moti philosophi *Μικροκόσμον* illū appellarunt. Testatur id Macrobius in Somnio Scipionis: Physici mundū magnum hominem dixerunt, & Hominē brevem mundū. Rectè; quia ut ille à Deo regitur, sic Homo ab Animo, alterâ illâ sui parte, immò toto; Nec enim nos ij sumus quos forma ista declarat, sed mens cujusque, is est quisque. Quare Socrates cum decorum adolescentem conspiceretur: Vt te videam, inquit, aliquid loquere. Etenim arbitrabatur hominem non oculorum, sed mentis acie, & animi obtutu esse considerandum. Ab hoc illud cæleste animal sumus quod divinæ in terris Providentiæ quandam quasi repræsentat imaginem; sagaces, multiplices, acuti, memores, pleni rationis & consilij, denique præclarâ quâdam conditione generati, nimirum ut cæteris animalibus imperemus:

Cicero in
somn.

Ovid. in
Metamorph.

*Sanctius his Animal, mentisq̄, capacius altæ
Deerat adhuc, & quod dominari in cætera posset
Natus homo est, sive hunc divino semine fecit
Ille opifex rerum, mundi melioris origo; &c.*

Divino semine inquit Poëta non poëticè; Anima enim rationalis ex ipso æternitatis gremio decerpta est, ab illo tradux, divinitatis

vinitatis originem initiumque accepit, ex hoc orta huic similis est. Quid ei clausum, quid invium? in cœlum usque penetrat; astrorum ortus, obitus cursusque cognoscit, dies, menses, annos finit, defectiones Solis & Lunæ, & scit & prædicit in omne posterum tempus, quæ, quantum, quando futuræ sint. Suo denique ingenio in rerum Naturâ, alteram quasi naturam efficere conatur.

*Quis dubitet posthæc Hominem conjungere Cælo,
Eximiam Natura dedit linguamque, capaxque
Ingenium, volucremque Animum, quem denique in unum
Descendit Deus, atque habitat, ipsamque requirit.*

Manil. 2.
lib.

Cum itaque, ô Homo audacissimæ Naturæ artificium, tot tantæque tibi sint dotes, eas cognosce, & attollere, ne tanquam fungus in illustri hâc mundi machinâ sedeas, & cucurbitas pingas, excute corporearum cupiditatum coenum, rumpe clavos quibus te, terrenas habitans Libido mentes, terræ affigere studet, ne pejus tibi velle videaris quàm ipsa Natura voluit.

*Hæc, nisi terrenus malè desipis, admonet signa
Qui recto cœlum vultu petis, exersisque frontem;
In sublime feras Animam quoque, ne gravata pessum
Inferior sicut mens corpore celsius levato.*

Boëtius;

A 2

Sapiens

FLORENTII SCHOONHOVII
Sapiens suprà Fortunam.

EMBLEMA II.

*En que jura solet per Vniuersum
Cunctis dicere Sors; hinc illigatur:
Nimirum sapientiâ recoctus
Extrâ se nihil expetens bonorum
Sortem sub pedibus premit superbam.*

COMMENTARIVS.

IN nemine Deorum Dearumve tam prodiga ingeniorum fuit Antiquitas, quàm in Fortunâ, ut quæ sola utramque paginam facere (vel teste Plinio) in ratione mortalium fuit credita. Hinc tot ejus cognomina, tot eam precibus ambiunt, quos elegantissimè Horatius noster Lib. I. Ode xxxv. Descri-

Descriptis. Enimverò cœci homines res mortalium nullo ordine, nullo alio rectore, quàm Fortunâ, fluitare existimabant. Divinos itaque ei tribuebant honores, litabant, cœlo denique eam collocabant: Testis Iuvenalis Satyra x.

*Nullum Numen abest si sit prudentia, sed te
Nos facimus Fortuna Deam, Cœloque locamus.*

Et idem alio loco.

*Si Fortuna volet, fies de Rethore Consul,
Si volet hæc eadem fies de Consule Rethor.*

Hæc ille Ethnicus Poëta ethnicè de Fortuna. Pudet autem maximo cum Christianorum dedecore confiteri, tot etiamnum esse, qui non Deum Fortunæ rectorem, sed ipsam Fortunam propriâ suâ lege meantem agnoscunt, qui huic secunda & adversa sua accepta referunt. Pendent miseri ab eâ, nunc magni sunt, nunc pusilli, nunc elati, nunc supplices, ut cumque se mutarit Rhamnusia; non secus ac conchilia crescente Lunâ auferunt, decrecente decrescunt. Contrâ verò Sapiens, pedissequus ille ac imitator Dei, quem hîc in Scenam producimus; hâc Deâ altior & sublimior stat; utpote semetipso, & ex se nascentibus bonis contentus; hoc est ijs, quæ casu non dantur, quale bonû est Virtus: Nam qui alia bona iudicat venit in Fortunæ potestatem, alieni arbitrij fit. Porrò in unoquoque Sapiente

Quis Deus incertum est, habitat Deus.

Ille dat consilia magnifica & erecta, ille dat animum excellentem, moderatum, omnia tanquam minora transeuntem, quicquid timemus optamusque ridentem. Quem elegantissimè suis coloribus depinxit Horatius.

*Quisnam igitur liber? Sapiens, sibi qui imperiosus,
Quem non pauperies, neque mors, neque vincula terrent,
Respondere cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres, atque rotundus,
Externi nequid valeat per læve morari,
In quem manca ruit semper Fortuna.*

Lib. 2. Sat. 7

O quàm magna quàm paucis? Examinemus & caput Sapientiæ in istis habebimus. Liberum itaque Sapientem esse sic pro me probat Cicero in Paradoxis. Quid est Libertas? potestas vivendi ut velis. Quis igitur vivit ut vult? qui recta sequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via considerata atque provisâ est, qui

Sapiens liber.

legibus quidem non propter metum paret, sed eas sequitur atque colit, quod id salutare maximè esse iudicet. Soli autem id contingit Sapienti, ut nihil faciat invitus, nihil dolens, nihil coactus. Confitendum itaque est nisi qui ita sit affectus esse liberum neminem. Sibi imperat Sapiens, quia nō attollitur prosperis nec mergitur infœlicibus. Testis ille à Porticu Sapiens, clamans altum & intonans: Ego solus rex sum, solus dives: & interim conspicitur ad alienas fores miffitans;

*Da tegmen Hipponacti, namque frigeo
Totusque contremisco.*

Sibi impe-
ratis,

Nec morti
cedens,

Nec morti nec vinculis Sapientem cedere; videre est in innocentissimo Socrate, cujus animum triginta Tyranni circumfidentes infringere non potuerunt. Quemadmodum enim nihil incommodi adfert nimbus in mare decidens, utque grando illisa tectis magno quidem fragore, verum nullâ noxâ defultat, sic inanis ille terror mortis nihil in Sapientem potest. Ad omnem incursum invictus & interritus est, non si paupertas, non si luctus, ignominia aut dolor impetus faciant, pedem referet, securus contra illa ibit, plenus gaudio domestico. Verè Boëtius Lib. I. Metro. III.

*Quisquis composito serenus ævo
Fatum sub pedibus dedit superbum
Fortunamque tuens utramque rectus
Invictum potuit tenere vultum,
Non illum rabies, minæve ponti
Versum funditus excitantis æstum,
Nec ruptis quoties vagus caminis
Torquet fumificos Veseris ignes,
Aut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis movebit.
Quid tantum miseri feros Tyrannos
Mirantur sine viribus furentes?
Nec speres aliquid, nec extimescas;
Exarmaveris impotentis iram.*

En tibi duo rivuli ex turbidissimo Affectuum fonte deducti; nimirum Spes & Timor, qui etiam in Sapientis animum non influunt, utpote in quo nil nisi tranquillitas, non secus ac status mundi super Lunam,

Seneca E-
pist. 59.

Perpe-

Perpetuum nullâ temeratum nube serenum.

Nam illa mundi pars superior & ordinatio, nec in nubem cogitur, nec in tempestatem impellitur. Eodem modo sublimis ille animus, quietus semper & in statione tranquillâ collocatus, modestus venerabilis & compositus est. Venio ad Honores: quos quàm facile sit Sapienti contemnere testatus est Diogenes, qui maluit in dolio suo volutari quàm Alexander esse: Scivit scilicet;

Honores
cōtemnens.

Regnum & Diadema tutum

solam deferre virtutem;

Quam tamen invitam blandè vestigat, & ultrò

Ambit honos, docuit toties à rure profectus

Lictor, & in medijs Consul questus aratris.

Claud.

Denique (quod fons est Emblematis) Sapientem esse totum ex se aptum, ex se pendentem, & suprâ Fortunam; paucis pro me docebit Epictetus: Sicut Iuppiter secum est atque agit, & in se acquiescit, fruiturque cogitationibus se dignis: Sic & Sapiens sibi ipse sufficit & secum esse potest, fruiturque puriore illâ & sublimiore meditatione; quâ foelicitate (secundum Senecam) nulla Deo est propior. Porrò cum vera magnanimitas atque libertas duabus potissimum rebus constet; in contemnendis cum prosperis tum adversis; quis hoc melius potest quàm Sapiens? qui totum Fortunæ regnum despicit, & animosè cum Horatio exclamat; Fortunam

Ex se pen-
dens.

Laudo manentem, si celeres quatit

Pennas; resigno quæ dedit, & me à

Virtute me involvo, probamque

Pauperiem sine dote quero.

Habeamus aquam & polentam, & Iovi ipsi de foelicitate moveamus controversiam. Age nunc

Seneca.

Seriat atque novos moveat Fortuna tumultus,

Quantum hinc imminuet?

O muros quos construendos in animi nostri sensibus monebat Antisthenes nullâ vi expugnabiles. Quàm alta hîc (sine quâ nihil dulce) securitas? Quantus hîc tollendus risus, quantâ voluptate implendus animus ex hâc sublimi, & tutâ arce contemplantium aliorum errores, suam autem quietem.

Non quia vexari quemquam est jucunda voluptas

Lucret.

Sed

Sed quibus ipse malis careas quia cernere suave est.

Hi planè juxtà Græcorum proverbium

ὁπὸ πύργου κείνεται ἀχάριστος.

Ipsi stantes in littore navigantis artem & discrimen spectant otiosi. Exsurgamus, exsurgamus & nos aliquando ex hâc fece, ut evadamus in illud sublime & excelsum, ubi tranquillitas nos manet, & expulsis terroribus vera Libertas. Certè

Seneca.

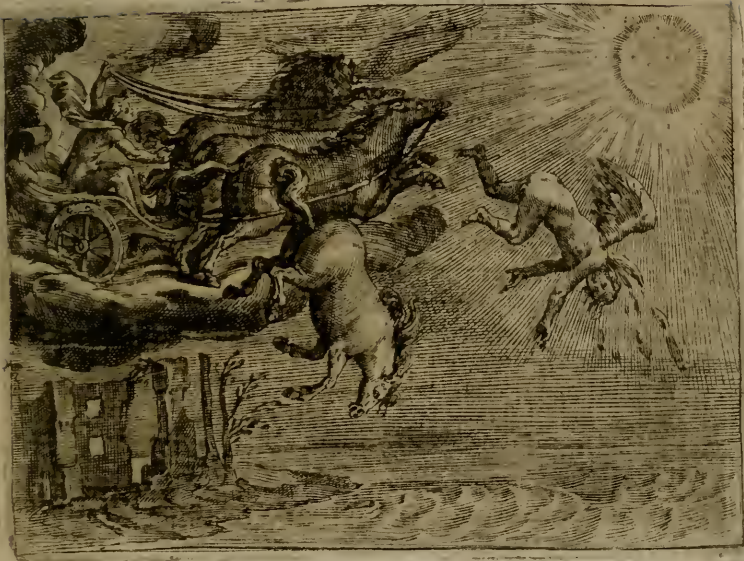
Lueret.
lib. 1.

*Nil dulcius est, benè quàm munita tenere
Edita doctrinâ Sapientum templa serenâ,
Despicere unde queas alios, passimq; videre
Certare ingenio, contendere Nobilitate,
Noctes atque dies niti præstante labore
Ad summas emergere opes, rerumque potiri.*

Altum

Altum sapere periculosum.

EMBLEMA III.

*Icarus & Phaëton nimium dum magna capessunt
 Occidit hic flammis, ille peremptus aquis:
 Mens infirma hominum cœli percurrere claustra
 Cum studet; in tenebras præcipitata ruit.*

COMMENTARIUS.

NOta est omnibus Phaëtonis & Icaris fabula, quæ in eos potissimum à Poëtis prudentum primis excogitata est; qui insanientis sapientiæ consulti *θεεργάζονται ἐν τάντες τὸ τε ἄνω γῆν δὲ τὸ ἔπερεια;* Satagunt inquirentes & quæ terram infrà, & quæ cœlū suprà sunt, Res certè quam nec

B

fcire

scire datum, nec scitari permissum, nec scrutari relligiosum. Cum enim Deus regnum suum, seque sine arbitris regat; sanctius & reverentius est de eo credere, quàm scire, mirari, quàm rimari. Plura de hoc

Scire nefas homini.

Tangere vis cœlestes illos ignes? cum Icaro liquefces. Scandere in Providentiæ arcem? cum Phaëton te temerario cades. Vna & quidem maximè laudabilis audacia hîc, nihil audere, unum acumen, nihil cernere, una scientia, nihil scire. Quia,

Horat.

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosâ nocte premit Deus,

Ridetque si mortalis ulterâ

Fas trepidet.

Quid itaque animum æternis consilijs minorem fatigamus? Quid nos homulli, nos terra, pulvis, somnium, immò somnij fugacis umbra, angusto sinu illum claudere volumus, quem nec cœlum ipsum? quid cœlestia ejus decreta capere, quos nunquam cœpit cœlestis Curia? Tamen

——— *Nos pravum, & debile vulgus*

Scrutamur penitus Superos, hinc pallor, & iræ,

Hinc scelus, insidiæque, & nulla modestia voti.

Nos ij sumus qui secreta Cœli inquirere sudamus, qui curiosâ mente mentis æternæ recessus tentamus, & in ipsâ ipsius Decreta irrumpimus. Nos de divinâ Prædestinatione, de Libero Arbitrio, de Lapsu primorum parentum, alijsque, quæ otiosæ mentes semper quærunt, & nunquam inveniunt, disputare audemus, simplicemque Scripturam quæstionum ambagibus implicamus; cum tamen Veritas hæreat sub ictu, immò amittatur nimium altercando.

Prudèrius.

Idcirco mundi stulta delegit Deus

Vt concidant Sophistica.

In his si quis seorsim à sensu nostro senserit; in eum statim arietamus, crimenque ducitur lustralibus febris expiandû. Pro his,

Lucan.

Bella geri placeat nullos habitura triumphos.

Pestis certè & hujus, & jam olim plurium Rerumpublicarum, nec facilè excutienda si aut ipsa potens, aut obsedit potentes. Nonne hodie hanc ob causam, provinciam provinciæ, civem civi infestum videmus? nonne hoc

Pro-

*Procurdit enses,
Et socios inimicat urbes?*

Horat.

Accedunt concionales tubæ, quæ undique gladiatorio animo
classicum canunt, quæque pax deberent esse mundo, fax sunt,
& πύρ ἑστὶ πύρ addunt, quum tamen omnis modestia atque mo-
deratio eas deceat, quam si non habeant; sumerent saltem sibi
hoc tempore mutuum.

Sed frustrà est hæc querela; quisque regnum sibi vi, atque
factionibus munit; hinc castra ex unâ parte contraria, & paren-
tum liberorumque sacramenta diversa:

Diditur incertum studia in contraria vulgus.

Verè incertum; quia, non aliter quàm pecorum ritu, sequitur
antecedentium gregem, pergens non quàm eundem, sed quàm
itur, nec ad rationem, sed ad similitudinem componitur. Liber-
tas quidem, & speciosa nomina prætexuntur; sed ut imperium
evertant, libertatem præferunt, si everterint, ipsam aggredien-
tur. Sub hoc mantili & everriculo multarum fraudum, fervida
ingenia violentiam naturæ, & profundam ambitionem velare
student. Relligio passim in ore, improbitas in corde, cui nisi
frena maturè injiciantur, & veteres artes, per quas Batavum
nomen, & illius crevère vires; revocentur; ita in nervum erumpet,
ut non nisi Vi Majore ejus motus componendi sint. Quod
si fit, conclamatum est, & exequias Belgicæ quibus commo-
dum est ite. Non desunt nobis exempla istarum quas patimur
cladium, sed ipsi nobis. Nonne Græcia, & quod recentius,
Flandria, hæc immodicâ libertate & licentiâ concionum perijt?
Nonne speciosi hi religionis prætextus,

Seneca de
vita beata,Taci. 4. An-
nal.Idè 16. An-
nal.

Altis urbibus ultimæ

Stetère causæ cur perirent

Funditus, imprimeretq; muris

Hostile aratrum exercitus insolens?

Certè nimis quàm verum. Sed quid? Ita se res habet, ut plerum-
que qui Fortunam mutaturus est Deus, consilia corrumpat. Iam
rebus omnibus florentissimi, Regibus, Principibus, Rebus
publicis suspicendi, immò (dicere hoc liceat) adorandi; nos-
met ipsos perdere, & in nostra viscera vittricem dextram con-
vertere studemus: palàm alioqui beati, nisi unum hoc desit, ani-
mus qui modestè istæc ferat. At vix est ut queamus; opes enim

Vell. Patere,
lib. 2.

divitiæ nimiaque fœlicitas afflixere sæculi nostri morès : hinc illæ lachrymæ , hæc una fundi nostri calamitas. Philosophus quidam interrogatus , quidnam esset Fortuna? respondit; Malus medicus ; plerisque enim quos curat cœcos facit. In nobis id verum , quibus hostis in latere , & tantum non ad portas Hannibal , & tamen dulci fortunâ ebrij litigamus , Syracusæ nostrâ capiuntur , & nos in pulvere pingimus , sperantes amoto metu , & intereà oscitantes opprimendi. At quantò fatius erat , id operam dare , ut sapientiam cum modo habentes Consilia quibus impares sumus fato permittamus , & pestilente hæc fruge in herbâ oppressâ , tutam rebus adstruamus securitatem. Animos commune periculum jungat , simultas post sit : Ne tum denique nostra intelligamus bona , cum quæ in potestate habuimus ea amiserimus. Serum est mortuâ re verba facere , Optimum autem alienâ insaniâ frui.

Plautus.

At vos;

*Seu calidus sanguis , seu rerum inscitia vexat
Indomitâ cervice feros , ubicunque locorum
Vivitis , indigni fratrum rumpere fœdus.*

Nos qui nihil præter vota in commune conferre possumus , Deum intimè precamur , ut pura simplexque Relligio in patriâ nostrâ restauretur , ut nova commenta , & cœtera ludificandis animis per otium callidè excogitata , aboleantur , tandemque , sublatâ scissurâ , pax in domo ejus , in Conscientijs quies , securitas in Republicâ constituatur.

In

In publico malo foelices.

EMBLEMA IV.

*In sua victrici dum sedit viscera ferro
 Patria, Innocuo terra cruore rubet;
 Vultur adest subito, defuncta cadavera pascens,
 Quodque alijs damno est, hinc sibi lucra petit:
 Grassari quò tuta queat ad munia opeſque
 Civica depoſcit praelia ſeditio.*

COMMENTARIUS.

A Ristophanes in Equitibus ait;
 Feciſti ut is qui capreat anguillas facit;
 Quicta quum ſunt ſtagna venatur nihil,

B 3

Sed

*Sed cœnum ubi omne illac & hac subreterit
 Captura magna est ; Tu quoque ubi perturbaveris
 Hinc Civitatem & inde ; plurimum capis.*

Cic. 2. in
 Cat.

Similitudo mehercules optimè quadrans in seditiosos, qui honores quos quietâ republicâ desperant; perturbatâ se consequi posse arbitrantur. Itaque miscent omnia sursum & deorsum, certi suis conatibus oportunitissimos esse illos transitus rerum. His ducibus comites sese adjungunt ij qui ex conscientia scelerum nihil spei sibi reliquum fecerunt, nisi in summâ rerum omnium desperatione: hi privata vulnera Reipublicæ malis operire statuunt. Praterèa obarati, quibus afflicta fides in pace, qui rebus turbatis alacres, & per incerta tutissimi sunt. Hinc apud Suetonium Iulius Cæsar inquit; ijs quos gravior criminû, inopiæ, luxuriæ vis urgeret; bello civili opus esse. Quemadmodum enim pulegium ipso brumæ tempore floret, quum marcent omnia: ita mali, quorum in pace nullus est respectus, rebus pessimè vexatis regnum tenent. Sed id pro tempore saltem; parum enim diuturna est fœlicitas quæ his fundamētis innititur. Et rarò magna illa Reipublicæ moles convelli sine exitio convellentium potest. Qui ignè immisso sylvam incenderit, non potest eventum reliquum arbitrio suo moderari, sed ignis quocunque impetus fert, pabulum quærit, & in ipsum incendij auctorem sæpe ruit: haud aliter qui malo consilio patriam intestinis bellis incendit; cum illâ conflagrante conflagrat, pereunte perit, & æquales cum victis victoris condiciones accipit.

Nihil

Nihil ignavis votis.

EMBLEMA V.

*Rebus in humanis nostrum solamen opemque
 Nil juvat ignava sollicitare prece;
 Audentes Fortuna juvo: conamina vestra
 Iungite, & hoc nostrum preesto erit auxilium.*

COMMENTARIUS.

Proverbio celebratum est apud Lacedæmonios; Admotâ manu Fortunam esse invocandam: Quo significabant sic esse invocandos Deos ut simul & manum apponamus, & nostram addamus operam, alioqui frustrâ invocari. Non enim votis neque supplicationibus muliebribus auxilia Deorum parantur, sed vigilando, agendo, bene cōsulendo omnia prof-

Sallust.

prof-

prosperè cedunt. Vbi socordiæ atque ignaviæ te tradideris ne-
quicquam Deos imploras, irati infestique sunt. Gubernator
videns insurgere tempestatem Deorum auxilium petit; nihilo
fegnius interim clavum moderans & antennam detrahens. Mi-
les, invocata ope Divinâ, armatur, Arator ab Hesiodo jubetur
Dijs sacrificare deinde aggredi. Nec Ægyptius colonus solo
Nili fretus flumine semen suum spargit, nisi prius aratro bovem
junxerit, sulcum duxerit, multum laborarit. Tum demum flumen
vocat, opus suum illi commendat: Ita fluvijs miscetur cum la-
bore agricolæ, cum labore spes, cum molestia fructus. Quod si
autem omnia nobis quæ ad victum cultumque pertinent, quasi
virgulâ Divinâ (ut ajunt) suppeditarentur, tum optimo quis-
que jure fe negotijs omnibus omissis otio daret. Sed

Max. Ty-
rius.

Cicero in
Offic.

Horat.

— Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus,
Et

Ovid. in
Metam.

— Ignavis precibus fortuna repugnat.

Manil. Astr.
Lib. 4.

Pro pretio labor est, nec sunt immunia tanta,
At nisi per fossis fugiet te montibus aurum,
Impendendus homo est Deus esse ut possit in ipso.

Xenophon.

Pindar.
Pyth. Ode
2.

Quæcunque bona sunt ac præclara, eorum, nihil sine labore ac
studio Dij hominibus largiti sunt. Siqua fœlicitas inter eos est
non sine ijs existit, sed eam ad exitum perducet aut hodie, aut
postea Deus. Ait alicubi Hesiodus:

Agmine cum multo facilis se ignavia cuiris
Offert, plana via est, aditus levis ejus ad ædes:
At virtutis iter sudore Dij obvallarunt,
Longa quidem pariter, viaque ardua ducit ad ipsam,
Asperitate graves aditus quæ fronte recludit
Primâ: sed levis est superato vertice tandem.

Si itaque delectant præmia quæ promittuntur, ne deterreant
certamina quæ jubentur. Nam (ut Plautus inquit)

Qui è nuce nucleum vult, frangat nucem.

Claud. in Epithal. Honorij.

Non quisquam fruitur Veris odoribus
Hyblæis latebris nec spoliat favos
Si fronti careat si timeat rubos:

Armat spina rosas, mella tegunt apes.

Si Doctrinam amas, dormienti tibi eam Dij non conficient, non enim latâ (ut ait Propertius) viâ ad eam currere datur. Nec frustra Musas Antiqui in arduo atque edito monte habitare dixerunt; Laborem enim, sudorem, & vigiliis in earum atrio excubare voluit Deus; hæ earum matres sunt, negligentia autem ijs noverca est. Si Mercuriales artes, hoc est mercaturam, exercere tibi animus est, nequicquam tibi ignavo faculam lustrificam allucebit Fortuna.

Plaut. in
Persa.

*Nimis homo nihili est, qui piger est,
Vigilare decet hominem qui vult sua temporibus conficere officia.*

Idem in Ru-
dente.

Denique si bello inclarescere studes, quernamque coronam mereri; non ex plano & facili hæc gloria petitur, nec seignibus animis sibi que indormientibus ad eam aspiratur:

Non stantibus austris,

Claud. de
4. Hon. C&S.

Neu pluvijs cedes.

*Inventis utere cibus, solabere partes
Æquali sudore tuas. Si collis iniquus;
Primus ini, Sylvani si cadere provocat usus;
Ne pudeat sumptâ quercum stravisse bipenni,
Calcatur si pigra palus, tuus ante profundum
Prætentet sonipes, fluvios tu protere curru
Hærentes glacie, liquidos tu scinde natatu.
Nunc eques in medias equitum te consere turmas,
Nunc pedes assistas pediti, tum promptius ibunt
Te socio: tum conspicuus gratusque geretur
Sub te teste labor.*

Cogit (scilicet) tantos tolerare labores

Lucan. lib. 9
bel. Civ.

Summa ducis virtus, qui nudâ susus arenâ

Excubat, atque omni Fortunam provocat horâ.

Sunt tamen quidam hoc astro, ut ijs ad amplitudinem & gloriam, & ad res magnas bene gerendas divinitus adjuncta Fortuna videatur, quibus venti, tempestatesque obscurant: homines scilicet majore Fortunâ quàm Sapientiâ; quæ quia deest, ad temeritatem sæpius invitantur, cum pravo consilio illa propitia arridet, quæ ita prodesse nonnunquam vult, ut vehementius noceat. Itaque Cæsareum illud probemus; Virtute duce, comite Fortunâ.

Cicero.

In Ambitiosos.

EMBLEMA VI.

Ecce viatores aduerso, Sole nitente,
 Tramite qui per agrant perficiuntq; vias,
 Hic sequitur, fugit ille suam quàm sedulus umbram
 Qui sequitur, fugit hunc, qui fugit, hunc sequitur.
 Gloria sic humiles amplectitur, at sibi quisquis
 Hanc nimiâ poscit ambitione; fugit.

COMMENTARIVS.

Non abs re quidam Ixionis fabulam aduersus inanis
 gloriæ sectatores excogitatam esse existimant: nam ut
 ille, pro Iunone, cum nubeculâ concubuisse, atque ita
 Cen-

Centauros aliaque monstra procreasse fertur; sic hi gloriam, veluti quandam Virtutis umbram, amplexi; nihil sincerum aut laude constanti dignum, sed adulterina pleraque edunt: homines scilicet ineptissimi, quorum ambitio

— *Vestibulis, foribusque potentum*

Excubat, & pretijs commercia poscit honorum,

Quorum vota per fas nefasque ad fasces & secures quàm improbissimè festinant, quæ quidem, jam adeptæ, gratæ non sunt, si aliquid majus restet, ultra quod se avara cupiditas porrigat, quæ non quos vincat, sed à quibus vincatur aspicit, cuique non tam jucundum est multos videre post se, quàm grave aliquem ante se. Vnde usu venit, ut illos vera constansque gloria, tanquam turpissimos sui lenones deferat, aut immoderatus ardor pessum dejiciat; majores alioqui futuros, si minores esse voluissent. Testes mearum sententiarum ambo Gracchi, infœlix par fratrum; qui si civilem dignitatis concupissent modum; quicquid per tumultum, ac seditionem, adipisci conabantur; quietis respública obtulisset. Etenim ambitiosis hisce ingenijs, alioqui ad imperia gerenda non ineptis, quòd æqualibus gloriæ causa inviderent, eosque de statu suo dimovere conarentur, id non exiguo in rebus præclarè gerendis impedimento fuit; eos enim virtutis suæ adversarios reddiderunt, quibus adjutoribus uti potuissent. Præterea id hominibus ingenium est, ut qui improbè eniti, & ad honores grassari conantur; eos deprimant; contrà, qui nihil sibi vindicant, & infrà aliorum æstimationes sese metiuntur; omnia adsequantur. Atque hæc de apertâ ambitione: restat ut dicamus de tacitâ, quæ idèd periculosior, quia occultius, & per majores cuniculos fallit. Hæc est, quæ, quemadmodum remiges, puppim intuentes, proram tamen ulterius promovent & impellunt; sic fugere videtur, quod persequitur, vituperare, quod quàm maximè laudat, non secus ac Philoxenus nasi mucum in catinû emungere solitus fuit, quòd, reliquis convivis deterritis, ipse solus cibus appositus frueretur. Interea autem hæc intimè apud sese precatur;

————— *Pulchra Laverna*

Da mihi fallere, da justum, sanctumque videri;

Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.

Cæterum gloria ne ab ijs quidem, qui contemptum ejus intro-

Horat.

Val. Maximus.

ducere conantur; negligitur; quoniam quidem ipsis voluminibus nomina sua diligenter adjiciunt, ut quod professione elevent, usurpatione memoriæ consequantur. Quam vanitatem omnium Philosophorum divinissimus Socrates quàm optimè derisit: Cum enim Antisthenes Cynicus pallium haberet pertusum, idque obvertens fissuram omnibus daret inspiciendam; Per fissuram, inquit, pallij tui video tuam inane. Aded nihil simulatio proficit, paucis imponit leviter extrinsecus inducta facies, veritas in omnem partem sui semper eadem est. Tenue est mendacium, perlucet si diligenter inspexeris. Porrò nulli non Virtus & vivo & mortuo retulit gratiam, si modò illam bonâ fide secutus est, si se non exornavit & pinxit, sed idem fuit sive ex denunciato videbatur, sive imparatus ac subitò. Exemplum dabit M. Cato homo virtuti simillimus, & per omnia ingenio Dijs quàm hominibus propior; qui nunquam rectè fecit ut facere videretur, sed quia aliter facere non poterat, qui omnibus humanis vitijs immunis semper Fortunam in suâ potestate habuit, quæ ipsum in Praturâ postponens Strumæ Vatinio, optimè ab ipso derisa est; non enim Cato repulsam tulit, sed ipsa dignitas eam passa est; Non secus ac Anaxagoras ab Atheniensibus exilio mulctatus, nō privabatur Athenis, sed illæ illo. Roma Vejis erat quâ tempestate maximus ille patriæ liberator Camillus exulabat pulsus ab ingratâ urbe. Quicumque Rempub. salvam volunt sunt cives Romani.

Seneca.

Vell. Pa-
terc.

Ennius.

Qui rectè consulat, consul suat.

Hostem qui feriet mihi erit Carthaginiensis.

Horat.

*Virtus repulsæ nescia sordidæ, in-
contaminatis fulget honoribus,*

Nec sumit aut ponit secures

Arbitrio popularis auræ.

Enimverò non purpurâ aut aureis virgis, sed utilitate publicâ adductus, Cato Praturam petijt, ut amicis propinquisque, & omnibus civibus, omnibus deinde mortalibus paratior utiliorque esset propius positus: Idque laudabili morum suorum fiducia, quæ quia in animis bonorum de affectu simplici surgit, genus est virtutis. Nec certè caruit heroicus ille conatus, vel laude vel præmio, etiamsi ei non responderit eventus. Rectè enim

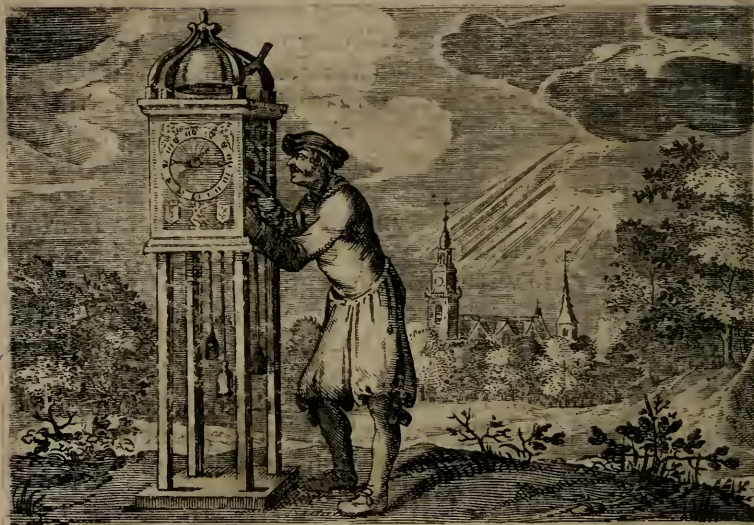
facto.

factorum verus fructus est fecisse, nec ullum virtutum pretium dignum illis, extrâ ipsas est. Quod probè callebat idem Cato, cordatè affirmans, se malle ut homines querantur cur ipsi non esset posita statua, quàm cur statuta esset quærant. Arcus enim & statuas, aras etiam templaque demolitur atas, obscurat oblivio, negligit carpitque posteritas; contrâ contemptor ambitionis & infinitæ potestatis domitor ac frenator animus ipsâ vetustate florescit, nec ab ullis magis laudatur quàm quibus minimè necesse est. Magnum est non expetere quod mereris, immò majus quàm mereri. Pædaretus Lacon cū in numerū trecentorū non esset allectus, vultu hilari surgens è Senatu discessit, hoc dictò; Gratias vobis ago Dij immortales quòd urbi huic tam multos dederitis me meliores. Nimirum vir hic, meritorum suorum securus interpres, patriæ suæ, vel se è Senatu excluso, benè esse gaudebat, nec ob id virtus ei demptâ gloriâ amara fuit, quæ sequi debet non appeti, nec, si casu aliquo non sequatur; idcirco quod gloriam meruit minus pulchrū est. Socratis geminâ hæc consigno, qui dicebat expeditâ & compendiariâ viâ eos ad gloriam pervenire, qui id agerent, ut quales videri vellent, tales etiam essent: quâ quidem prædicatione apertè monebat, ut homines ipsam potius virtutem, quàm ipsius umbram consecrarentur.

Pl. in Pa-
neg.

Sat citò, si sat benè.

EMBLEMA VII.

*Vt orbium diversus in contraria
 Nisus, coërcet fervidum motum rotæ;
 Sic & senectæ providens cunctatio;
 Calidos juventæ frenat ausus, & regit.
 Idcirco Princeps eligat sibi senes
 Ad consulendum; Iuniores comparet
 Ad exequendum jussa Prudentum senum.*

COMMENTARIUS.

HÆc duo boni Status fulcra sunt; Consilium & vis; Sed con-
 juncta; quia (ut testatur Cicero) nihil vis valet foris; nisi
 confi-

consilium sit domi, nihil consilium domi, nisi vis sit foris. Consilium, secundum omnes Politicos, à senibus, (quos, quia capite sunt candido, sapere oportet) petendū est; vis autē à juvenibus,

Plaut. in
Mostell.

Quis integer ari

Virgil.

Sanguis adest, solidaque suo stant robore vires.

Fecerunt id Romani; qui semper Senes; quibus corpus annis infirmum, ingenium verò Sapientiâ validum erat; Reipublicæ clavo admovebant, eosque, à curâ, Patres dicebant. Afferit Val. Maximus; Validior ætas imperium Romanum rexit, & duplicavit; senectus, excellentissimis ornamentis decorata, in altissimo majestatis fastigio fulsit. Et Ovidius in factis;

Magna fuit quondam capitis reverentia cani, Lib. 5.

Inque suo pretio ruga senilis erat.

Martis opus juvenes, animosaque bella gerebant,

Et pro Dijs aderant in statione suis.

Viribus illa minor, nec habendis utilis armis;

Consilio Patriæ sæpè ferebat opem.

Nec nisi post annos patuit tunc Curia seros,

Nomen & ætatis mite Senatus habet.

Sciebant autem viri prudentissimi; Adolescentum animos plerumque parum providos, eosque molles, & ætate fluxos, quique haud difficulter dolis capiantur;

Juvenilis ardor impetu primo furit;

Seneca in
Octavia.

Languescit idem subitò, nec durat diu.

Contrà Senes cunctatores natura sunt, quibus cauta consilia, cum ratione magis, quàm foelicia ex casu placeant. His (quod olim aptissimè de se Mitridates profitebatur) Fortuna, multis rebus ereptis, usum dedit benè suadendi. Horum senectus (ut Philto apud Comicum loquitur) Historiam veterem atque antiquam sustinet. Juvenes fidunt Fortunæ, tanquam cum eâ fidem stare oporteat, eorum calida sunt consilia, quæ quidem specie læta, sed tractatu dura, eventu aspera sunt. Prudenter Plutarchus,

Tacitus.

Sall. in frag.

Virg. lib.
35.

ὃ δὲ π βελῆς παντὸ κ' ὄρον τέλθ.

Cursus haud est finis idem & consilij;

Quia nihil magni discriminis consilij tam inimicum, quàm præcipitantia. Callidi itaque, non calidi in consilium adhibendi sunt; qui,

Quicquid

Plaut. in
Mil. Glor.

*Quicquid est incoctum, non promunt,
Bene coctum duunt;*

Qui quum cogitarint facere audent, & prius cogitare, quàm facere consueverunt. Legimus ducem illum Græciæ Agamemnonem unum Nestorem decem Aiaci similibus prætulisse: Et quidem jure; quia unius viri Sapientis consilio fruuntur omnes, fortitudine autem viri fortis pauci. Et apud Homerum Nestor in consilijs præcipuus, bello utilis. Darius etiam tot Zopyros sibi exoptat, quot grana insunt Punico malo. Hi autem fuerunt senes, qui non viribus, aut celeritate corporum res magnas gessere, sed consilio, authoritate, & Sapientiâ, quibus non modò non orbari, sed augeri etiam senectus solet.

Virgil.

Nec tarda senectus

Debilitat vires animi, mutatque vigorem.

Et Ovid. in Metamorp.

Non omnia grandior ætas

Quæ fugiamus habet, seris venit usus ab annis.

Hinc ea verba Agamemnonis ad Nestorem Iliad. d. O senex utinam ut animus in pectoribus amicis, sic tibi genua responderent, visque tibi firma esset. Porro quanquam Sapientia canis non sit æstimanda; & plurimi investi mento hoc Comici meritò proferre possint;

Spectare noli sumne juvenis qui loquor,

Viri sed utrum verba prudentis loquor;

Tamen;

Terent.

Nunquam ita quisquam bene subductâ ratione ad vitam fuit;

Quin res, ætas, usus, semper aliquid adportet novi,

Aliquid moneat, ut illa quæ te scire credas, nescias,

Et quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies.

Quia ut alius Comicus inquit;

Sapientiæ ætas condimentum est, sapiens ætati cibus.

Et; *Multâ est operâ opus ficturæ qui se fictorem probum*

Vitæ esse agendæ expetit.

Itaque Plutarchi sententiâ hæc finio: Maximè servatur Civitas, ubi consilia senum, & juvenum virorum præcellunt lancix.

Miser.

Miserrima servitus, servire voluptati.

EMBLEMA VIII.

*Imbelli digito dum carpis fila, columque,
 Fœmineos inter Sardanapale greges;
 Servus es infamis; Quid enim servilius illo,
 Quem premit imperijs fœda libido suis.*

COMMENTARIUS.

Hic error hominum animos invasit, ut illos in purpurâ & Diademate fulgentes; quibus undique lictor populum circumfusum arcet; quos supra capita hominum, suprâque turbam delictos Lectica suspendit; magnos fœlicesque existimet; quorum tamen superficiariam fœlicitatem si diligentius introspeciamus; non reges, liberos, aut fœlices,

D

ces,

ces, sed miserrimos servos esse comperiemus:

Boët. lib. 4.
Met. 2.

*Quos vides sedere celfo
Soly culmine Reges
Purpurâ claros nitente
Septos tristibus armis:
Detrabat si quis superbis
Vani tegmina cultus
Iam videbit intus arctas
Dominos ferre catenas.*

Seneca,

Nemo quidem illis venientibus resistit; sed nec ipsi ambitioni crudelitatisque resistunt. Tunc quum agere visi sunt, aguntur. Quis Tarquinium vitij affectibusque servientem Regem dicat? An Sardanapalus mihi rex erit, cui muliercula imperat? cui leges imponit, præscribit, jubet, vetat quod videtur? qui nihil imperanti recusare potest, nihil negare audeat? Si poscit, dandum est, si vocat, veniendum, si ejicit, abeundum, si minatur, extimescendum est. Ego verò istum non servum, sed nequissimum servum existimo. Quomodò, aut cui tandem hic libero imperabit, qui non potest cupiditatibus suis imperare? Refrenet prius libidines, spernat voluptates, iracundiam teneat, coërceat avaritiam, cæterasque animi labes. Tunc incipiat alijs imperare, cum ipse improbissimus Dominus dedecori acturpitudini parere desierit. Talem Regem tibi Tragicus depinget.

In Thycst,

*Rex est qui posuit metus,
Et diri mala pertoris,
Qui tuto positus loco
Infrà se videt omnia,
Occurritque suo, libens
Fato, nec queritur mori,
Mens regnum bona possidet,
Rex est, qui metuit nihil
Hoc regnum sibi quisque dat.*

En tibi Regem, non vitij, non casibus, non morti ipsi subjectum, omne denique gaudium ex Bonâ sua mente promentem. Et an non pulchrius ampliusque hoc regnum;

*Quàm si Lybiam remotis
Gadibus jungas, & uterque Pænus
Serviat uni?*

Mihi

Mihi certè cum Claudiano videtur, dum inquit,
*Tu licet extremos latè dominère per Indos;
 Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent;
 Si metuis, si prava cupis, si duceri irà;
 Servitij patièrè jugum, tolerabis iniquas
 Interius leges, tunc omnia jura tenebis,
 Cum poteris rex esse tui, Proclivior usus
 In peiora datur, suadetque licentia luxum,
 Illecebrisque effrena favet, tunc vivere castè
 Asperius, cum prompta Venus, tunc durius iræ
 Consulitur, cum pœna patet. Sed comprime motus,
 Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit
 Occurrat.*

Non abludit ab hoc illud Senecæ; Si vis exercere tibi utile,
 nulli autem grave imperium; submove vitia. Favet etiam Boë-
 tius;

*Qui se volet esse potentem,
 Animos domet ille feroces,
 Nec victa libidine colla
 Fœdis submittat habenis,
 Etenim licet Indica tellus
 Longè tua jura tremiscat,
 Et serviat ultima Thule;
 Tamen atras pellere curas,
 Miserasque fugare querelas
 Non posse; potentia non est.*

Lib. 3, Met.
5.

Futura latent.

EMBLEMA IX.

Dum gravis apricis in collibus Æschylus errat,
 Concipiens cedro carmina digna lini;
 Decidit ex Aquile rostris Testudo; sacrumque,
 Heu, miseri Vatis contudit illa caput:
 Nescia mens hominum Fati, dum plurima fingit
 Secula, mors ipsas sepè stat ante fores.

COMMENTARIUS.

Narrant ij, qui Historiam Naturalem conscripserunt,
 Aquilæ tantum esse ingenij, ut Testudinem raptam, ex
 alto aptum speculata locum, in faxū aliquod demittat,
 ut ad

ut ad eum modum ruptâ testâ carnis vesci possit. Verum in Æschylo parum aquilinis oculis fuit, quum in hujus albicantem calvariem, saxum esse rata, demissâ Testudine miserum occiderit, ut vel ob hæc unam causam optimo jure Poëtis omnibus conveniat esse invisam. Hujus autem Æschyli improvisus casus admonet nos fragilitatis vitæ humanæ, nostrasque conceptiones inanes esse, utpote quæ pusillo temporis spatio sæpè franguntur & corruunt, & in ipso cursu ante obruuntur, quàm portum conspiciere valeant: ita ut verissimè cecinerit Tragicus.

Gens hominum fertur rapidis obvia fati

In Herc. fuerunt.

Incerta sui, stygiasque ultrò querimus umbras.

Omnis dies, omnis hora vitam nostram carpit, omne denique momentum quàm nihil finis ostendit, & aliquo argumento recenti admonet nos fragilitatis nostræ oblitos, & æterna cogitantes, respicere cogit ad mortem. Quod animadvertens Aristoteles, verè nos imbecillitatis exemplum, temporis spoliolum, Fortunæ lusus, & calamitatis trutinam appellavit. Et ille dixit: Hominem esse lutum scitè mixtum, vitam, hæminâ unam sanguinis, quàm quilibet levis casus rumpit, quælibet fabricula corrumpit. Quid Lucianus in Charonte? vitas hominum bullis hujusmodi similes facit, quarum aliæ simul ac natæ sunt protinus evanescent, aliæ paulò diutius durant, omnes brevissimis quibusdam intervallis aliæ succedunt alijs. Plautus in Pseudolo,

Seneca ad Lucil.

Quasi herba solstitialis paulisper fui,

Repentè exortus sum, repentind occidi.

Huc, etiam respexit Pindarus, cum dixit, *τί δέ τις, τί δ' ἔστι; σκίας ὄναρ ἄνθρωπον*. .i. Quid est aliquis? quid est nullus? umbræ somnium homo. Et verè; punctum enim est quod vivimus, & adhuc puncto minus, sed hoc minimum specie quadam longioris spatij natura derisit. Aliud ex hoc infantia terit, aliud pueritia, aliud adolescentia, aliud inclinatio ad senectutem, aliud ipsa senectus. Et sic

Seneca,

Festinat decurrere velox

Flosculus angustæ, miseræque brevissima vitæ

Portio, dum bibimus, dum sarta, unguenta, puellas

Poscimus, obrepit non intellecta senectus.

Juvenal,

Immo & mors: Sed in hoc errore versamur omnes, ut non putemus nisi senes inclinatosque ad eam vergere, quum illò in-

Seneca in Consol.

fantia statim, & juvena, omnisque ætas ferat. Agunt opus suum fata, nobis sensum nostræ necis auferunt, quoque facilius obrepit mors, sub ipso vitæ nomine latet.

Nascentes morimur, finisque ab origine pendet.

Tragicus,

Et Prima quæ vitam dedit hora, carpsit, Hæc quum ita sese habeant, quum tantulum sit quod vivimus, quantis tamen illud circumscriptum est angustiis? Sexcenta morborū genera quotidie infestant, nec pauciores impetunt casus, & ruinæ, venena, naufragium, lapsus, fulmen, & quid non? Ait non falsus Vates,

Stat,

Quid crastina volverit atas

Scire nefas homini.

Et Lyricorum Princeps,

Quid sit futurum nunquam homini satis

Cantum est in horas, Navita Bosphorum

Pænus per horrescit, neque ultrâ

Cæca timet aliunde fata,

Miles sagittas, & celere fugam

Parthi, sagittas Parthus, & Italum

Robur, sed improvisa lethi

Vis rapuit, rapietque gentes.

Petron,

Alium acini granum glutientem, suffocatum accipimus; Alium potus cum lacte pilus strangulavit. Illum Bellantem arma decipiunt. Illum Dijs vota reddentem Penatum suorum ruina sepeliat, ille vehiculo lapsus properantem spiritum excussit. Si bene calculum ponas; ubique mors præsto est. Et tamen nos hoc animal sumus, quod tantos molitur tumultus, cujusque cupiditatibus hic orbis angustus. Cujus rei clarissimum specimen præbuit Alexander, qui Philosopho quodam de pluribus mundis differente plorasse dicitur, quod unum tantum subegisset, eoque insaniam tandem devenit, ut Deus appellari voluerit, O turgidum putrentis vermis votum, nesciebat scilicet se sperma foetidum, sacrum stercoreum, animal denique esse *ῥμεγδβιον*, cui vitæ mensura dies. Sed quid hoc in Alexandro Monarcha totius universi miramur? Cum inter tot Fortunæ obsequia parum sobria sit mortalitas? In nos descendamus, idem & nobis objici posse comperiemus. Quanto studio, quantaque contentione miselli homunciones honori & ambitioni velificamur? quàm solliciti

in titu-

in titulum sepulchri laboramus? quum tamen omnia mortali-
um studia mortalitate damnata sint. In quàm longinquum co-
gitationes nostras ordinamus? ignari nullam fidem vitæ esse,
maximam morti. Providus certè, & in posterum prospiciens
mihi sit; qui collectis sarcinis suis, & ex hac vitâ, tanquam hos-
pitio, migrare paratus; crastinum securus expectet, quem si
Deus concedat, in lucrum suum deputet.

Despe-

Desperatio audaces reddit.

EMBLEMA X.

*Actum est, interij, nisi Desperatio præceps,
Per medias cæcam concitet ire fudes.*

COMMENTARIUS.

Pessimè meâ sententiâ Imperatores, ducesque ij agunt, qui hostes suos ad extremos usque fines persequuntur: Nam quemadmodum felis undique cincta fustibus

Fortis virtute coactâ

Per eos ruit, & sapiissimè evadit: sic hostibus locorum angustijs, & armatorum multitudine circumventis, ex desperatione crescit audacia, &, quum spei nihil est, sumit arma formido. Quod probè intelligens Scipio; dicebat hostibus viam, quâ fugiant,

fugiant, aperiendam esse. Sæpè enim qui mortem evadere non potest, ultrò pericula sequitur. Eique (ut Stævius asserit)

Vires fiducia lethi

Suggerit.

Lib. 7. The-
baid.

Ita ut illud Virgilij audiatur;

Moriamur, & in media arma ruamus;

Vna salus victis nullam sperare salutem.

Et, ut Seneca in Medea inquit;

Qui nil potest sperare, desperet nihil.

Valerius Maximus ait; Humanæ imbecillitatis fortissimum du- Lib. 2.
rumentum esse necessitatem: De hoc si antèa dubitabatur, nostris temporibus ingenti documento, adversus Hispanos, compertum est; nulli scilicet populo, ad decus ac libertatem nato, tam degentem animum esse ut velit, tam afflictas vires ut cogatur permanere in eâ vivendi conditione, cujus eum poeniteat. Hinc enim dolor, & indignatio, eruptura tandem in nervos, ubi graviora sunt quæ patiuntur homines, quàm quæ ultrà formidare queant. Damindas, quum Philippus irrupisset in Peloponesum, & quidam ita loqueretur; Periculum est ne acerbam patientiam Lacedæmonij, nisi Philippo reconcilientur; O semiviri inquit, quid nobis poterit acerbam accidere, qui mortem contempnimus? Crotoniensium (ut ait Iustinus) centùm & viginti millia armatorum erant, quum Locrenses paucitatem suam conspicientes (nam sola quindecim millia militum habebant) ommissâ spe victoriæ in destinatam mortem conspirant, tantusque ardor ex desperatione singulos cœpit, ut victores sese putarent, si non inulti morerentur. Hi quum mori honestè quærunt, victores existiterunt. Tantum scilicet effecit mistus timori pudor, spesque desperatione quæsitâ. Proinde altè sedeat Imperatorum animis, quod Pyrrhus, inter cætera militaria præcepta, memoriæ prodidit: Non esse pertinaciter instandum hosti fugienti. Sed secundum Guicciardinum, *All' inimico quando voleva andarsene, non si doveva chiudere la strada, ma piu presto, secundo il vulgato proverbio, fabricarli il ponte d'argento.*

Quia fortior ultima virtus,

Lucanus,

Et acerbissimi sunt morsus morientium ferarum.

In statuam Bacchi.

EMBLEMA XI.

*Cur ferulam Bacchus manibus gerit atque papaver?
 Dic mihi cur veteres hæc voluere Patres?
 Scilicet ut vino plenus, det corpora somno,
 Postridie pœnas se meruisse sciat.*

COMMENTARIUS.

Veteres illi quorum auctoritas & Sapiëntia adhæc usque tempora provecta est; Bacchi statuam ita depingebant; ut ferulam dextrâ, papaver verò sinistrâ gestaret; inuenientes per ferulam, ebriosum pœnâ dignum, per papaver, nihil ei esse utilius somno. Egregium certè commentum: Nam quum

Hodie

*Hodie est magnum hoc vitium in vino, ut
Pedes captet & linguam luctator dolosus;*

Plautus,

cumque ebrius, ignoratione sui, dubia, & parum explanata verba proferat, & vertigine capitis laboranti, tota domus, velut aliquo turbine, circumagi videatur; quid illi consultius quam crapulam illam, stomachi tormentum, quum effervescit merum, & viscera distendit; edormire? Postero autem die, quum sibi redditus intelligit omnia vitia sua detecta; pœnitentiam agat. Etenim quemadmodum musto dolia ipsa rumpuntur, & omne quod in imo jacet, in summam partem, vi caloris ejicitur: sic vino exæstuante, quicquid in imo est, abditum; effertur. Tunc injusta prodeunt certamina, & nullis existentibus causis, aspera rixa excitatur; quia ebrius, interponendo verba sua vana, aliorum sana dicta non audit; sed in contumeliam erigitur, in convivarum & proximorum crimina, & cædes. Ne longè exemplam petamus, offert se nobis Alexander, qui Clitum, charissimum sibi ac fidelissimum, inter pocula transfodit, & intellecto facinore mori voluit. Denique

*Ne quis modici transiliat munera Liberi
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata; monet Sithonijs non levis Erius,
Cum fas atque nefas exiguo sine libidinum
Discernunt avidi.*

Horat.

Certè

*Nox, & amor, vinumque nihil moderabile suadent,
Illa pudore vacat, Liber, Amorque metu.*

Hinc Hegio, apud Terentium in Adelphis, docens Sostratæ filiam iniquè ab Æschyno tractatam, ac tandem vitiatam esse; sic ait;

Persuasit nox, amor, vinum, adolescentia.

Et Plautus in Bacchidib.

Istoc illecebrofius

Fieri nihil potest, nox, mulier, vinum, homini adolescentulo.

Hoc intelligens Pittacus Mitylenæus, legem tulit; ut, qui per temulentiam sceleris quid commisisset; duplo plecteretur. Solet enim vulgus hominum, ebrietatis obtentu, crimen extenuare, & omnem offensam in vinum conjicere. Hoc videre est in Dinarcho adolescente apud Plautum, dum inquit;

*Per tua obsecro genua, ut tu istuc insipienter factū, sapienter feras,
Mibique ignoscas, quod animi impos, vini vitio fecerim:*

Cui Callicles senex;

Non places, in mutum culpam confers, quod nequit loqui,

Nam vinum si fabulari posset se defenderet:

Non vinum hominibus moderari, sed vino homines solent,

Qui quidem probi sunt, verum qui improbus est, aquam si bibit,

Sive aded caret temeto, tamen ab ingenio est improbus.

Certè vinum si effundendum est, aliter effundi potest quàm per corpus humanum, in quo cōsilia impedit, & vigilantiam auferit. Leotychidas quodam rogante quam ob causam parum biberent Spartiatæ; Respondit, ne pro nobis alij consultent, sed nos pro alijs. Nam, ut Menander inquit, Multum meri nefaria cogit sapere. Vini usum præscribet tibi Anacharsis, qui dicebat vitem ferre tres botros, primum voluptatis; alterum ebrietatis, tertium molestiæ: Sentiens parcum vini usum esse jucundum, quia sedat sitim, largiorem gignere temulentiam, largissimum parere rixas, cœdes, & morbos.

Medio

Medio tutissimus ibis.

EMBLEMA XII.

*In medio fueram tutus ; dum prendere summæ
Nitor ; in aduersum culmine dejicior.*

COMMENTARIVS.

DOcet hoc Emblema ; Fortunam reverenter , & cum modo esse habendam , ne dum ad culmen pervenire contendimus , unà cum ipsis ramis , quos comprehendimus , decidamus . Testudo ubi collecta in suum tegmen est , tuta stat ad omnes ictus ; ubi exierit partes aliquas ; quodcunque nudavit ; obnoxium atque infirmum habet : sic nos , apud nos , tuti sumus . Cum autem Cæsareum illud , *Plus ultra* , cogitantes ; Fortunæ nos exponimus , ex alto in imum sæpe præcipitatur .

E 3

Quoniam

Quoniam ad ultimum exire, nisi lenta foelicitas non solet. Appetitus autem, dum longius evagantur, & tanquam exulantes cupiendo atque appetendo, non satis à Ratione cohibentur; finem & modum transeunt; quem ubi semel reliquerunt; actum est:

Quisquis (enim) medium defûgit iter;

Seneca,

Stabili nunquam tramite currit.

Et secundum Aristotelem; quantò magis aliquid accedit ad medium; tantò melius, quantò magis distat à medio, tantò pejus est. Hoc unum itaque cum Plauto cogitemus;

In Penulo.

Modum omnibus rebus optimum esse habitum,

Nimiaque omnia, nimium exhibere negotium hominibus ex se.

Prudenter Tragicus;

In Oedipo.

Fata si liceat mihi

Fingere arbitrio meo;

Temperem Zephyro levi

Vela; ne presse gravi

Strepitu antennæ tremans.

Tuta me mediâ vehat

Vita decurrens via.

Quicquid excessit modum

Pendet instabili loco.

Probavit hoc insolens ille Puer, patriæ cautionis immemor,
qui

Gnosum Regem timens,

Alta dum demens petit,

Artibus fidens novis,

Certat & auras leves

Vincere, & falsis nimis

Imperat pennis Puer;

Nomen eripuit freto.

Callidus medium senex

Dædalus librans iter;

Nube sub mediâ stetit

Alitem spectans suum.

Hinc ita Horatius ad Licinium,

Ode 10.
lib. 2.

Rectius vives Licini, neque altum

Semper urgendo, neque dum procellas

*Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.*

Auream quisquis mediocritatem

Diligit; tutus caret obsoleti

Sordibus tecti, caret invidendâ

Sobrius aulâ.

Vivitur parvo benè, cui paternum

Splendet in mensâ tenui salinum,

Nec leves somnos timor, aut cupido

Sordidus aufert.

Munera ista quæ fallax Rhamnusia dat, insidiæ sunt, &, quod Demosthenes de donis hostium dicebat; δῶρεῖ ἀδωρεῖ.

Quicquid in altum Fortuna tulit, ruitura levat.

Tragicus.

Licet enim pullis suis aspirare aliquandò videatur, tamen ad ultimum temeritati non sufficit; quosque diu prosecuta est, repentè velut fatigata destituit. Destituit immò abjicit. Soletque, quos plurimis beneficijs ornavit, ad durissimos casus reservare,

Vell. Paterc. lib. 2.

Et longi pœnas Fortuna favoris

Lucanus.

Exigit à miseris.

Itaque adversus hujus fallacias, hoc scuto & scito, cum Senecâ, te munio & moneo; Vt scilicet ad parva te redigas, ex quibus cadere non possis; & Fortunam, ut tunicam, magis concinam, quàm longam probes.

Epit. 20.

In Deo lætandum.

EMBLEMA XIII.

*Cynthius igniferâ contingit lampade terram,
 Et tamen æthereo servat in axe locum:
 Sic Animus, quanquam sit nostri corporis hospes,
 Assiduò auctori debet adesse Deo.*

COMMENTARIUS.

Quanquam simus inclusi his corporis compagibus, ubi munere quodam necessitatis, & gravi opere perfungimur; Animus tamen, illa Divinæ particula auræ, altius surgere debet; Nulli enim ei positi sunt termini, nisi communes propemodum cum Deo. Ad quem à corporis sui habitu vocatur, qui in Cælum erigitur, quò ipsum initia sua &

sua, & origo trahunt. Maximum autem argumentum est divinitatis; si hæc, in quibus versatur; humilia judicet & angusta, si exire non metuat, unde venit. Erit autem illis, etiam antequam hæc custodiâ exolvatur, si vitia, ad quæ, à carnali corpore, malo suo hospitio, impellitur; deserat, purusque ac levis in cogitationes divinas emicet. Quarum ducem sibi habebit cœlestem illam Philosophiam, quam secutus, oculis suis per cœli plagas, & assiduò lucentes globos peregrinabitur, ijs itineribus, quæ, exploratione acuminis sui, pervia sunt solis meditationibus. Audi Vatem;

*Mente Deos adiit, & que Natura negavit
Visibus humanis; oculis ea pectoris hausit.*

Ovid.

In hæc sublimitate collocato, nihil videbitur magnum in rebus humanis, utpote cui æternitas omnis, totiusque mundi nota erit magnitudo. Aurum argentumque, in quibus jacuere tenebris, dignissima; nō hoc æstimabit splendore, quo imperitorum verberant oculos, sed irretortis luminibus præteribit, & tamen Orientem, occidentemque plagam suam faciet. Cum verò veniet dies ille decretorius, qui mixtum hoc divini humanique fecernat; non illum tanquam extremum reformidabit; sed, tanquam æterni natalem, lætus aspiciet. Corpus hoc ubi invenerat relinquet, nec quis deinde reliquus ejus futurus sit exitus quæret. Et cum cordatissimo illo Senæ hilaris exclamabit; Non me pœnitet vixisse, quoniam ita vixi, ut frustra me natum non existimem; discedo autem ex hæc vitâ, tanquam ex hospitio.

F

Ingra-

Ingratis servire nefas.

EMBLEMA XIV.

*Serpentes hederæ nequeunt consistere per se,
Sed duce Populeo stemmate summa petunt,
Et tamen hoc vitâ tandem complexibus orbant;
Obsequijs vinci mens malè grata nequit.*

COMMENTARIUS.

Hederæ herba est perpetuò virens; quæ quum per se stare non possit; arboribus & muris adhæret. Hinc ab hærendo eam dictam putant. Sed verisimilius ejus nominis originem ab Edo deducemus; quòd arbores, atque parietes edat, & consumat. Adstipulatur Festus: Hederæ dicta

dicta, quòd hæreat, vel quòd edita petat, vel quia, id cui adhæserit, edat. Et vetus Poëta Laberius;

Vt hederæ serpens vires arboreas necat;

Ita me vetustas amplexu annorum enecat;

Sepulchris similis, nil nisi nomen retineo.

Hujus herbæ exemplo, quidam primam & facillimam ad gloriam viam ineunt, per notitiam clarorum, & illustrium virorum, deque Republicâ benè merentium, ut non aliter quàm hederæ, validam amplexa arborem, unà cum eâ se erigit atque attollit; sic illorum hominum consortio innotescant. Tamen quemadmodum hederæ, vires, & vitalem illum arboris succum ac spiritum, arctis suis amplexibus impedit, atque enecat: sic sæpissimè videmus, illos qui cum talibus simul & surgunt & crescunt; eò tandem insolentiæ devenire, ut per quos profecerunt, & quibus omnia incrementa sua, vitam denique ipsam debent; eos de statu suo dejiciant. Ut alia omittam; insigne maximæ ingratiitudinis exemplum præbuit impius ille Sextilius, qui Plutarch, in Polit. L. Cæsarem; à quo tum studiosè, tum etiam fœliciter, gravissimi criminis reus, fuerat defensus; Cinnamæ profectionis tempore profugum, à sacris perfidæ mensæ, & altaribus nefandorum penatum avulsum, truculento victori tradere jugulandum non exhorruit. Themistocles olim se platanis similem haberi conquestus est; sub quarum ramos, ubi tempestas & pluvie ingruunt, confugitur, ubi verò serenitas oboritur; rami earum amputantur, & conteruntur pedibus: Idem de illo actum; cum enim patriam incolumem, claram, opulentam, principem denique Græciæ reddidisset, edusque illam inimicam sensit, ut ad Xerxis, quem paulò ante destruxerat, misericordiam perfergere necesse habuerit. Egregiam certè ingratiitudinem; quid aliud hoc, quàm cum ariete iniquam nutritionis mercedem persolvere? Anaxagoras Philosophus, quum à Pericle, curis publicis occupato, jam senex negligeretur; capite obvoluto, vitam inediâ finire decrevit; Periclem itaque casu adventantem, & seridè, sed serè lamentantem, quòd talem in Republicâ gerendâ consiliarium amitteret; hâc voce allocutus est; Quibus lumine opus est, hi oleum lucernæ affundunt. Verum hercle effatum, & optimè quadrans in ingratos, quos diversis locis ita perstringit Comicus,

Val. Max.

*Nihil amas, cum ingratum amas, neque stipulae levius pondus, quam
fides ejus;*

Si quid benefacias, levior pluma est gratia,

Si quid peccatum est, plumbeas iras gerit.

Ad Demon. Isocrates eos canibus alienis comparat, quibus licet benefiat,
tamen in posterum admordent, & allatrant. Quarè ironicè
Theocritus inquit;

In Hodz-
por.

Pasce canes, qui te lanient, catulosque luporum;

sentiens, scilicet, minimè eos esse fovendos, ne miseri Actæones
à privatis discerpamur canibus; quoniam, ut testatur Mimus,

Malevolus semper suà naturà rescitur.

Æschylus;

Catulum Leonis alere in urbe non juvat,

Magis cavendum ne Leones nutrias,

Quos qui educarit; ejus & mores ferat.

A mini-

A minimis quoque sibi timendum.

EMBLEMA XV.

*En ego qui terror cunctis incedo per orbem;
 Solius Culicis spicula dira tremo:
 Ne nervis confide tuis; Nam parvula queque,
 Dum minimè credis, quo perimamur habent.*

COMMENTARIUS.

MOnemur hoc Emblemate; nihil tam firmum esse, cui periculum non sit ab invalido. Sic Leo aliquandò minimarum avium pabulum fit, & ferrum rubigo consumit. Arbores magnæ diu crescunt; momento extirpantur. Sylva multarum ætatum unâ horâ fit cinis. Xiphus piscis, Latinis Gladius, ipsi Balænis (teste Æliano & Plinio) formidabilis;

dabilis ; ab Æstro, sive Aſylo , infecto vix aranei magnitudinis ; percitus , in furorem adigitur , ita ut sæpè in terram , vel naves exſiliat , donec tandem immenſos cruciatus cum morte commutet. Quod animadvertentes , nimiam noſtri fiduciam paululum ponamus , & cogitemus , eum , qui jam in rerum eſt cumulo , cras poſſe eſſe in tumulo :

Seneca,

*Vos quibus Rector maris atque terra
Ius dedit magnum necis ; atque vitæ,
Ponite inflatos tumidoſque vultus,
Quicquid à vobis minor extimeſcit ;
Major hoc vobis Dominus minatur :
Omne ſub regno graviore regnum eſt.*

Horatius ;

*Regum timendorum in proprios greges
Reges in ipſos imperium eſt Iovis.*

Olim hi verſus contrà Imperatoris Maximini ſenioris crudelitatem prolati ſunt :

*Qui ab uno non poteſt occidi , à multis occiditur,
Elephas quidem grandis eſt , & occiditur,
Leo fortis eſt , & tamen occiditur,
Tigris acerrimus eſt , & occiditur :
Cave multos , ſi ſingulos non times.*

Vna enim cervix Regis eſt , at plurimæ ſunt ſubditorum manus ; & qui ſuam negligit , in cujuſlibet vitam jus habet. Hæc exempla Principes moneant , ut humanitatis gloriam aucupentur , amentque cum nomine Maximi , jungere etiam nomē Optimi , certi certiffimū eſſe munimentum , munimento non egere , ſed ſolo ſubditorum amore ſtipari. Quia ,

Cland,

*Non ſic excubiæ , nec circumſtantia tela ;
Quàm tutatur amor.*

Forti.

Fortitudini jungendus astus.

EMBLEMA XVI.

*Quid sibi vult rabido Vulpes conjuncta Leoni?
Scilicet ut Vires adjuvet usque Dolus.*

COMMENTARIUS.

DIcebat olim Lysander; Si Leonis exuvium non sufficit; adde vulpinum: Innuere volens; quum res viribus obtineri non possit, adhibendum esse Dolum; Et quum Paccuvius, contendere nequitum est; clam tendendam esse plagam. Hic Lysander, quemadmodum in ejus vitâ memorat Plutarchus, irridere solitus est eos, qui veluti ab Hercule prognati, bella apertis viribus, citràque dolum, gerenda esse censerent. Simile huic Lysandri, Maro etiam approbare videtur, cum inquit;

Mutemus

Lib. 2. Æ-
neid.

*Mutemus clypeos, Danaumque insignia nobis
Aptemus, dolus an virtus quis in hoste requirat.*

Plutarch. in
Vit. Syll.

Carbo olim Syllæ dixisse memoratur, se bellum gerere cum Vulpe & Leone; quorum uterque habitabat in animo Syllæ, sed magis se à Vulpe timere sibi, quàm à Leone. Et hodie videmus, magis astutiam in bello, quàm vires exereeri, cum ingentibus illis, & execrandis machinis bellicis, atque bombardis, fortissimi quique, & Homeri verbo, θυμολέοντες, ab imbellissimo timidissimoque homuncione sæpè tollantur.

Ab

Ab imbellibus nulla victoria.

EMBLEMA XVII.

*Iacentem Leporem Canis laceffet
 Rarò; sternere posse curfitantem
 Gaudet: Sic generofus ardor ille
 Heroùm; modò strennuos fatigat:
 Vires pectoris incitat fovetque
 Æmulatio; quòque perftat hostis
 Magis; hòc magis incitatur ardor.*

COMMENTARIUS.

Docemur hoc Emblemate,
 Parcere fubjectis, & debellare fuperbos:

G

Virg. Æ-
 neid. 6.
 Exem-

Exemplo Canis, qui (ut Pierius in Hieroglyphicis suis de Cane ait) prostratum Leporem rarissimè laceffit, sed fugientem ex naturali illa ἀπαθία quàm ocissimè insequitur. Leones prostratis parcunt, & in viros potius quàm fœminas sæviunt, non perimunt infantes, nisi magnâ fame coacti. De his sic Ovidius;

Lib. 3. Trist.
Eleg. 4.

*Corpora magnanimo satis est prostrasse Leoni,
Pugna suum finem, quum jacet hostis, habet,
At lupus, & tristes instant morientibus ursæ;
Et quæcumque minor nobilitate fera est.*

Et à Lucano dicitur

Nobilis ira Leonum.

Quibus ferarum exemplis monemur, in eâ victoriâ, quæ de vilibus reportatur hostibus, nullam inesse dignitatē, verum cum præstantibus susceptam contentionem esse in utramque partem tutam. Nam ejus victoria insignem habet gloriam, & si quid secus acciderit, præsto est consolatio. Prætereà monemur alieno sanguini tanquam nostro parcendum, & homine non esse prodigè abutendum, sed potius clementiam exercendam; quâ virtute nihil magno & præclaro viro dignius, nihil laudabilius,

Claud.

*— Nam quum vincamur ab omni
Munere; sola Deos aquat clementia nobis.*

Terentius in Adelphis

*Reipsa repperi
Facilitate nihil esse homini melius, neque clementiâ.*

Nullum ornamentum Principis fastigio dignius, quàm illa Corona, quæ datur Ob Cives servatos.

Hoc Reges habent

Seneca in
Medea.

*Magnificum, & ingens, nulla quod rapiat dies;
Prodesse miseris, supplices fido lare
Protegere.*

Seneca de
Clement.

Hæc autem gloria servandi, nemini competit, nisi majori. Legimus apum Regem non aculeo, sed ipsa majestate armari. Voluit scilicet illum, Naturæ opifex Deus, nec sævum esse, nec ultionem magno constituram petere; telumque detraxit, & iram ejus inermem reliquit. Exemplar hoc magnis regibus ingens, quos non laurus, nec duces catenati, non bracteatus licitor, non fremor Quiritum, aut arma perduellibus erepta, spoliave, queis

Feretrium

Feretrium Iovem macltare solet, æquè clarant, quàm hæc ele-
 mentia laus. Vti itaque animosè debent tanto munere Deo-
 rum, dandi auferendique vitam potentes: in his præsertim, Seneca co-
dem.
 quos sciunt aliquando suo fastigio obstitisse, hoc arbitrium
 adepti, ultionem impleverunt, perfeceruntque, quantum veræ
 pœnæ fatis erat. Perdidit enim vitam qui debet: & quisquis ex
 alto ad inimici pedes abjectus, alienam de capitè suo senten-
 tiam exspectavit, in servatoris sui gloriam vivet, plusque nomi-
 ni ejus conferet incolumis, quàm si ex oculis ablatu8 esset. No-
 vit hoc probè Antigonus, qui hostibus victis omnem libertatem
 concessit, & Philippus, qui Athenienses sine pretio dimisit in-
 columes. Cæsar etiam laudatus olim fuit, quod bellum aliorum
 pace mollius gessisset. Magni scilicet animi est injurias in sum-
 ma potentia pati, nec quicquam gloriosius Principe impune
 læso. Illud non venit in dubium, quin se exemerit turbæ, & al-
 tius steterit, quisquis despexit laceffentes. Sic irritus ingenti
 scopulo fluctus assultat. Sic immanis fera latratus canum mini-
 morum lenta respicit, nec unquam fando auditum, aut lectum
 est bubones cecidisse Pœanis arcu. Timidi & imbelles Damæ
 non possunt mereri iram nobiliorum ferarum, & *Αετός ἔθνη* Idem.
γεῦνται μύιας, .i. aquila non captat muscas: quod si autem à Cor-
 nice provocetur, negligit illam, sciens sibi ab illâ noceri non
 posse. Adag.

G 2

Noctua

Noctua Minervæ sacra.

EMBLEMA XVIII.

*Nocte vigent sensus; hinc est sacrata Minerva
Noctua, quæ triplici lumine nocte videt.*

COMMENTARIUS.

Ovid. 2. Me-
tamorp.

DVabus de causis Noctua Minervæ sacra est; tū quia pau-
ciloqua (quæ causa fuit cur in Cornicis locum succede-
ret) tum quia nocte acutissimè videt. Minerva autē, Dea
sapientiæ, sapientes sibi quærit consiliarios. Nullum
verò sapientius consilium quàm nocturnum, quale semper est
Noctuæ. Plutarchus in Symposiacis, decade septima, Problema-
te nono, citat Platonem, qui scripserit, apud Lacedæmonios
fuisse *νυκτερανὸν σύλλογον*, id est, nocturnū conventum gravissimo-
rum virorum; ad quem gravissimæ causæ rejiciebantur. Addit
apud

apud Veteres noctem *ἑνφρονῶ* fuisse vocatam, *ἡδὲ τὸ ἑνφρονεῖν*, id est, à bene sapiendo. Enimverò propter solitudinē, altum que illud silentiū, vel maximè ad considerandū & consultandum de rebus gravibus nox est idonea. Nulla enim acrior, nulla altior cogitatio, quàm nocturna: quia illa mentis vis vehementior est, quum per oculorum meatus non expirat. Scopelianus Sophista, quoniam somni parcissimus erat, noctē existimabat studijs, & exercitationi mentis, accommodam. Hinc subinde exclamabat: O nox, tu sanè maximâ ex parte consors es sapientiæ Deorum. Habet enim hominis mens, in alto illo silentio, corporis sensibus jam feriatis, aliquid divinitatis, si sese intenderit ad rerum sublimium speculationem. Plautus in Epidico:

De die sæpè stultividi sumus, contrà noctū

Licet senatum in corde convocare consiliarium.

Audi Plinium Epist. Lib. ix. Mirè silentio & tenebris animus alitur, ab ijs quæ avocant abductus, & liber, & mihi relictus. Non oculos animo, sed animum oculis sequor, qui eadem, quæ mens, vident; quoties non vident alia. Cur Philosophum illum oculos sibi erui curasse putabimus, nisi quia aut melius philosopharetur, aut ut vitij viam, quæ per oculos est, eriperet? Vt enim ad Lucernæ flammam, pyralles, culices, & id genus alia insecta convolant; sic ad oculos alati isti cupidines vitiorum. Homerus utroque quidem oculo captus fuit, at mentis oculis ita usus est, ut non modò Poëtis & pictoribus, sed omnibus omninò doctis facem & lucernam accenderit.

Vinum acuit ingenium.

EMBLEMA XIX.

*Pegasus, & Bacchus tabulâ junguntur in unâ;
 Huic latus, huic sacrum circuit ala caput:
 Mens humana calens modico perfusa Lyæo
 Surgit, & ignavam deserit ales humum.*

COMMENTARIUS.

Nemo ita perfunctoriè in Poëtis versatus est, ut ignoret Pegasum Equum esse alatum, è Medusæ sanguine procreatum, & ita dictum ἐπὶ τῆς πηγῆς, id est, à fonte. Cum enim in Heliconâ evolasset, saxū unguulâ feriens, aperuit. Qui ex eo Hippocrene, id est, fons equinus appellatus est. Huic Pegaso, sicuti & Baccho, ideo alas tribuit vetustas, quòd scilicet

scilicet Vinum modicè sumptum ingenium reddat agile & alacere, &, quemadmodum versus ille apud Athenæum innuit,

οίνος ἡ χαρμίνη πέλδι μέγας ἵππεσσι ἀοιδῶ.

Plutarchus auctor doctissimus, inventionem & facundiam Vino tribuit; dum sic in Symposiasticis loquitur: Quidam inter bibendum inventionis acrimoniâ & linguæ facundiâ, quæ in sobrijs jejuna & contracta erat, seipsum superant, ijque Vini fervore, ceu odore quodam thureo suffiri, atque expleri se sentiunt, metu, qui spiritus generosos cohibebat, exploso. Quamobrem Homerus suos Heroas, ipsumque Uliſsem de rebus gravissimis & quàm maximè serijs inter pocula facit differentes, non illa quidem (ut verisimile est) pleno auro spumantia, quibus sapientia obumbratur; sed parva & rorantia, quæ quum in Venas animumque manare & illabi cœperunt, mandragorâ adinstar curas omnes sopiunt & componunt, & non obnoxie, ac proinde verè loquendi facultatem, sine quâ nullus ingenij aut industriæ usus est, adferunt. Hæc sunt

Quæ lenè tormentum ingenio admovent

Plerumque duro,

quæ nos hilari ludibundâque mente ad festivitatis portum perducunt, quæque ex sententia Platonis ingenij fomites, virtutumque incitamenta sunt. Videmus quod plantis, idem etiam evenire nobis, illæ enim si paulatim, quantumque satis est bibant, sese erigunt, & tepentis halitum favonij admittunt: Nos, si modicè flore illo Liberi Patris adspergamur, animo assurgentes, magnum quippiam & supra reliquorum mediocritatem meditamus. Hoc si alibi, in Poëtis certe dilucidè videre est, hominibus integris vitæ, scelerisque puris, quorum animæ cum verum illum & non fictum Pegasi liquorem largiusculè admiserint; ab omni verborum (ut ita dicam) vilitate effugiunt, & sumunt voces a plebe summotas. Itaque Horatius, cum ijs qui Gratijs sacrificant, tres tantum cyathos haurire permittat; Musarum sacris operatos novenum debere numerum supplere edicit.

Qui Musas amat impares,

Ternos ter cyathos attonitus petas

Vates: tres prohibet supra

Rixarum metuens tangere Gratia,

Quantò

Apuleius
lib. 4. Flor.

Quantò enim Musarum cratera crebrior, quantòque meracior, tantò propior ad animi sanitatem est. Tunc per exuberans sententiarum tormentum præcipitatur liber spiritus, ut Poëtarum scripta, potius furentis animi vaticinatio appareant, quàm relligiosæ orationis sub testibus fides. Narrant Ennium bella, Æschylum tragædias, non nisi inter Calices scripsisse: quos par-tus concipere, & ita omnibus numeris absolutos edere non potuissent, si potius Nymphis, quàm Baccho se devovissent;

Υδωρ ἢ πίνων χυρὸν ἕδεν ἂν τέκνυς.

Et ut Flaccus inquit,

Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt

Quæ scribuntur aquæ potoribus.

Hoc de sese Martialis profiteretur,

Possum nil ego sobrius, bibenti

Occurrunt mihi quindecim Poëta.

Seneca de
Tranquill.
Anim.

Nam sive Græco Vati credimus; aliquandò & insanire jucundum est: sive Platoni; frustra Poëticas fores compos sui pepulit: sive Aristoteli; nullum magnum ingenium sine mixturâ dementiæ fuit. Non potest grande aliquid, nec suprâ cæteros loqui, nisi mota mens. Cum vulgaria & solita contempserit, instinctuque sacro surrexit excelsior, tunc demum aliquid cecinit grandius ore mortali. Non potest sublime quicquam & in arduo positum contingere, quamdiu apud se est. Desciscat oportet à solito & efferatur, & mordeat frenos, & rectorem rapiat suum, eoque ferat, quò per se timuisset ascendere. Quod non aliter, quàm modici vini beneficio fiet. Ita ut valdè mihi Dircaus ille Cygnus, quamvis multa aura illum levet, erasse videatur; dum cantus suos sic auspicatur; *Αἴσων μὲν ὕδωρ*: Nisi forte Ismenus patriæ suæ Fluvius, non aquâ, sed vino decurrerit. Aliter certè ille vatium pater Homerus sensit, qui nimium decantandis vini laudibus à plerisque vinosus arguitur. Et quidem si verum excutiamus, re ipsâ hoc comprobavit: Ita enim vitam suam, in morem Cicadæ, instituit, ita obijt, ut nec Codicillos, nec Legatū facere necesse habuerit, sed sibi ipse hæres exstiterit. Et cum septem urbes de Natalibus ejus certarint, vix duo mendici propter baculum, & peram digladiati sunt. A Poëtis ad gravissimos illos Romuli nepotes transeo, qui, ut est ingenium humanitatis, etiam plusculum innoxia hilaritati indulgere non dubitarunt.

tarunt. Scimus priscam illam, intonsi Catonis virtutem sapè
mero caluisse, & virum illum durissimum, coram quo Romam
peccare puduit, frontem severam & rugas inter amicos quibus
sefe dabat explicuisse. Probè enim callebat cordatus vir, homi-
nem publicis negotijs occupatissimum, remissum quidem ali-
quando animum posse habere, nunquam solutum,

*Siccis omnia nam dura Deus proposuit, neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.*

Horat,

Zeno interrogatus cur quum esset severus, tamen in convivio
hilaresceret, lepidè respondit; Et lupinum quum sit suâ naturâ
amarum, tamen aquâ maceratum dulcescere. Hinc ille omnium
leporum & facetiarum pater Anacreon inquit:

Πῶμψ ἐν τ' δίνον
Τὸν τῆ καλῆ Λυαίῃς
σὺν τῷ δὲ πίνεν ἡμᾶς
Εὐδῆσιν αἰ μέλεμναί.

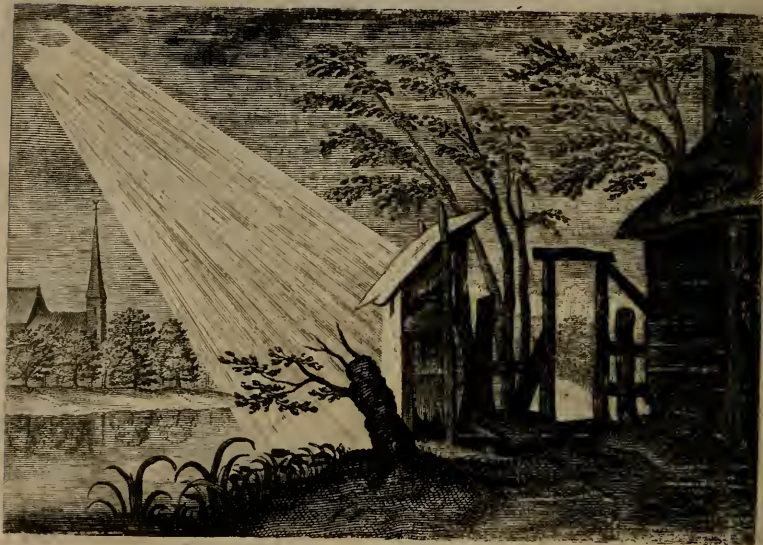
*Ergò merum bibamus
Pulchrum merum Lyai;
Bibendo namque vinum
Ærumna dormit omnis.*

H

Ja

In degeneres magnorum patrum filios.

EMBLEMA XX.

*Aspice latrinas, nitido quas lumine Titan
 Lustrat, & in tenebris non latuisse sinit:
 Talis is est; quisquis, nullâ laudabilis arte,
 Patriciâ tantum nobilitate tumet.*

COMMENTARIUS.

Verissimè Marius apud Sallustium inquit; Quantò vita majorum præclarior, tantò posterorum socordia flagitiosior est. Vt enim turpitudine objectu lucis insignior, atque conspectior fit: sic illa Parentum merita, & splendor, degenerantium filiorum notas detegunt. Patet hoc in Scipionis Africani, Quinti Fabij Maximi Allobrogici, & Marci Tullij

Tullij Ciceronis; non Filijs, sed teterrimis portentis, & (ut ille dicebat) benè natis asinis, quos heroum illorum Parentū facta, non illustrarunt; sed prodiderunt, & ridendos toti orbi propinarunt, ita ut satius fuisset illos latuisse; quàm in tam clarâ luce à parentibus suis collocatos esse. Quia (ut Iuuenalis inquit)

*Omne animi vitium tantò conspectius in se
Crimen habet, quantò major qui peccat habetur.*

Cicero in officijs; Si quis ab ineunte ætate habet causam celebritatis, & nominis, aut à patre acceptam, aut aliquo casu à Fortunâ; in hunc oculi omnium conjiciuntur, atque in eum, quid agat, quomodò vivat, inquiritur, & tanquam in clarissimâ luce versetur; ita nullū potest esse illius obscurū dictum, aut factum. Et sic in maximâ Fortunâ minimū licentiæ est. Scivit hoc Pindarus, quū aurea hæc dicta, ad Hieronē Siciliae Regem proferret;

Attamen (melior enim miseratione invidia)

Ne omitte honesta; guberna

Iusto clavo populum,

Veracemque ad incudem

Fabrica linguam,

Si enim vel leve eruperit;

Magnum feretur

Abs te; multorum dispensator

Es: multi testes utrisque fidi.

Claudianus ad Honorium;

Hoc te prætereà crebro sermone monebo,

Vt te totius medio telluris in orbe

Vivere cognoscus; cunctis tua gentibus esse

Facta palam, nec posse dari regalibus unquam

Secretum vitij; nam lux altissima Fati

Occultum nihil esse finit, latebrasque per omnes

Intrat, & abstrusos explorat Fama recessus.

Videant nunc Heroum Filij, in excelsa ætatem agentes, quàm honorifica necessitas illis incumbat, insistēdi vestigijs majorum bene præcedentium. Videant quot oculis, immo potius quàm toti mundo satisfaciendum sit; procul dubio quod vis animi non daret, conferet vis pudoris, & ad ignaviam profligandam, quod propria virtus non valeret, valebit spectator. Apud Plautum ille sic ait; quamvis alio sensu;

*Eo sum genere natus, magna me facinora decet efficere,
Quæ post mihi clara, & diu clueant.*

Ita statuamus; incitamenta nobis esse debere, & faces, gesta nostrorum parentum; non desidiæ tibicines, & (ut ille dicebat) velamenta nequitia. Ne sancti eorum manes, nostro vitio, probrosum illud dictum audire cogantur;

Enère quondam strenui Milesij.

Bene monet Lyfiteles apud Comicum;

In Trinum-
mo,

*Itane tandem Majores famam tibi tradiderunt tui,
Vt, virtute eorum anteparta, per flagitium perderes?
Atque honori posteriorum tuorum ut vindex fieres?
Tibi Paterque Avosque facilem fecit, & planam viam
Ad quærendum honorem, tu fecisti ut difficilis foret,
Culpâ maximè & desidiâ, tuisque stultis moribus,
Præoptavisti amorem tuum ut virtuti præponeres,
Nunc te hoc pacto credis posse obtegere errata:
Cape sis Virtutem animo, & corde expelle desidiâ,
In foro operam amicis da, haud in lecto amicæ, ut solitus es;
Si istuc, ut conare, facis indicium, tuum incendes genus,
Tum igitur tibi aqua erit Cupido, genus quî restringas tuum,
Ne scintillam quidem relinques, genus quî congliscat tuum,
Is est honos homini pudico; meminisse officium suum.*

Reperatum urbi præfectum, Rex Athalaricus, quondam ita hortatus fuit; Redde laudes posteris tuis, quas tu à majoribus accepisti. At, proh inversi mores, quotusquisque est, qui id cogitet? Partæ quisque gloriæ potius securè indormit, quàm de amplificandâ labore. Hinc Nobiles multos videmus, & paucos, multi cinguli jus habent; pauci meritum. Satis beatos, satis illustres sese existimant, virtute patrum, non secus ac si fama eorum legari posset, & non quæri debeat. Hi sunt, qui alios, omnia incrementa sua sibi debentes, præ se contemnunt: quos appositè hoc heroico dicto percutiemus: Meum genus à me incipit, tuum in te desinit. Olim Anacharsis, exprobranti sibi Attico cuidam, quòd Scythæ esset; respondit; Mihi quidem probro est patria mea, sed tu patriæ tuæ. Bradæ etiam, jactanti apud populum nobilitatem suam; in calceis eam tantum habere fuit exprobratum. Antigonus; quum quidam fortissimi patris ignavissimus filius, stipendia patris rogaret; Ego, inquit, adolescens propter

propter cujusque fortitudinem, non propter paternam, stipendia numero. Et certè, quum in omni laude, vel exiftimatione; illa propriè excutienda sint, quæ cujusque sunt; & quum magnos homines non Fortunâ; sed virtute metiri debeamus; quis tam perversi animi ut Catonem Vatinio præferre dubitet? Quis fortem illum Iphicratem, & magnum bellatorem, cui nobiles non erant avi, nec fulgidum titulis genus, sed clara virtus; Harmodio non præferat? Iuvenalis ita sensit;

*Malo pater tibi sit Thersites, dummodò tu sis
Æacidæ similis, Vulcanique arma capessas;
Quàm te Thersitæ similem producat Achilles.*

Sat. 8.

Idem in eadem Satyrâ;

*Hæc satis ad Iuvenem, quem nobis fama superbum
Tradit, & elatum, plenumque Nerone propinquo:
—— Sed te cenferi laude tuorum
Pontice noluerim; sic ut nihil ipse futuræ
Laudis agas; Miserum est alienæ incumbere Famæ.*

Plutarchus; Τίς πατέρ' ἀίνησθ, ἐς μὴ εὐδαίμονες υἱοί, quis patrem laudabit, nisi infœlices filij? Vt itaque finiam, & ad alia me conferam; hoc à Velleio Paterculo, tanquam ex Apollinis tripode accipe; Optimus quisque nobilissimus, & in cujusunque animo virtus inest, ei plurimum est tribuendum;

Virtute decet, non sanguine niti.

Claud.

Et, non si magnus eris, bonus eris, sed magnus si bonus. Nemo igitur desperet; Bona enim Mens omnibus patet, omnes hâc sumus nobiles, &

Zeno.

*Nullus degener exstat,
Ni vitij pejora fovens,
Proprium deserat ortum.*

Quia autè Sallustij Marium, in principio hujus commentarij, citare cœpi; non potui non, totam ejus orationem, in quâ vera Nobilitatis origo deducitur; hîc addere. Tu Lector lege, & intellege.

Scio, ego, Quiritos, plerosque non isdem artibus imperium à vobis petere, & postquam adepti sunt, gerere: primò industrios, supplices, modicos esse, dein per ignaviam & superbiam atatem agere. sed mihi contrà videtur: nam, quo pluris est Resp. quàm consulatus, aut prætura, eò majore curâ ad-

ministrari, quàm hæc peti debere. neque me fallit, quantum cum maximo beneficio vestro negotij sustineam. bellum parare, simul & ærario parcere; cogere ad militiam eos, quos nolis offendere; domi, forisq; omnia curare; & ea agere inter invidos, occurrentes, factiosos; opinione, Quirites, asperius est. Adhoc, alij si deliquère, vetus nobilitas, majorum facta fortia, cognatorum & affinium opes, clientelæ multæ, omnia hæc præsidio adsunt. mihi spes omnes in memet sitæ: quas necesse est & innocentiam, & virtute tutari: nam alia infirma sunt. Et illud intellego, Quirites, omnium ora in me conversa esse; æquos bonosq; favere: quippe benefacta mea Reip. procedunt: nobilitatem locum invadendi querere. quod mihi acrius adnitendum est, uti neque vos capiimini, & illi frustra sint. ita ad hoc ætatis à pueritiâ sui, ut omnes labores, pericula consuetæ habeam. quæ ante vestra beneficia gratuito faciebam, ea uti, acceptâ mercede, deferam, non est consilium, Quirites. Illis difficile est in potestatibus temperare, qui per ambitionem sese probos simulavere: mihi, qui omnem ætatem in optimis artibus egi, benè facere jam ex consuetudine in naturam vertit. Bellum me gerere cum Iugurthâ justissis: quam rem nobilitas ægerrimè tulit. quæso, reputate cum animis vestris, num id mutari melius sit, si quem ex illo globo nobilitatis ad hoc aut aliud tale munus mittatis, hominem veteris profapie, ac multarum imaginum, & nullius stipendij; scilicet uti tantâ in re ignarus omnium trepidet, festinet, sumat aliquem ex populo monitorem officij sui, ita plerumque evenit, uti, quem vos imperare justissis, is sibi imperatorem alium querat. At ego scio, Quirites, qui, postquam Consul facti sunt, acta majorum, & Græcorum militaria præcepta legere cœperint, homines præposteri. nam gerere, quàm fieri, tempore posterius, re atque usu prius est. Comparete nunc, Quirites, cum illorum superbiâ me hominem novum. Quæ illi audire & legere solent, eorum partem vidi, alia egomet gessi. quæ illi literis, ea ego militando didici. nunc vos existimate, dicta an facta pluris sine. Contemnunt novitatem meam, ego illorum ignaviam. mihi fortuna, illis probra objectantur. quanquam ego naturam unam, & communem omnibus existimo, sed fortissimum quemque generosissimum esse. ac si jam ex patribus Albini, ac Bestie queri posset, mène, an illos ex se gigni maluerint: quid responsuros creditis, nisi, sese liberos quàm optimos voluisse? Quod si jure despiciunt me; faciant idem majoribus suis; quibus, uti mihi, ex virtute nobilitas cœpit. invident honori meo: ergo invadeant labori, innocentie, periculis etiam meis, quoniam per hæc illum cepi. verùm homines corrupti superbiâ, ita ætatem agunt, quasi honores vestros contemnunt: ita hos petunt, quasi honestè vixerint. ne illi falsi sunt, qui diversissimas res pariter expectant, ignavia voluptatem, & præmia virtutis. Atque etiam,

cùm

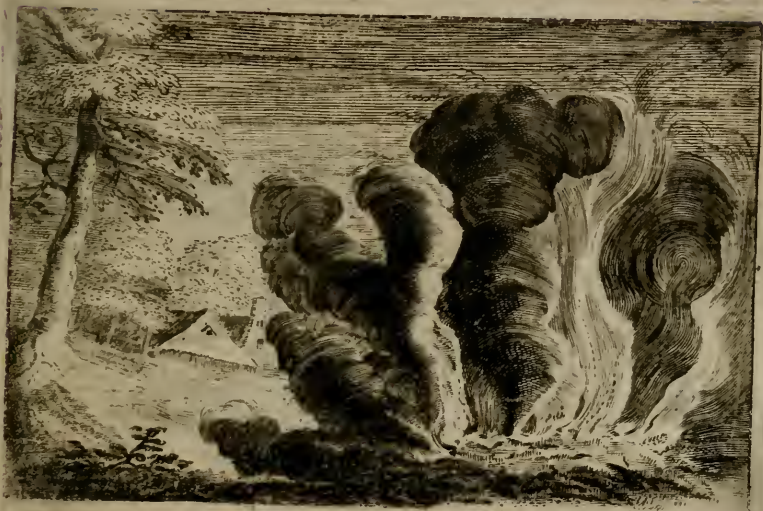
cùm apud vos, aut in Senatu verba faciunt, majores suos extollunt; eorum fortia facta memorando clariores sese putant: quod contrà est. nam, quando vita illorum præclarior, tantò horum socordia flagitiosior. & profectò ita se res habet. majorum gloria posteris lumen est, neque bona eorum, neque mala in occulto patitur. Hujusce rei ego inopiam patior, Quirites; verùm, id quod multò præclarius est, meam facta mihi dicere licet. nunc videte quàm iniqui sint. quod ex alienà virtute sibi arrogant, id mihi ex meà non concedunt. scilicet quia imagines non habeo, & quia mihi nova nobilitas est. quam certè peperisse melius est, quàm acceptam corrupisse. Equidem ego non ignoro, si jam mihi respondere velint, abundè illis facundam, & compositam orationem fore. sed in maximo vestro beneficio, cum omnibus locis me, vosq; maledictis lacerent, non placuit reticere: ne quis modestiam in conscientiam duceret. nam me quidem, ex animi sententià, nulla oratio lædere potest. quippe vera, necesse est benè prædicet: falsam vita, moresque mei superant. sed quoniam vestra consilia accusantur, qui mihi summum honorem, & maxumum negotium imposuistis: etiam atque etiam reputate, num id pœnitendum sit. Non possum, fidei causà, imagines, neque triumphos, aut consulatus majorum meorum ostentare: at, si res postulet, hastas, vexillum, phaleras, alia dona militaria, præterè cicatrices adverso corpore. hæc sunt meæ imagines, hæc nobilitas, hæc hereditate relicta, ut illa illis, sed quæ ego plurimis meis laboribus & periculis quæsiivi. Non sunt composita verba mea: parum id facio. ipsa se virtus satis ostendit: illis artificio opus est, ut turpia facta oratione tegant. neque litteras Græcas didici. parum placebat eas discere, quippe quæ ad virtutem doctoribus nihil profuerunt. at illa multò optuma reip. doctus sum, hostes ferire, præsidia agitare, nihil metuere, nisi turpem famam: Hiemem & æstatem juxtà pati, humi requiescere; eodem tempore inopiam & laborem tolerare. his ego præceptis milites hortabor: neque illos arctè colam, me opulenter; neque gloriam meam laborem illorum faciam; hoc est utile, hoc civile imperium. namque, cum tute per mollietiam agas, exercitum supplicio cogere, hoc est, dominum, non imperatorem esse. hæc, atque talia majores vestri faciundo, seq; remq; publicam celebravère. quòs nobilitas freta, ipsa dissimilis moribus, nos illorum æmulos contemnit; & omnes honores non ex merito, sed quasi debitos à vobis repetit. cæterùm homines superbissimi procul errant. Majores eorum omnia, quæ licebat, reliquère, divitias, imagines, memoriam sui præclaram: virtutem non reliquere, neque poterant: ea sola neque datur dono, neque accipitur. Sordidum me, & incultis moribus ajunt, quia parum scitè convivium exorno, neque histrionem ullum, neque pluris pretij cocum, quàm villicum habeo,

habeo, quæ mihi lubet confiteri, Quirites. nam & ex parente meo, & ex alijs sanctis viris ita accepi, munditias mulieribus, viris laborem convenire, omnibusq; bonis oportere plus gloriæ, quàm divitiarum esse. Quin ergo, quod juvat, quod carum æstimant, id semper faciant: ament, potent: ubi adolescentiam habuere, ibi senectutem agant, in convivijs, dediti ventri, & turpissimæ parti corporis: sudorem, pulverem, & alia talia relinquunt nobis, quibus ea epulis jucundiora sunt.

Quod

Quod citò fit, citò perit.

EMBLEMA XXI.

Quò flamma fumo clarius sese exerit;
 Hoc est minus vivacior;
 Namque imminentis finis, est maturitas
 Præcursor, atque nuncius:
 Rarò perennat ingenii præcox vigor,
 Puerque qui spirat virum.

COMMENTARIUS.

Quintilianus inquit; præcox illud ingeniorum genus rarissimè pervenire ad frugem: & vulgò asserunt; qui pueri adhuc, & usque à cunabulis sapiunt, scientiaque

ad suorum mensium calculos numerant ; eos vel citò occidere ; vel in illam stultitiam, quam infantes declinarunt ; senes incur-
 rere. Quod Actius approbare videtur, qui apud Aulum Gel-
 lium ait ; sibi in juvenilibus ingenijs, itidem ut in pomis imma-
 turis, placere acerbitatem ; nam hæc demum maturescunt. Por-
 rò maturitas tempestivam adfert suavitatem , reliqua antè tem-
 pus putrescunt. Fœminæ quæ maturius pariunt, citius fenescunt : Velut in Calignis, Indiæ gente, quinquennes pariunt, &
 octavum annum non excedunt. Floret prima Amygdalus , po-
 strema parit. Salix citò semen profert, & perdit. Itidem nimis
 præcocia illa ingenia , quæ animalibus istis , quæ *ἡμερόβια* voca-
 mus, penè sunt similia ; tam properè occidunt, quàm nascuntur.
 Leonis catuli informes nascuntur , via egrediuntur semestres,
 non moventur, nisi bimestres ; ita etiam, quæ egregia futura
 sunt, serò proveniunt, & lentis auctibus absolvuntur. Scivit hoc
 In Apol. 2. Apuleius, quum diceret ; odi puerulum præcoci sapientiâ, quem
 cum Sophocle *ἀνδρόπαιδα* vocare possumus. Cur autem præco-
 cia illa ingenia rarò diuturna sint ; hæc (ni fallor) causa est ; quia,
 quicquid ad summum pervenit, tendit ad exitum. Nec ultimum
 tempus exspectant , quæ primo Vere maturuerunt ; In rerum
 natura celer , nimisque præcox cucurbita se in altum cacumen
 brevi admodum temporis spatio effert , & quum de se quid
 magni promittere videtur , deficit. Sic ingenia quod illustriora
 sunt , eò breviora ; Nam ubi incremento locus non est, vicinus
 adest occasus. Difficilis in perfectio mora est , naturaliterque,
 quod procedere non potest , recidit.

Typus Regis.

EMBLEMA XXII.

*Excubias grus sola gerit, pars cetera dormit
Tuta, nec infidos sperat ab hoste dolos:
Grus notat hæc Regem, vigilantem pro grege, qui si
Dormiat; incautum vastet ovile lupus.*

COMMENTARIUS.

Plinius Naturalis Historiæ Lib. x. Cap. xxiii. hæc sequentia de Gruibus commemorat: Inducias habet gens Pygmea, abscessu Gruum cum ijs dimicantium. Imensus est tractus quod veniunt, si quis reputet, à mari Eoo. Quando proficiscantur consentiunt; volant ad prospiciendum, altè, Ducem, quem sequantur eligunt; in extremo agmine, per vices qui

exclament dispositos habent, ut gregem voce contineant. Excubias habent nocturnis temporibus. Excubitor lapillum pede sustinet, qui laxatus somno, & decidens, indiligentiam coarquat. Cæteræ dormiunt capite infrà alam condito, alternis pedibus insistentes. Dux erecto providet collo & prædicit. Hæc ille: Quibus typum nobis, & subditorum, & veri Regis, proponit. Ut enim Dux ille Gruum, alijs dormientibus, erecto collo providet: sic verum Regem, pro subditis vigilantē, & oculatum *πρὸσσω, καὶ ὀπίσσω*, id est, à fronte, & à tergo (secundū Homerum) esse oportet: & (ut Plautus in Aululariâ inquit) in occipitio quoque habere oculos debet. Plutarchus in Commentario de Iside, & Osiride refert; in Hieroglyphicis Ægyptiorum picturis, Regis simulâchrum fuisse Oculum: quo scilicet vigilantia, cum rectâ, justâque rerum administratione, significabatur. Hinc Græci *ἀνακτοῦς* reges dixerunt, ut Plutarchus interpretatur, *δοτὸν ἑ ἀνακτοῦς ἐχόν*, quod est curam gerere: Imperator Iustinianus memor fuit; dum ait, se noctes ducere insomnes; ut quietem posteris præparet. Et Silius Italicus inquit;

In præfat.
Novell. 8.
in princ.

Lib. 3.

*Turpe duci totam somno traducere noctem,
O Rector Lybie rigili stant bella magistro.*

Est enim Rex, quemadmodum Plato in Politicis asserit *ὡς θεὸς ἐξ ἀνθρώπων*, id est, Deus quispiam humanus, qui eligitur, non ut se molliter curet, sed ut per ipsum, ij qui elegerunt, benè beatèque agant. Malè ille se gerit, qui ex magnâ Fortunâ licentiam tantum usurpat; qui non curis intentus, sed stupris, & adulterijs principem agit, at verus, bonusque, sciati, maximo imperio maximam curam inesse. Cumque sit *πρωτὸν λαῶν*, scire debet; civium non servitute sibi traditam, sed tutelam, nec Republicam suam esse, sed se Reipublicæ. Monet hoc Poëta:

Homerus.

Lucanus
lib. 9.

*Tu civem, Patremque geras, tu consule cunctis,
Non tibi; nec tua te moveant, sed publica damna.*

Ille vitâ suâ & moribus alijs præeat; quia

Claud.

*Non sic inflectere sensus
Humanos Edicta valent, quàm vita regentis.*

Exemplo Catonis, qui

*Ipse manu sua pila gerens, præcedit anhelii
Militis ora pedes, monstrat tolerare labores;
Non jubet, & nullâ vehitur service supinus,*

Carpent.

*Carpentoque sedens, somni parcissimus ipse est,
 Vltimus haustor aquæ, quum tandem fonte reperto,
 Indiga cogatur latices potare iuventus,
 Stat dum lixa bibat:*

Benè mehercules: Facta enim Regum, & Principum, iussa sunt: Quintilla-
 nus Decl. 4.
 Tacita hæc lex est, hæc conditio Principum, ut quicquid fa-
 ciant, præcipere videantur, & rectè facere cives suos, faciendo
 doceant. Sit itaque continuis laboribus intentus; Noctes om-
 nes, diesque perpeti sollicitudine pro salute omnium cogitet,
 quod breviter illius munus est, & in fine finis.

I 3

Sapiens

Sapiens, quò foelicior; eò modestior.

EMBLEMA XXIII.

Quò se quadrigis altius tollit suis,
 Diale lumen Cynrhij;
 Hòc & vagantum de suis rotis jactit
 Umbras minores corporum.
 Benè præparatum pectus, & prudentiæ
 Succis recoctum; quò magis
 Fortuna vultu lubrico favet, catè
 Hòc se gerit submissius.

COMMENTARIUS.

HOc Emblemate proponitur veri Sapiens animus; qui, quemadmodum Sol, dum in meditullio cœli consistit, exiguas jacit tenebras; ita etiam, quod altius eum Fortuna evexit, hœc magis se reprimit, sciens omnium extrinsecus advenientium bonorum lubricam, & incertam esse possessionem, sæpèque Dominum suum mutantem. Cautus gubernator in tranquillitate tempestatem, in tempestate tranquillitatem exspectat; hunc etiam imitatur Sapiens, qui

*Rebus angustis animosus, atque
Fortis apparet, sapienter idem
Contrahit vento nimium secundo
Turgida vela.*

Horat. in
Odis.

Contrà insolentes illi, &, dulci Fortunâ ebrij, cum Pindarico illo Tantalò μέγαν ὄλβον καταπέψαι εἰ δύνανται, id est, magnam fœlicitatem concoquere non possunt. Et ut quivis non facile multum vini fert; sic hi non abundantem Fortunam. Quicquid leve est in animo; secundâ se aurâ sustollit. Statuunt cū Plautino illo

Olymp.
odc. 1.

Secundas Fortunas decere superbias.

In Stichos.

Talem animum sic perstrinxit Archidamus Agefilai filius, qui cum, post conflictum apud Cheronæam habitum, litteras à Philippo Macedonū Rege acerbius scriptas accepisset, Respondit; Si metieris umbram tuam, haud quam reperies illam factam majorem, quàm erat ante victoriam. Sapiens longè aliter, qui in hâc rerum affluentia modesto, composito, & bene ordinato est animo, altè sibi hoc Terentij imprimens,

*Ab Demea, hoc tu facito, ut tecum animo cogites;
Quàm vos facillimè agitis, quum estis maximè
Potentes, dites, fortunati, nobiles,
Tum maximè vos æquo animo æqua noscere
Oportet, si vos vultis perhiberi probos.*

In Adelpho.

Etenim habet has vices conditio mortalium, ut adversa ex secundis, secunda ex adversis nascantur: Si quis lætioris Fortunæ radius affulget, ecce minantis & novercantis simul umbra adest, & vestigia premit, aut excipit,

*Ita Dijs placitum, voluptati ut Moeror comes consequatur,
Quin incommodi plus, malique illicò adsit, boni si quid obrigit.*

Quid

Boëtius lib.
2. Prof. 2.

Quid Tragœdiarum clamor aliud deflet, nisi indiscreto ictu Fortunam foelicia regna evertentem? Hinc plerosque veterum Sapientum, memoriae proditum est exoptasse, ut inter secundos prosperosque successus, non nihil adversi sibi eveniret. Quod nequaquam ratione caruit: tum ne elato nimis animo pella- cissimi monstri Fortunæ mole corruerent; tum quòd ita ju- dicarent ejus vitæ, cujus tractus nullam habuisset offensioem, miserrimum exitum aliquando esse reservatum. Cujus rei Ho- merum quoque testem habemus, qui eo in cœli limine, unde animas nostras ad decurrendum ætatis hujus spatium dimitti putavit, duas constituit urnas: alteram bonis omnibus refer- tam, alteram malis: Quæ pro beneplacito mixta, Iuppiter distri- buit, cuicumque Bonoque maloque. Et Chilon dicere solebat, Deum τὰ μὲν ὑψηλὰ ἔπεινεν, τὰ δὲ ἔπεινὰ ὑψεν, id est, erecta deji- cere, dejecta erigere. Hodie magnus es, cras alius, aut nullus. Iugurtham in carcere, Perseum in custodiâ objisse scimus. Quæ denique potentia est, cui non parata sit ruina, proculcatio, do- minus, & carnifex? Nec magnis ista intervallis divisa, horæ mo- mentum interest inter solium, & aliena genua. Locuples es? nunquid ditior Pompeio? cui cum Cajus vetus cognatus, novus hospes, aperuisset Cæsaris domum, ut suam clauderet, defuit pa- nis & aqua, quò tot flumina possideret in suo orientia, in suo ca- dentia, mendicavit stillicidia; fame ac siti perijt in palatio cog- nati, dum illi hæres publicum funus esurienti locat. Honoribus summis functus es? nunquid aut tam magnis aut tam insperatis quàm Seianus? Quo die illum Senatus deduxerat, populus in frustra divisit: in quem quicquid congeri poterat Dij homines- que contulerant, ex eo nihil superfuit, quod Carnifex traheret. Rex es? non ad Cræsum te mittam, qui rogam suum & accendi & extingui vidit; factus non regno tantum, sed etiam morti suæ superstes. Ptolomæum Africæ regem, Armeniæ Mitridatem, in- ter Caianas custodias vidimus, alter in exilium missus est, alter ut meliori fide mitteretur optabat. In tantâ rerum sursum ac deorsum euntium versatione, si non quicquid fieri potest, pro futuro habes; das in te vires rebus adversis, quas infregit qui- quis prior vidit. Idcirco

Seneca de
Tranq. Ani-
mi,

Claud. lib. 2
in Ruff.

*Desinat elatis quisquam confidere rebus,
Instabilesque Deos ac lubrica Numina discat.*

IIII

*Illa manus, quæ scepera sibi gestanda parabat,
Cujus se toties submitit ad oscula supplex
Nobilitas, inhumata diu, miseroque revulsa
Corpore, seralem questum post fata poposcit.
Aspiciat, ne quis nimium sublata secundis
Colla gerat, trivijs calcandus spargitur ecce,
Qui sibi Pyramidas, qui non cedentia templis
Ornatura suos exstruxit culmina manes.
Et qui Sydonio velari credidit ostro,
Nudus pascit aves: jacet en, qui possidet orbem,
Exigua telluris inops, & pulvere raro
Per partes tegitur, nusquam, totiesque sepultus.*

K

Ars

Ars Naturam iuvat.

EMBLEMA XXIV.

*Sponte suâ unigenum fert tantum Arbuscula fructum;
 Ast eadem varios insitione parit:
 Naturam quicumque rudem non excolit, ille
 Semper idem est; cultu fit sibi dissimilis.*

COMMENTARIUS.

CVM tota ratio felicitatis humanæ, his tribus potissimum rebus constet; Naturâ, Ratione, & Exercitatione: & Natura sit docilitas ac propensio nobis insita, ad res honestas; Ratio, doctrina quæ monitis constat & præceptis; Exercitatio, usus ejus habitus, quem Natura, sive Deus nobis insevit; vehementer mediisfidius mihi errare videntur; qui

qui fatis esse putant nasci, cœcamque naturam in tenebris suis marcere, & torpere sinunt. Ut enim fructus aut unius tantum generis, aut ut plurimum inspidos gignit arbor, citrà curam institutionis; ut agri non solum nullas fruges, sed tribulos, carduos & lolium producant, si non excolantur, exculti verò innumera & varij generis frumenta pariunt: sic homo, nisi Naturam, nobile illud Dei depositum, doctrinâ excolat, tanquam rudis massa, & cui nulla forma est inducta, in hoc mundi theatro versatur; secus in se uno omnia habet, nullaque est disciplina quam non apprehendat, si præceptionibus, & exercitatione institerit. Omnibus enim Deus (ut Seneca inquit) fundamēta dedit, semenque virtutum, quod doctrinâ suscitatur, non secus ac scintilla, levi flatu adjuta, ignem suum explicat. Testatur id Boëtius,

*Intus est hominum vigor
Arce conditus abditâ.*

Et alio loco idem,

*Hæret profectò semen introrsum Veri
Quod excitatur ventilante doctrinâ,
Nam cur rogati sponte recta censetis
Ni mersus alto viveret fomes corde?
Et si Platonis Musa personat verum,
Quod quisque discit, immemor recordatur.*

Libet hîc addere elegantissimos magni illius Scaligeri versus;

*Istos animi igniteulos, seminaria ista,
Queis sevit agros ingeni, beata rerum
Natura parens, studijs augefcere par est,
Aut splendor abit perditus æruginè terrâ.*

Indigni certè tantis Dei muneribus qui hæc negligunt & putrescere sinunt, quum alioqui, si bonus cultor ea excepisset, similia origini suæ divinæ prodijissent, & paria his, ex quibus orta sunt, excrevissent: nunc, quia colonum negligentem sortita sunt, necantur, & purgamenta pro frugibus pariunt. Apuleius asserit hominem nec perfectè bonum, nec malum nasci, sed utriusque semina ei à naturâ indita, quæ institutione in hanc, vel illam partem emicant. Vide quantum valeat ille cultus, cui (quod Demosthenes de Pronunciatione dicebat) prima, secunda, & tertia debentur. Quamvis autem Natura quosdam à se

impetus sumat; excolendo tamèn perficienda est. Dicit hoc Romanæ fidicen Lyra;

Doctrina sed vim promovet instam,

Restique cultus pectora roborant.

Animadvertit & hoc Vegetius in Militari suâ doctrinâ, dum ait; Paucos viros fortes natura procreat, bonâ institutione plures reddet industria. Hæc est, quæ Elephantem faciat funambulæ, morionem Asinum. Et ad quid non fingat hominem, animal omnis Disciplinæ capax? Vincamus itaque, aut saltem adjuvemus, Naturam diligentiam, excludamus torporis somnium.

Rationis

Rationis cum Affectibus bellum.

EMBLEMA XXV.

*Vt dira Serpens semper in solo repens,
Ciconiæ perenne concitat bellum;
Sic vilis illa turba Mentis, Affectus,
Rationis altæ regium impetunt callem.*

COMMENTARIUS.

EX hieroglyphicis sculpturis, petiit Emblema. Ægyptij enim, quum internum illud Affectuum cum Ratione bellum designarent; Serpentem cum Ciconia belligerantem depingebant. Scribit autem Plinius Naturalis Historiæ Lib. x. Cap. xxiiii. Ciconias esse Serpentum exitium, eâque de causâ tantum eis honoris haberi solitum, ut in Thessaliâ capitale

tale fuerit occidisse Ciconiam. Notamus verò & nos, cum Ægyptijs, per hoc Emblemata, Affectuum cum Ratione, prælium; quo nec periculosius aliud, quia occultum, & domesticum, nec sævius, quia cum plus quàm Cadmeis hostibus, nec unde major gloria, quia nobiscum est. Etenim voluptatem vicisse, voluptas maxima est, nec ulla major est victoria, quàm ea, quæ de cupiditatibus nostris refertur. Qui hostem vicerit illo fortior fuit; qui libidinem repressit seipso fortior fuit. Porro nemini ignotum est; Hominem esse prodigiosum quoddam animal, consistans duabus partibus, Animam scilicet, & corpore, illam velut numine quodam, hoc tanquam vili pecude. Siquidem corpore usque ad eò reliquo brutorum generi non præstamus, ut omnibus dotibus non inveniamur inferiores; Animam verò, ad eò divinitatis sumus capaces, ut ipsas etiam Angelicas mentes liceat prætervolare. Iunctæ hæc inter se sunt partes, sed concordiam quãdam discordi; nec facile inter eas convenit, utique cum de imperio agitur, aut servitute; regere enim utraque vult, & magis illa, quæ non debet. Terra attollere se supra ignem suum conatur, & cœnum hoc, supra cœlum. Anima, generis ætherei memor, contra stat, *Et secretam gannit in aurem.* Hinc perplexa inter se tumultuantium seditio. Neque verò hanc discordiam, fabulosus ille Poëtarum Prometheus, nobis inseruit, adjunctam menti nostræ, de quoque animante particulam; ut sensit Horatius, quum inquit,

Fertur Prometheus addere principi

Limo coactus particulam undique

Dissectam, & insani Leonis

Vim stomacho apposuisse nostro;

Neque primitiva conditio hæc indidit; sed peccatum, quod benè conditum erat, malè depravavit. Antea Mens Corpori sine negotio imperabat, illud verò promptissimè parebat; nunc inverso ordine, quod parere debet, regere instituit, mirasque tragædias ac pugnas ciet. Quarum domitorem, summus ille Imperator, dedit Rationem, cui origo à Cœlo est; ut meritò ita magnificè eam Seneca celebrarit; Partem in homine divini spiritus mensam: Et Augustinus; Aspectum mentis, qui bonum, malumque discernit, virtutes eligit, Deum diligit. Hæc tanquam Regina supremam capitis arcem tenet, nihil fordidum, nihil humile volvens;

Erasm. in
Mili. Christ.

Lips. in
Const.

Perfius Sa-
tyr. 5.

Lib. de Spi-
rit & A-
nim.

Hanc

Hanc summâ capitis fundavit in arce

Claud,

Mandatricem operum, prospectricemque laborum;

Habetque, ita constitutus ille Dictator, sub se Rempublicani, constantem ex varijs subditorum generibus. Quos Affectus licebit intelligas. Hi sunt Irascentia, quam procul à Ratione, ad domicilium cordis deduxerunt Filij Deorum, obsequique eam, & respondere in loco sapientiæ jufferunt; præterea Cupido, atque Appetitus, quos infernas abdominis sedes tenere, ut popinas quasdam, & latrinarum latebras, diversoria nequitia, atque luxuriæ, præceperunt, idedque longiùs hos à sapientiâ relegatos voluerunt, ne importuna vicinitas Rationem constitutam cunctorum saluti; in ipsâ cogitationum utilitate turbaret. Quod si fiat (ut sapiissimè per cuniculos tentant) illicet actum est, perijmus. Quicumque enim Rationem abjecerit, & hæc præsentia

Apul. lib. de
Dogm. Plat.

Lactant.

Dum spiritus hos reget artus,
infatigabili militiâ Deo militemus, stationes, vigiliisque celebremus. Congrediamur cum hoste quem novimus fortiter, ut victores, ac devicto adversario triumphantes, præmium Virtutis, quod ipse promisit, à Deo consequamur.

Virgil.

In

In miserrimam Tyrannorum vitam.

EMBLEMA XXVI.

*Miser Tyrannus, cuius ensis imminet
 Dependulus cervicibus;
 Medijs in undis aret, & plumæ leves
 Non elaborant somnulum.
 Mentis tumultus submovere turbidos,
 Non gaza, nec licitor valet.*

COMMENTARIUS.

Tull. Tus-
cul. lib. 5.

Dionyfius Tyrannus, olim aliquo admirante foelicitatem
 regiam, & copias, opes, majestatem illius dominatus
 prædicante : aureum lectum sterni curavit, & in eo
 hominem

hominem poni; abacofque complures ornavit argento, auroque cœlato, tum ad mensam eximiâ formâ pueros delectos iussit consistere, aderant unguenta, coronæ, incendebantur odores, mensæ conquistissimis epulis instruebantur: Fortunatus sibi Damocles videbatur. In hoc medio apparatus fulgentem gladium è lacunari, setâ equinâ appensum, demitti iussit, ut impenderet illius beati cervicibus. Ille nec pulchros illos ministratores adspiciebat, nec plenum artis argentū, nec manum porrigebat in mensam: jam ipsæ defluebant coronæ; denique exoravit Tyrannum, ut abire liceret, quoddam jam beatus nollet esse. De quo sic Perlius,

*Et magis auratis pendens laquearibus ensis
Purpureas subter cervices terruit:*

Satyr. 3.

Et Horat.

*Districtus ensis cui super impiâ
Cervice pendet, non Sicula dapes
Dulcem elaborabunt soporem,
Non avium citharæque cantus
Somnum reducent, somnus agrestium
Lenis virorum.*

Hoc pacto docuit Tyrannus quàm misera, quàmque omnibus periculis exposita sit Tyrannorum vita; quorum si mentes (ut Tacitus inquit) recludantur, possent aspici laniatus & ictus; si quidem ad omnes suspiciones pavidi sunt, ut qui

Muniti gladijs vivunt septique venenis.

Claud.

Hanc ob rem suis similes esse Tyrannos Ælianus scribit, quas si quis tetigerit, protinus clamare incipiunt, mortem scilicet somniantes, cum nec vellera habeant, nec lac, nec aliud quicquam præter carnes: Sic Tyranni omnia metuunt, scientes, quoddam sicuti sues, ita & ipsi omnibus vitam debeant. Dicebat ille, neminem tantæ futurum dementiæ, qui diadema humi projectum, tolleret, si sciret quantum curarum agmen secum traheret. Afferit hoc Seneca Trag.

In Hist.
Animal.

*O Regnorum magnis fallax
Fortuna bonis; in præcipiti
Dubioque nimis excelsa loco.
Nunquam placidam Sceptra quietem
Certumve sui tenuere diem,*

L

Alia

*Alia ex alijs cura fatigat,
Vexatque animos nova tempeftas.
Non fic Lybicis Syrtibus æquor
Furit alternos volvere fluctus;
Vt præcipites Regum cafus
Fortuna rotat. Metui cupiunt
Metuique timent. Non nox illis
Alma recessus præbet tutos,
Non curarum fomnus domitor
Pectora folvit.*

Et idem in Oedipo,

*Quisquamne regno gaudet? O fallax bonum,
Quantum malorum fronte quàm blandà regis?
Vt alta ventos femper excipiunt iuga:
Imperia fic excelsa Fortuna subjacent.*

Perf.

At dicat aliquis; Pulchrum est monftrari, & dicier hic est, ftipari fervis, vehi aureâ lecticâ, gentibus denique omnibus Fortunam dare: O mifer, nescis quantum illa bona, per omnes terras fulgentia, sudoris habenti exprimant, quantum occultarum follicitudinum tegant. Bonus Rex (ut dicebat ille) fervus publicus est. Cumque omnium occupatio fit mifera, Regum tamen est miferissima, utpote qui non modò fuis occupationibus laborant, fed ad alienam quoque fervitutem excubant. Stipantur à fervis, hominibus ut plurimum infidis, qui, quia eos timent, etiam oderunt:

Seneca.

Seneca.

*Tu quicumque es qui fcepra tenes,
Licet omne tuâ vulgus in aulâ
Centum pariter limina pulset,
Cum tot populis ftipatus eas,
In tot populis vix una fides.*

In Trinummo.

Meritoria falutatio eis adfertur à clientibus, purpuræ cultoribus, mufcis unctum comitantibus, ficcum Regem deftituentibus. Accedunt eos fallaces parafiti, qui (ut Plautus ait) illos intrâ dentes conclusos gerunt. Timentur à fubditis, fed hos intereâ etiâ timent. Ita enim natura conftituit; ut quicquid alieno metu magnum est, à fuo non vacet. Quæ autem est hæc potestas, quæ follicitudinum morfus, formidinumque aculeos vitare nequit? Vellet Rex fecurus vivere; fed nequit. An verò potentem cenfes,

Boët. lib. 2.
de Conf. Ph.

censes, quem vides velle, quod non potest efficere? qui satellite
 latus cingit? qui, quos terret, plus ipse timet? qui ut potens esse
 videatur, in servientium manu situs est? Hæc regnantium pluri-
 mi adverterunt, inter quos Alexander, qui eximius Monarcha
 ad Diogenem, doliarem vitam agentem, ita dixisse fertur, Nisi
 Alexander essem, Diogenes esse vellem:

Sensit Alexander testâ cum vidit in illâ

Magnum habitatorem, quantò felicior hic qui

Nil cuperet, quàm qui totum sibi posceret orbem.

Iuvenalis
 Satyr. 14.

Vidit & hoc Tiberius, cum diceret, experiendo se didicisse,
 quàm arduum, quàmque Fortunæ subjectum esset regendi
 onus. Divus Augustus, cui Dij plura, quàm ulli præstiterunt,
 non desijt quietem sibi precari, vacationem à Repub. petere.
 Omnis ejus sermo ad hoc semper revolutus est, ut sibi speraret
 otium. Quod illi, tam eximia res, visum fuit, ut, quia usu non
 poterat, cogitatione præsumeret.

Seneca de
 brev. vit.
 cap. 5.

O vitæ tuta facultas

Pauperis, angusti que laris, O munera nondum

Intellecta Deum.

Lucan. lib. 3

Semper pueri.

EMBLEMA XXVII.

*Rixantur pueri, si quis lapidesve nucifve
 Auferat, & semper vilia quæque stupent;
 Nos etiam pueri, qui, donec vita superstes,
 Propter opes luteas digladiamur humi.*

COMMENTARIUS.

Verissimè Seneca inquit, Non bis pueri sumus, ut vulgò dicitur, sed semper, verù hoc interest quòd majora nos ludimus. Majora? immò minus ferenda. Quis enim post iuventam, gravesque annos, tantam animi cœcitatem, & dementiam, quantam circumferimus, in nobis toleret? Quis non naturæ monstra, pueros cum rugis, & canis, nos appellet?
 Pueris

Pueris crepundiorum, talorum, nucum, & æris minuti avaritia est, pro his levibus inter sese quàm gravissimas iras gerunt. Quapropter quia enim qui eos gubernat animus infirmum gerunt: Itidè nos pro auro argentoque maximum sæpe bellum suscipimus. Hæc vires nostras atque opes vocamus, hæc sunt quæ nos fenescere cogunt, opinione nostrâ cara, pretio suo vilia. Subiò enim, si bene expendimus, effluunt, repentè dilabuntur, nullo in loco, nullâ in personâ stabilibus nixa radicibus consistunt. Hæc sunt quæ in aliena littora impingunt, quæ nos mittunt ad longinqua loca, & errantia, cum possumus fœlicitatè domi promere. Ergo par pueris, longiusque progressis, sed in alijs, majoribusq; error est. Sic rerum verâ conditio est, ut nos divinum, merito Rationis, animal, non aliter nobis splendere, nisi inanimatæ supellectilis possessione videamur. Aurum argentumque, & propter ista nunquam pacem agens ferrum, quæ naturæ conditor Deus, tanquam malè nobis committeret, abscondidit, nos in lucem proferimus, certissima auctoramenta nostrarum servitutum, nec erubescimus summa apud nos habere; quæ ima terrarum fuerant. Ah quàm non intelligimus quantam conditori nostro faciamus injuriã? Ille genus humanum terrenis omnibus præstare voluit, nos dignitatem nostram infrâ quæque infima detrudimus. Quique cœli amorem professi sumus, tanto tamque peregrino fasce gravamur, ut, dum in altum niti volumus, incurvemur, & pro cœlo terra nobis sit. I nunc, & præclaram opum mortalium beatitudinem dicas, quam cum adeptus fueris, immortalium fœlicitatem amittis. Quin potius intende oculos mentis, ut appareat quæ bona, quæ mala sint. Sepone reginam mundi stultitiam, cui familiare est, ut quarum rerum minor est fructus, earum & cupiditas, & delectatio sit major. Ut verè dixerit Socrates, Ridere semper Deos, cum vana hæc cupiditatum inspiciunt.

Boëtius

Seneca.

Boëtius

Mora nocet.

EMBLEMA XXVIII.

*Natura Echini talis est, ut indies
 Differre tentet horridum partus diem,
 Tandemque spinis prolis excrescentibus
 Magno gravique cum dolore parturit:
 Ignava mens mortalium & cœli sui
 Oblita; differt indies vitam suam,
 Sibique semper blandiens, malis mala
 Coacervat, & sic pressa diffidit sibi,
 Aut cum labore maximo sese explicat.*

COMMENTARIUS.

Aunt Echinum terrestrem simulatâ alvo remorari partum, deinde jam asperiore ac duriore facto foetu morâ temporis, majore cum cruciatu parere. Huic animali non absimilis est humani ingenij perversitas, & voluntarius furor, qui, quamvis fit brevis vitæ, & ipsa brevitæ semper incerta, indies tamen poenitentiam (quam divus Augustinus definit, quandam dolentis vindictam, punientem in se quod dolet commisisse) differt, semperque peccata peccatis accumulât, adjungens etiam ijs, quod plus quàm conclamatæ nequitia est, patrocina defensionis. Interea autem fit, ut hominem in ijs fenscentem, quandò jam peccare amplius non potest, peccata ipsum dimittant, non ipse ipsa, & sic mors imparatum opprimat, aut innumero malorum numero gravatus, desperet, aut ægerrimè cum Echino sese exoneret & explicet.

*Facilis (enim) descensus Averni,
Sed revocare gradum, superasque evadere ad auras
Hoc opus, hic labor est.*

Virgil.

Benè Augustinus infert, Ex voluntate perversâ est libido, & dum servimus libidini, fit consuetudo, consuetudo autem cui non resistitur fit necessitas, quibus quasi anfulis sibimet connexis instar catenæ; tenet nos dura servitus. Quam tamen, ut idem monet, excutere debemus. Quia pejus est nunquam, quàm ad vesperam expergisci, & quicquid malè differtur, pejus omittitur. Vltimum autè malorum omnium est desperatio, ad quam nemo nisi ante tempus accessit. Nullum est tam magnum peccatum, quin major sit misericordia Dei:

*Seneca, Quem poenitet peccasse, poenè est innocens,
Nam sera nunquam est ad bonos mores via.*

Ovid. Numen confessis aliquod patet.

Principijs autem obtare, Sapientis est.

Ovid. Vitile propositum est seras extinguere flammæ,

Nec servum vitij peccus habere suum:

Principijs obsta, serò medicina paratur

Cum mala per longas invaluere moras.

Sed propera, nec te venturas differ in horas,

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Lib. 10, Me-
tam.De Rem.
Amor.

Potest

Aliò eortū
Emblema.

Poteſt & hoc Emblema ad omnes humanas actiones torqueri, in quibus, præterquam in ira (ſecundum Senecam) nimia mora damnola eſt, contra maturitas utiliſſima. Alexander interrogatus, quo pacto tam brevi ſpatio orbem ſubegiffet, rectè reſpondit;

ὄυδεν ἀναβαλλόμεν ☉, id eſt,

Plutarch, in
Cæſ.

Nihil cunctando, aut differendo. Audendo, atque agendo Romani res ſuas auxerunt. Cæſarem diſjunctiſſimas terras citius victorijs ſuis illuſtraſſe legimus, quàm cujuſquam paſſibus peragrari potuiſſent. Vnde illud de ſe ſummo jure proſitetur; Veni, vidi, vici. Hic, cum Pompeius inſtructam aciem apud Pharfaliam inibi conſiſtere, & hoſtem operiri juſſiſſet; dixit, illum erraſſe, qui vim, impetum, ac divinum afflatum animorum, ad incurſionem paratorum, morâ relaxaſſet. Scivit ſcilicet illud Lucani,

Tolle moras, nocuit ſemper differre paratis.

Lib. 4.
ARON.

Et Manilij,

Mora ſapè malorum

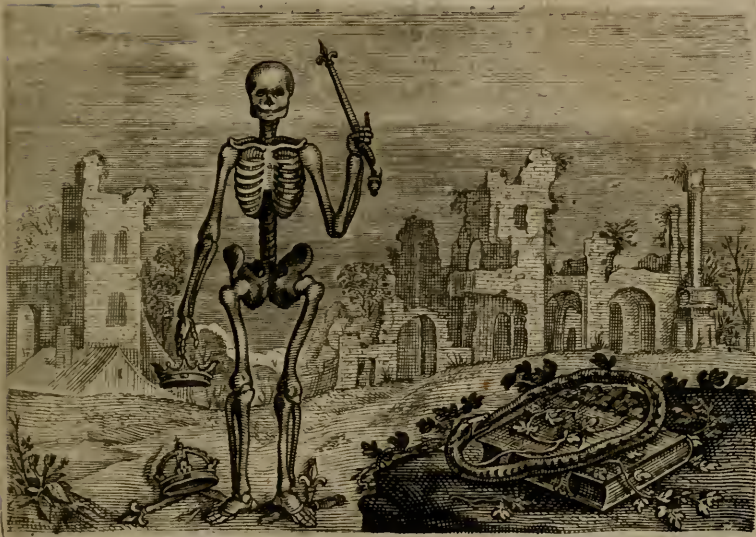
Dat cauſas.

Et capitur Sagunthus dum Romanus ſedendo tempus terit.

Vivi-

Vivitur ingenio.

EMBLEMA XXIX.

*Régna cadunt, urbes pereunt, nec quæ fuit olim
 Roma manet, præter nomen inane, nihil.
 Sola tamen rerum, doctis quæsitæ libellis,
 Effugiunt structos Fama decusque rogos.*

COMMENTARIUS.

Ovidius quodam loco inquit,
*Tabida consumit ferrum lapidesque Vetustas,
 Nullaque res majus tempore robur habet,
 Scripta ferunt annos, scriptis Agamemnona nosti,
 Et quisquis contrà, vel simul arma tulit.*

*Fit vivax scriptis virtus, experisque sepulchri
Notitiam sera posteritatis habet:*

Quibus versibus indicatur, cum omnium humanorum operum confectrix sit Vetustas, cum Oppida, Respublicas, Regna evertat, ferrum denique, lapides, atque aded ipsum adamanta, quem durissimum perhibent, & in quo Fatalia Parcarum decreta, propter summum rigorem ejus, incisa esse perhibent Poëtæ, consumat, solam tamen Eruditionem, omnium annorum ac Libitinæ Domitricem, esse immortalem. Quod quàm verum sit, re auctore patebit. Nonne septem illa Miracula, & si qua his mirabiliora sequentium annorum extruxit ambitio, solo æquata sunt? nonne tam mortalia fuerunt, quàm ij qui ea fecerunt? Negari certè non potest; quin etiam memoria eorum penitus ex animis deleta fuisset, si per scripta, humanarum actionum, & omnium sæculorum conservatrice, licuisset. Illa ipsa Terrarum Dea, gentiumque Roma, & falsò Æterna Vrbs, ubi est? obruta, diruta, incensa; & ambitiosè hodie quæritur, nec invenitur in suo solo, solum autem nomen & majestatem suam in solis scriptis tuetur. His veteres Ægypti Thebas, his centum Cretæ urbes cognoscimus. Quis, ut Theocritus inquit, unquam optimates Lyciorum, quis Priami filios, aut Cycnum novisset, nisi superiora bella cecinissent Poëtæ. Neque verò Ulysses post errores decem annorum, per omnium ferè hominum urbes vagatus, etiam ad inferos profectus vivus, tot denique periculis perfunctus, atq; ex antro Cyclopi salvus reversus, diurnam laudem consecutus esset: Tum subulcus Eumæus silentio præteritus.

Seneca.

Lipf. in
Const.

Horat.

*Paulum (enim) sepultæ distat inertis
Celata virtus.*

Litteræ Themistoclem, qui de Brevitate vitæ conquerebatur, litteræ Alexandrum immortalitate donarunt, aliquandò alioqui perituros, nisi istæ famæ & æternitatis artes obstitissent. Nam, ut Pindarus inquit, sermo factis diutius vivit, quem cum Gratijs volentibus lingua extulerit è profundâ mente. Quamobrem Eudamidas rogatus à quodam, quam ob causam Lacedæmonij, priusquam irent in prælium, Musis immolare, cum Musis nihil videretur cum Marte esse commercij; ut rebus, inquit, fortiter gestis contingat honesta commemoratio.

Enim-

Enimverò, Non incisa notis marmora publicis
 Per quæ spiritus & vita redit bonis
 Post mortem Ducibus : non celeres fugæ
 Rejectæque retrorsum Hannibalis minæ,
 Non incendia Carthaginis impia,
 Ejus qui domitâ nomen ab Africâ
 Lucretus redijt, clarius indicant
 Laudes, quàm Calabræ Pierides ; neque
 Si chartæ sileant, quod benè feceris
 Mercedem tuleris. Quid foret Iliæ
 Mavortisque Puer, si taciturnitas
 Obstaret meritis invida Romuli.
 Ereptum stygijs fluctibus Æacum
 Virtus, & favor, & lingua potentium
 Vatum divitibus consecrat insulis.
 Dignum laude virum Musa vetat mori
 Cælo Musa beat.

Quod & Pindarus egregiè, Nem. Carm. septimo, innuit, hoc modo: Magnæ corporis vires, magnæq; animi virtutes, ab hymnis & laudationibus derelictæ, densis tenebris circumfunduntur. Vnicum est autem rerum fortiter gestarum speculum, quo videlicet illæ posteritati prodantur, atque immortalitati commendentur & consecrentur, carmen à docto aliquo Poëtâ conscriptum, quod illarum rerum laudes, tanquam laborû præmia, complectatur. Idcirco elatè & magnificè, sed tamen verè, hic idem Poëta, Statuarium se esse negat, qui mutas tantum statuas edolet, unâ defixas in basi, sed quos ipse cantibus suis celebret, eorum famam terrâ marique spargi, ac disseminari.

Quem referent Musæ, vivet dum robora tellus,

Tibull.

Dum cælum stellas, dum vehet annis aquas.

Videat Lector etiam se meritò jactitantem Ovidium in fine Metamorphoseos, & Horatium in Odis,

*Exegi monumentum ære perennius
 Regalique situ Pyramidum altius,
 Quod non imber edax, aut Aquilo impotens
 Possit diruere, aut innumerabilis
 Annorum series, & fuga temporum.
 Non omnis moriar, multaque pars mei*

Vitabit Libitinam. usque ego postera
Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita Virgine Pontifex.
Dicar quæ violens obstrepit Ausidus
Et quæ pauper aquæ Daunus agrestium
Regnator populorum, ex humili potens
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxisse modos, sume superbiam
Quæsitam meritis, & mihi Delphicâ
Lauro cinge volens Melpomene comam.

Iactu.

Iactura utilis.

EMBLEMA XXX.

*Cum Tigrium catulos Venator repperit, unum
 Projicit, ut matrem detinuisse queat;
 Dum rapit hunc mater, nidumque revisit anhela,
 Interea pedibus consulit ille sibi:
 Damna hominem quandoque jurant, dum copia rerum
 Causa est latroni cur struat insidias.*

COMMENTARIUS.

Plinius Naturalis Historiæ Lib. viii. Cap. xviii. refert, eos
 qui Tigrium catulos venantur, totum foetum, qui semper
 numerosus est, rapere, deinde maximè pernici equo
 M 3 abire,

abire. At ubi vacuum cubile reppererit foeta (maribus enim cura sobolis non est) fertur præceps, odore vestigans. Raptor appropinquante fremitu abjicit unum è catulis. Tollit illa morsu, & turbine ocyor acta, remeat, iterumq; insequitur, tandem ubi nulla spes recuperandæ prolis affulget, irritâ feritate sævit in littore. Et sic raptor, qui alioqui cum omnibus catulis perijsset, unico abjecto, salvus evadit. Quo facto monemur, urgente necessitate, non magni esse ducendam nummorū jacturam, dummodò vitæ hoc pacto consuli possit. Quia pecuniam in loco negligere, maximum interdū est lucrum. Fecit hoc Aristippus, qui quum in eâdem navi, sese cum pyratis versari, cognovisset, omnes suos nummos in mare projecit, præviderat enim propter ipsos se à pyratis in mare projiciendum. Idem legimus apud Juvenalem fecisse Catullum quendam, qui ingruente tempestate, omnium ferè bonorum faciebat jacturam. Versus sic sonant,

Satyra 12.

*Accidit & nostro similis Fortuna Catullo,
Cum plenus fluctu medius foret alveus, & jam
Arboris incerta nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere jactu
Cæpit cum ventis; imitatus Castora qui se
Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno
Testiculorum, aded medicatum intelligit inguen.*

Labor

Labor Amoris domitor.

EMBLEMA XXXI.

*Omnia parve Puer, Veneris justissima proles,
 Telorum duro cum premis imperio,
 Sola Diana tamen vestri vim despicit arcus,
 Dum sequitur fortes fortior illa feras:
 Otia si tollas, perijt vesana Libido,
 Quam labor assiduus, duraque vita domat.*

COMMENTARIUS.

A Poëtis memoriae proditum est, Cupidinem, quum
 omnes Deos Deasque sub jugum suum mittat, & blan-
 diffimam illam vim, quæ nobis paulatim per pectora
 concu-

concutitur, sentire faciat, in solam tamen Dianam affiduis ve-
nationibus intentam, nihil posse: Quo figmento homines acu-
tissimi nihil aliud indicare voluerunt, quàm perpetuis labori-
bus, vitæque asperitate, amorem & libidinem domari; otio au-
tem, mollitie atque luxu eas animi passiones nutriri. Quare
Poëta Lucanus Lib. i. inquit,

Variam dant otia mentem.

Exemplum querenti Sardanapalus Rex, quàm maximum dabit,
qui dum sese otio devoveret, usque aded, à blandâ illâ pellice, Li-
bidine victus est, ut inter imbellissimas fœminas neret. Et,

Ovid.

*Queritur Ægisthus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.*

Caecil.

*Otium (denique) Reges prius, & beatas
Perdidit urbes.*

Hoc animadvertens Lycurgus, leges tulit, quibus juventutem
ab otio ad labores, ad venandum, currendum, natandum, esu-
riendum, sitiendum, algendum, & æstuandum instigaret; Quia

Cum semel hæc animum cœpit mulcere voluptas,

Debilibus pennis irritus exit amor,

Vel tu venandi studium pete, sæpè recessit

Turpiter à Phœbi victa Sorore Venus.

Seneca in Octavia;

Vis magna mentis, blandus atque animi calor

Amor est, juventâ gignitur, luxu, otio

Nutritur, inter lata Fortune bona,

Quem si fovere, atque alere desistas, cadit,

Brevique vires perdit extinctus suas.

Florus.

Post victoriam Cannensem si Hannibal rectâ petisset Romam,
poterat in Capitolio prandere, sed frui, quàm uti victoriâ ma-
luit, Campaniam ac Tarentum peragrans, ubi mox & ipse, &
exercitus ardor aded elanguit, ut verissimè dictum sit, Capuam
Hannibali fuisse Cannas. Siquidem invictum Alpibus, indomi-
tum armis virum, Campania sole, & Baiæ fontibus calidiis te-
pentes subegerunt. Appium Claudium etiam sæpè solitum dice-
re accepimus, negotium populo Romano melius, quàm otium
committi, non quod ignoraret quàm jucundus tranquillitatis
status esset, sed quòd animadverteret præpotentia imperia, agi-
tatione

tatione rerum, ad virtutem capeffendam excitari, nimia quiete in defidiam refolvi. Et fanè negotium nomine horridum, imperij illius mores in fuo ftatu cõtinuit; blandæ appellationis quies plurimis vitijs refparfit. Quid furores fapius intrà mœnia, provincias, & regna peperit, quàm nimia fcllicitas, nimifque diurnum otium? Afferit hoc Romanis fuus Romanus fcriptor; Syria prima nos victa corrupit, mox Afatica Pergameni Regis hæreditas. Illæ opes atque divitiæ afflixère fæculi noftri mores, merfamque vitijs fuus, quafi fentinâ, Rempublicam pefundedêre. Nafica, quibusdam dicentibus, res Romanas in tuto effe, exftinctis Carthaginenfibus, & Græcis in fervitutem redactis, immò, inquit, nunc demum in fummo periculo fumus, poftquam nulli fupersunt vel quos timeamus, vel revereamur: Sentiens inimicos per occasionem nobis utiles effe, per quos non licet impunè fegurèque effe negligentibus.

Quifquis fecundis rebus exultat nimis,

Fluitque luxu, femper infolita appetens,

Hunc illa magnæ dira Fortuna comes

Sequitur Libido, non placent fueta dapes,

Non tecta fani moris, aut vilis cibus.

Cur in penates tenues rarius fubit

Hæc delicatas eligens peftris domos?

Cur fâncta parvis habitat in tectis Venus

Mediumque fanos vulgus affectus tenet?

Idèò fcilicet, quia improbum iftum amorem, & libidinem, per improbum laborem excludit,

πὸν ὁ δ' ἀρετῶν μέγ' ὀφέλλει, id eft,

Phocylides,

Labor virtutem valdè juvat. Cæterùm talem laborem non requiram, qualem defcribit Horatius in Lib. Epod.

Nullum à labore me reclinat otium,

Vrget diem nox, & dies noctem, neque eft

Levare tenta fpiritus præcordia:

Scimus illud Ovidij veriffimum effe;

Cernis ut in duris (& quid bove firmitus?) arvis

Fortia taurorum corpora frangat opus,

Quæ nunquam vacuo folita eft ceflare novali,

Fruftibus affiduis laffa fenefcit humus,

Lib. 1. De Ponto,

N

Occidet,

*Occidet, ad Circi si quis certamina semper
 Non intermissis cursibus ibit equus,
 Firma sit illa licet, solvetur in æquore navis,
 Quæ nunquam liquidis sicca carebit aquis.
 Me quoque debilitat series immensa laborum,
 Ante meum tempus cogor & esse senex.
 Ocia corpus alunt, animus quoque pascitur istis,
 Immodicus contrà carpit utrumque labor.*

Atque hæc de moderato otio dicta sint, quo usi sunt etiam viri illi præstantissimi Scipio, & Lælius, qui rerumpublicarum curâ defessi, conchas & umbelicos, ad Caietam & Lucrinū legere, & ad omnē animi remissionē, ludumq; descendere consueverunt. Idq; benè: Non enim in eādē intentione æqualiter retinenda mens est, sed ad jocos revocanda. Cum pueris Socrates ludere non erubescbat: & Cato vino laxabat animum, curis publicis fatigatum. Vt fertilibus agris non est imperandum; citò enim exhauriet illos nunquam intermissa fœcunditas: ita animorum impetus, assiduus labor franget: vires recipient paulum resoluti & remissi. Nascitur ex assiduitate laborum, animorum hebetatio quædam, & languor. Legum conditores festos instituerunt dies, ut ad hilaritatem homines publicè cogerentur, tanquam necessarium laboribus interponentes temperamentum. Lycurgus, quamquam alioqui severis rationibus institueret cives suos, tamen liberales lusus, & jocos, non solum illis permisit, sed etiã præcepit. Instituit enim exercitamenti genus, quod λέσχας appellabat, ad quod conveniebant seniores, jam à publicis functionibus emeriti, lepidis dictis, liberalibusque jocis tempus transmittentes, sed quæ vel ad honesti laudem, vel ad vitiorum vituperationem conducirerent. Quin & signum collocavit γέλωπ Deo, id est Risui: quòd utilissimum judicaret modestis facetijs animorū vigorem recreari, & ad honestos labores alacres reddi; quandoquidem in rebus humanis

Quod caret alternâ requie durabile non est.

Verè ille olim dixit; Vegetæ & strennuæ mentes, quò plus recessus sumunt, hoc vehementiores impetus edūt. Quamobrem Pythagoras animū citharâ excitare solebat, ubi evigilasset; quòd scilicet ad functiones obeundas, ac diuturna munia expeditor; & quum somnū peteret, rursus testudine mentē leniebat,

quòd

Senecæ locus de Trāquil. Anim.

quò affectus redderet sedatiores. Dicebat Socrates, otium possessionum omnium optimū esse; otium autem sensit, non ignaviam, sed à tumultuosis negotijs, & cupiditatibus, animi tranquillitatem vitiandis, remissionem. Scipio etiam dicere solebat, se nunquam minus otiosum, quàm quum esset otiosus, nunquam minus solum, quàm quum esset solus: Innuens se cum animo semper plurima loqui solitum. Hoc est aptè otio & solitudine uti, hoc est otio multorum vincere negotia. Contrà (ut prudenter Ennius inquit)

*Otium qui nescit uti, plus negotij habet,
 Quàm quum est negotium in negotio:
 Nam cui quid agat institutum, nullo negotio
 Id agit, studet ibi, mentemque animamque delectat suam
 Otioso initio animus nescit quid velit,
 Hoc idem est, neque domi nos, neque militiae sumus,
 Imus huc, hinc illuc: cum illuc ventum est, ire illuc libet,
 Incertè errat animus, præter propter vitam viritur.*

Impotens malitia.

EMBLEMA XXXII.

*Tempore brumali si calcibus urseris anguem,
 Non nocet, at mens est prona nocere tamen:
 Sic multos videas homines tali indole, qui non
 Sunt animo, sed vi deficiente, boni.*

COMMENTARIUS.

Serpentes hyberno tempore velut mortui sunt; ita ut, si premantur, immoti jaceant. Non autem defunt illis venena, sed torpent. Narrant Porphyrium Serpentem, venenum quidem habere, sed quoniam edentulus est, sibi tantum habere: Ita quidam homines mala quidem meditantur, & animo volunt, sed quia defunt facultates, non nocent, eas autem

autem adepti, omne virus suum evomunt. In hanc sententiam Epist. 42.
sic Seneca: Multorum quia imbecilli sunt, latent vitia, non mi-
nus ausura, quam illis vires suæ placuerint, quam illa, quæ jam
fœlicitas aperuit. Et paulò post: Multorum crudelitas, ambitio,
& luxuria, ne paria pessimis audeat, Fortunæ favore destituitur:
Eadem velle eos cognosces, da posse quantum volunt. Sapien-
ter itaque unusquisque sibi ab illis cavebit, ut eorum insidias
evitando, gaudendi materiam eis eripiat. Hoc pacto fiet, ut ipsa
malitia maximam partem veneni sui absorptura, & ut basiliscus
vitrum speculatus, virus suum in se retortura sit.

N 3

Gloria

Gloria post obitum major.

EMBLEMA XXXIII.

*Sapè comes radios per Solis euntibus umbra est,
 Hæc etiam nostræ dux aliquandò via:
 Gloria viventes etiam sectatur, at illa
 Major ab exequijs semper in ora venit.*

COMMENTARIUS.

Seneca Philosophus in Epistolis suis inquit; Gloria umbra virtutis est, etiam invitos comitabitur: Sed quemadmodum aliquandò umbra antecedit, aliquandò sequitur; ita gloria aliquandò ante nos est, visendamque se præbet, aliquandò in adverso est, majorque quò serior, ubi invidia cessit.

cessit. Quamdiu videbatur furere Democritus? Vix recepit Socratem fama. Quamdiu Catonem civitas ignoravit, respuit, nec intellexit nisi cum perdidit. Enimverò sic sunt homines, præsentia invidiâ, præterita veneratione prosequuntur. Quod & Lyricus asserit,

*Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis querimus invidi.*

Vivos interdum Fortuna, sæpè invidia fati fatigat, ubi anima Cicero,
naturæ cessit, demptis obrectationibus, ipsa se virtus magis
magisque extollit.

———— *Diram qui contudit Hydram
Notaque fatali portenta labore subegit,
Comperit invidiam supremo sine domari;*

Horatius.

dum scilicet igni Græcanico cœlum assequeretur. Ita certè est,
Lippus Livor longinqua non aspicit, præsentia obliquè in-
tuetur;

———— *Nos nostraque lividus odit,
———— Et nisi quæ terris sumnota, suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit & odit:*

eique tantum homines magni sunt (ut Poëta loquitur) propter mille annos. Attamen viros illos illustres, & in exemplum natos, ab heroico suo proposito movere non debet, sed potius $\delta\lambda\omega\ \pi\omicron\delta\iota$, id est toto pede, adversus illum standum est; ne tanquam Scarabæi umbra (ut est in Adagio) nos terreat parum attentos. Sciat quilibet, nullum rectè factum in hâc vitâ præmio carere, cujus (ut sapientibus placet) vel uberrimus fructus est, fecisse, & in silentio meminisse; Quia

———— *Virtus præmium sibi, solaque latè
Fortunæ secura nitet, nec fascibus ullis
Erigitur, plausive petit clarescere vulgi,
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Divitijs animosa suis, immotaque cunctis
Cassibus, ex altâ mortalia despicit arce.*

Cland.

Mima illa apud Horatium, contempto multitudinis contemptu, satis habebat equitem sibi plaudere. Et altè ac generosè ille exclamat: Satis mihi pauci lectores, satis est unus, satis nullus. Volebat hic cordatissimus vir, gloriam sequi, non appeti, nec, si casu aliquo non sequeretur, idcirco quod gloriam meruerat, minus

Seneca.

minus pulchrum ducebat , suo scilicet sibi placens teatro.
Omnibus nimirum ad multa annorum millia respiciendum est,
etiamsi cunctis tecum viventibus silentium livor indixerit, ve-
nient tamen, qui sine offensâ, sine gratiâ judicent.

In

In malos Caufidicos.

EMBLEMA XXXIV.

*Forenses Rabulas vocavit ille
Togatos benè Vultures; sed illud
Inter hos tamen interest, & illos,
Quòd cadavera Vultures morentur,
Hi vivis quoque detrahant cruorem.*

COMMENTARIUS.

Vulturum, ut Plinius testatur, ea est Natura, ut triduo ante aut biduo, eò advolent, ubi cadavera futura sunt. Hinc Dinarchus Adolescens apud Plautum,

Vide ut jam, quasi Vulturij triduo

Natural.
Hist. Lib. 10.
Cap. 6.

In Truculento.

Prius

*Prius prædivinant, quo die esuri sient,
Illum inbiant omnes.*

His avibus similes dicit esse Apulcius perfidos caufidicos, quos appellat vultures togatos; homines illos, non modò insulfos, & à Minervâ alienos, verum vel maximè lingulaces, & à rabie non malè dictos rabulas. Eo autem pacto vulturibus sæviores sunt, quòd hi cadavera exspectent, illi vivos homines exco- rient. Vnde eorum studium Columella caninum appellat; & haud temerè quispiam concessum latrocinium dixit. Si naribus eorum afflaverit aura marsupij cujusdam, confestim illos vide- bis perjuria Laomedontis, Olyffis argutias, Simonis fallacias, & pietatem Pygmalionis adhibere, cumque non adest medulla sensuum, audies illos abundare spumâ verborum. In tantum de- nique apud illos fames habendi incanduit, ut Dialecticæ mutua sit subtilitas, Rhetoricæ languescat civitas, ubi nummorum perorat pluritas. Hæc movêre Columellam, ut diceret, sine cau- fidicis fatis foelices fuisse, & futuras urbes: Idque verè, Legibus enim fundatas civitates legibus evertunt. Conqueritur hoc etiam Plautus,

Lib. 1.

In Trinum-
mo.

*Mores leges perduxerunt jam in potestatem suam,
Magis queis sunt obnoxiosi, quàm parentes liberis,
Eo miseræ etiam ad parietem sunt fixæ clavis ferreis,
Vbi malos mores affigi nimio fuerat æquius.*

Arist. Rhet.
ad Alex.

Atque hæc de rabulis, in fas nefasque iras suas, ac verba locanti- bus: Veri autem Patroni & Caufidici reverendi, atque suspi- ciendi sunt: Testatur hoc gravissimus Philosophus, τὸ βελύεσθαι τῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, πρότερον ἐστίν, id est, consiliare, eorum quæ inter homines sunt, divinissimum est. Et Plato, ἰερόν ἀληθῶς ἐστὶν ἡ συμ- βουλία, id est, quiddam sacrum profectò est consultatio. Hi quo- que urbibus maximè necessarij, periclitantem enim innocen- tiam præsidio suo sublevant, & ambigua causarum fata diri- munt, nec minus provident humano generi, quàm si manu mi- litari patriam defenderent. Hi suo jure dicere possunt, quod apud Ennium inquit ille Pythius Apollo;

*Se esse eos unde sibi non populi & Reges, at omnes sui
cives consilium expetant,
Suarum rerum incerti, quos ego meâ ope ex*

Incertis,

Incertis, certos, compotesque consilij

Dimitto, ut ne res temerè tractent turbidas.

Est enim sine dubio domus Iureconsulti, totius oraculum civitatis. Quare Sallustius ad Cæsarem inquit; Ego ita comperi, omnia regna, civitates, nationes, usque eò prosperū imperium habuisse, dum apud eos vera valuerunt consilia.

O 2

Lubri-

Lubricum Iuventutis.

EMBLEMA XXXV,

Dum tener, & nondum fundarat in orbe columnas,
 Monstraque deleat Amphytrioniades,
 Apparent illi Virtus hinc, inde Voluptas,
 Et studet in partes flectere queque suas.
 Blanda Voluptatis, Virtutis dura videtur
 Semita, dum primo limine quamque notat.
 Hanc tamen invicta subiens certamine mentis
 Ad Superos tandem vi sibi stravit iter:

Alcidae

*Alcidae similes homines sunt, dum levis aetas,
Et peragit cursus caeca iuventa suos;
Felix qui rectum potuit servare tenorem
Integer, & nullo crimine tactus obit.*

COMMENTARIUS.

Hâc Herculis Fabulâ , quam eleganter Libro decimo quinto descripsit Silius Italicus, & Xenophon sub nomine Prodici Philosophi, Libro secundo Memorabilium Socratis, nihil aliud innuitur, quàm Iuvenes in trivio & flexu vitæ positos, de eâ instituendâ laborare, magnoque esse in periculo, ne à voluptatum blanditijs decepti, & à recto itinere abducti, in vada & scopulos deferantur, in quos cum impeerint, non sit receptui locus. Etenim qui ætate illâ in omnia præcipiti non labitur, spes est illum, inoffenso deinde cursu, pertingere posse ad Candidam metam. Hujus rei utile exemplar, Sapientiæ ille adumbrator Ulysses, nobis proposuit,

*Qui domitor Troiæ multorum providus urbes
Et mores hominum inspexit, latumque per æquor,
Dum sibi cum socijs reditum parat, aspera multa
Pertulit, adversis rerum immersabilis undis.
Sirenum voces, & Circes pocula nosti,
Quæ si cum socijs stultus cupidusque bibisset
Sub dominâ meretrice fuisset turpis & excors,
Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.*

Quapropter parentibus nihil prius, aut antiquius esse debet, quàm ut religiosè caveant, ne quod deliquium morum puerilium integritas patiat: Ineuntis enim ætatis inscitia, senum constituenda & regenda prudentiâ est; qui tanquam alter Orpheus, vocem illam, quæ rupes nemoraq; traxit, explicent, hoc est, salutaria præcepta cereis illorum mentibus proponant, quæ illi sequentes, per labores innumeros, aureû illud vellus, id est, virtutem cum immortalis gloriâ consequantur. Fœlices ter & amplius si audiant, si vitiorum omnium inimici, rectum vitæ iter inspiciant, & tanquam Alphæus mare Siculû subterlabi dicitur,

sine mixtione undarum, ad suam Arethusam; sic per mundanas hæc vanitates, ad eas virtutes tendant, quibus omnem vitam tueri possint. Rarum hoc certè, sed magnum exemplum continentiæ, quæ etiam in Liberi Patris sacris (ut Aristippus, in purpurâ saltare coactus, referente Laërtio, dixisse fertur) non corrumpitur;

Cui mens circumflua Luxu

Noverat intactum vitio ferrare vigorem.

At quàm multi intereà, aut suo, aut aliorum vitio, ad præjora inclinant: Suo scilicet, dum vitæ habere modum ignari, se totos otio & voluptatibus devoent, quæ ubi animos illorû, ad magna alioqui surgentes, velut pestilenti quodam sidere afflarunt, capti sunt, periêre; Iam inter meretrices, illecebras (ut Comicus ait) argentarias, sepulchrum suum habent, totamque meliorem ætatem comburunt. Itaq; re cum pulvisculo perditâ, nihil aliud illis restat, nisi ut fiant miseri; non secus ac ille conclamatæ vitæ adolescens Lesbonicus apud Plautum, qui cum amicè ab amico in hunc modum admoneretur,

Nisi me auscultas, atque hoc, ut dico, facis,

Tute ponè te latebis, facilè ne inveniat te Honor,

In occulto jacebis, cum te maximè clarum voles:

Ita respondit,

Sciebam ut esse me deceret, facere non quibam miser

Ita vi Veneris vincetus, otio captus in fraudem incidi.

Xenophon, Sic, dum juvenilis ætas adest, absque labore nitidi victitant, cum labore squallidi senectam ætatem transigunt; antea actorum eos pudet, agendorum onus haud sustinent; jucundis in juventute cursu quasi peragratis, in senectutem molesta reservant. Accedunt ad hoc parasiti, communis perniciës adolescentum, qui ita se comparant, ut omnia assententur, qui exulceratas istas mentes, si suâ sponte non satis insaniant, improbâ arte, quâ illas tractant, magis magisque instigant, ita ut ipsa si cupiat Salus fervare profus non possit. Venio ad parentes, qui sæpè etiam suo exemplo peccant, liberosque malè agendo malè agere doceant,

Juvenalis.

Si (enim) damnosa senem jurat alea, ludit & hæres

Bullatus, patrioque eadem movet arma fritillo.

Aut vehementes in utramque partem sunt, largitate miniâ, aut parsi-

parfimoniâ, & sic in eandem fraudem ex hâc re atque illâ incidunt. Si enim nimis contentè liberos habeant, nec ea quæ fert adolescentia ijs indulgeant, ut est ingenium humanum, semper nitentur in vetitum, omnesque artes advocabunt ut id consequantur. Si nimis laxè & lautè, idem erit. Nam qui adolescenti nimium indulget, sive pecuniæ, aut alterius rei, is febricitanti ministrat vinum, bilioso mel, cœliacis obsonia. Hinc Megaroides senex apud Plautum,

Dedistine hoc pacto ei gladium quî se occideret?

Quid secus est, aut quid interest dare te in manus

Argentum amanti homini adolescenti, animi impoti

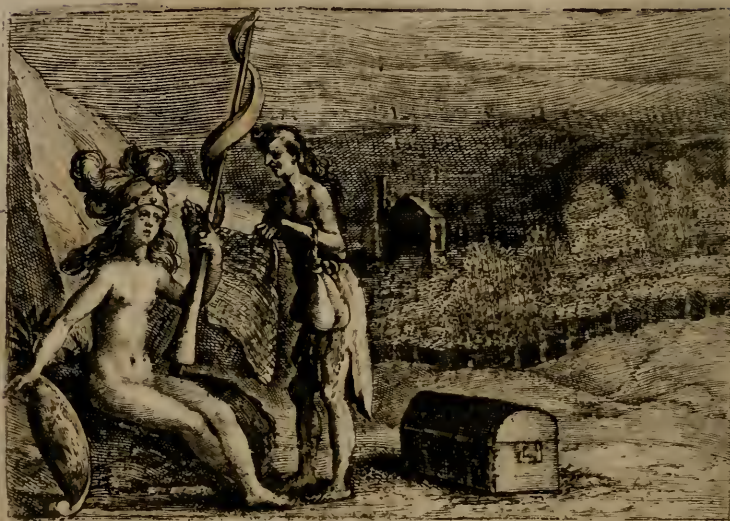
Qui exædificaret suam inchoatam ignaviam?

Itaque præceptum hoc Philosophorum hîc valeat, μήδεν ἄγαν, id est, ne quid nimis, & modus teneatur, qui est sal & anima virtutum.

Sapient-

Sapientiæ deceptrix Avaritia.

EMBLEMA XXXVI.

*Canta licet sis Diva, tamente cautior, arctos
In casses, Ratio tinnula sæpè trahit.*

COMMENTARIUS.

PAufanias Corinthiacus memoriæ prodidit: Acrisiũ consulto de liberis masculis, si quos filia sua pareret oraculo, responsum tulisse, se ab eo, qui è filiã suã nasceretur, interfectum iri. Hoc igitur metuens, extracto sub terrã æreo thalamo, Danaen acerrimã custodiã septam tenuit. Verumtamen Iuppiter in aurum conversus, per inpluvium in sinum Danaes influxisse, atque ita cum eã rem habuisse fertur. De quo Horatius Lib. tertij Ode, XVI. & Ovid. Lib. I. Amor. Eleg. 7.

Iuppiter

*Iuppiter admonitus nihil esse potentius auro,
Corruptæ pretium virginis ipse fuit.
Dum merces aberat, durus Pater, ipsa severa,
Ærati postes, ferrea turris erat.
Sed postquam sapiens in munere venit adulter,
Præbuit ipsa sinus, & dare iussa dedit.*

Quo figmento adumbratur, Nihil esse tam sanctum, quod non Cicero.
violari, nihil tam munitum, quod non expugnari, nihil tam pro-
vidum, quod non decipi à pecuniâ possit. Si dubitas, quotidia-
nam experientiam, ipsasque Historias tibi auctores dabo. Hæ
Philippum oraculo fidentem, non ferreis, sed argentatis hastis
Græciam subegisse testabuntur, bellumque (ut Ennius loquitur)
cauponatum fuisse; ijs scilicet corrupendis, locuplerandis, at- Demosth.
que ornandis, qui in singulis urbibus, summæ rei præerant.
Quid Lacedæmonij? nonne primi omnium hosti munera dare Pausan.
cœperunt, bellique victoriam auro vœnalem effecerunt? Id-
circò M. Tullius, Offic. secundo, scribit, Caium Pontium Samni-
tem, optare solitum, ut ad illa tempora se Fortuna servasset, &
tunc esset natus, quandò Romani Dona accipere cœpissent, non
fuisse passurum, eos diutius imperare. Aded scilicet humana cu-
piditas, ad istas utriusque materiæ laminas caligat, quibus ta-
men terra ut noxijs rebus, maloque gentium in medium pro-
dituris, toto pondere incubuit. Resistit quis, aut obloquitur?
os illi argento verbera, obstruetur, & lucripetam istum, legi-
rupam efficies; ignarum scilicet hoc pauxillum lucri quantum Seneca de
illi damni adportet. Benef.

Nec minor in campo furor est, emptique Quirites

Ad prædam, strepitumque lucri suffragia vertunt.

Porrò cum sacra hæc auri fames ubique perniciofa sit, omnium Iustin. No-
tamen malorum comprimis radix est, si iudicum animis inhæ- vell. ut præ-
reat. Quod tamen aliquandò fit, ut ubi bos in linguâ est, ibi con- sid. absque
silia corrumpantur, lucroque Sapiencia etiam irretiatur. Pro- ulla dat pe-
bos non tango, in quorum numero mihi Alcámenes ille; qui cun. ad of-
quodam rogante, cur à Messenijs oblata munera recusasset: fic. mitt.
Quoniam si recepissem, inquit, cum legibus pacem habere non Parag. Tam-
poteram: O mentem regno dignam, quæ magno obvioque lu- met enim
cro, legum auctoritatem anteposuit. Quid ille egregius vir, cui Const. 8.
cum Cæsar ducenta donaret, id est quinque millia Philippico- Seneca,
rum, P

rum, an non ridens rejecit? ingenti ore efferens; Si tentare me
 constituerat, toto illi fui experiendus imperio. Quasi dicat, nec
 dato quidem illo, se cessurum illis decretis, & vitâ. Et cur? Cum
 omnes cinis æquet, sola autem Virtus distinguat?

Nos homunculi

Plaut.

*Salillum animæ qui cum extempld amissimus,
 Æquo mendicus, atque ille opulentissimus
 Censetur censu ad Acheruntem mortuus.*

Vitium

Vitium Virtutis specie citius fallit.

EMBLEMA XXXVII.

*Blandiùs arridet pellaci flore Cicuta,
Et tamen interiùs, quo perimamur, habet.
Cum vitium specie sese Virtutis obumbrat,
Promptius in cassès pectora nostra rapit.*

COMMENTARIUS.

DVo sunt, inquit Seneca, propter quæ delinquimus; Aut Epist. 94. inest animo pravis opinionibus malitia contracta, aut etiamsi non est falsis occupatus, ad falsa tamen proclivis est, & citò specie, quò non oportet trahente, corrumpitur. Sic nulla vitia velocius citiusque obrepunt animo, aut

majorem afferunt perniciem, quàm quæ Virtutis specie fucantur,

Fallit enim vitium specie Virtutis & umbrâ.

Horum de genere sunt Ambitio, quæ virtutem mentitur, ejusque nomen usurpans, honestâ quodammodo prætextâ ornata, oculis mortalium sese ingerit. Hinc ille Vates,

———— *Habitat sub pectore cæco*

Ambitio; & morbum virtutis nomine jactat.

Superbia libertatis loco ducitur. Sitis inexplebilis habendi vocatur providentia. Livor honesti Zelo personatur. Maledicentia fucat morbum titulo libertatis. Adulatio pro humilitate sese insinuat. Et tam callidè, & blandè hæc imponunt, ut internosci nisi difficulter non queant. Porro quemadmodum venenum quò dulcius, eò periculosius est: sic hæc mala periculosissima sunt, cum delectant. Tum enim, quia amamus, defendimus, & malumus excusare, quàm excutere. Tandem eò insanix devenimus, ut laudemus, & gloriemur ijs, quibus erubescere oportebat. Et quod unum habebamus in malis bonum, perdimus peccandi verecundiam. Benè ille, Miserum est peccare, miserius delectari, miserimum excusare, & tum demum consummata amentia est, quum ad studium malum, opinio quædam honestatis accefferit. Medici nullum morborum genus putant formidabilius, quàm quod ægrotis mali sensum eripit. At hujusmodi ferè sunt omnes animorum morbi. Quò quisque gravius ægrotat, hoc minus admittit opem medicantis. Nec ægrotus de suis potest judicare malis, quibus laborat, proptereà quòd ægrotet ea pars, cujus erat judicare. Nunquam autem sanatur, nisi excusso hoc irrationali motu, puta Opinione, Rationem, quæ exultantes affectus temperet, & in angustiorem gyrum ducat, sibi adsciscat. Ut enim

Boët. lib. I.
Met. 7.

*Nubibus atris
Condita nullum
Fundere possunt
Sidera lumen:
Sic quoque si vis
Lumine claro
Cernere verum,*

Hanc

Hanc Bonæ mentis perturbatricem Opinionem disjice ; quia

Nubila mens est

Vinctaque frenis

Hæc ubi regnat.

Itaque ex præcepto Horatij

————— *te ipsum*

Concute, num qua tibi vitiorum inſeverit olim

Natura, aut etiam conſuetudo mala; Namque

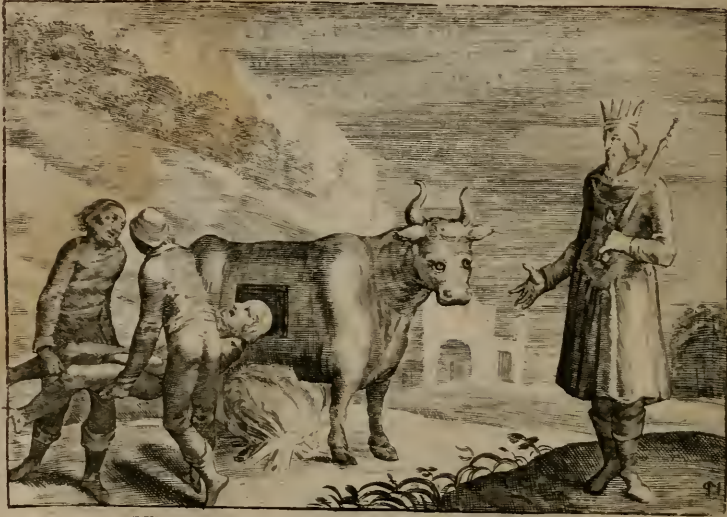
Neglectis urenda filix innascitur agris.

P 3.

Malum

Malum consilium consultori pessimum.

EMBLEMA XXXVIII.

*Consilium auctori prævum nocet: Hoc benè quondam
Monstrasti exemplo sævæ Perille tuo.*

COMMENTARIUS.

Perillus Atheniensium faber ingeniosissimus, olim Phalaridi, Agrigentinorum Tyranno, taurum ex ære fabricavit, cui januam in latere posuit, ut cum inclusus reus subjectis ignibus torqueretur, mugitum, non hominis vocem videretur emittere: quo invento, cum munus & præmium à crudelissimo Tyranno, qui novis hominum tormentis delectabatur, postularet, in eo ipso, ut eam pœnam primus experiretur, includi jussus, ac suppositis ignibus exustus est. Vide Ovid. Plin.

Lib. 34.

Lib. 34. Cap. 8. Quo exemplo monemur, malum consilium consultori esse pessimum.

— Neque (enim) lex æquior ulla est
Quàm necis artifices arte perire suâ.

Polypus dum Conchæ carnem captat, ipse capitur, ac tenetur. Et basiliscus dum speculum inspicit, suo ipsius veneno, à speculo percusso, necatur. Sic semper malitia maximam partem veneni sui bibit. Græci dicunt *ιερόν η βελή*, id est, sacra quædam res est consilium. Atque ut est libenter accipiendum, ita est religiose citràque fraudem dandum, si quis egeat. Alioqui non defuturum est Numen aliquod, quod pœnas repetat ab eo, qui rem sacram perfidiâ violarit. Exstat in hanc sententiam Apologus Græcus non inuentus, qui sic habet: Leonem ob senectam ægrotantem, & eâ de causâ in lustro se continentem, cætera quidem animantia, officij causâ, visebant, exceptâ Vulpe. Proinde Lupus, nactus oportunitatem, accusavit Vulpem, apud Leonem læsæ Majestatis, ut quæ pro nihilo haberet eum, penes quem rerum erat summa; nec ob contemptum ad visendum accessisset. Interea autem intervenit in Lupi fabulâ Vulpes, & extremam sermonis partem audivit. Itaque Leo, conspectâ Vulpe, protinus adversus eam infremuit; at illa postulato ad purgandum sese spatio: Et quis, inquit, omnium qui huc convenerunt, tantum tibi profuit, quantum ego? quæ quoquod versum circumcurstavi, tibi que morbi remedium à medicis reperi. Cumque Leo protinus edixisset, ut remedium aperiret, si vivum inquit Lupum excories, & illius pellem induas, convalesces. Leo credulus, continuo Lupum invasit, & interemit. Quo extincto, risit astuta Vulpes, calumniatoris malum consilium in ipsius recidisse caput, ipsumque exedisse quicquid mali intriverat.

Diffi-

Diffidendum.

EMBLEMA XXXIX.

*Aspiciens hominem lachrymas Crocodilus acerbe
Fundit, & in casses fugiendo ducere tentat,
Huc ubi perduxit, conantem cedere retrò
Invadit, rostroque illum discerpit avaro:
Nusquam tuta fides, hosti diffidito semper,
Nam nihil utilius quàm diffidentia prudens.*

COMMENTARIUS.

Pessimii hominum nunquam terribiliores sunt, quàm dum voce, & gestu sese lenissimos ostendunt. Publ. Mimus
Malus ubi se bonum fingit, tunc est pessimus.
Quod in primis de Domitiano Principe lectum est. Bassianus etiam

etiam imperator (ut est apud Ælium Spartianum) lachrymabatur, quoties aut mentio fieret, aut magnos videret Getæ fratres, quem occiderat. Aranea (ut ajunt) antequam feriat, titillat; Auceps, & mulier quem fallere vult, delinit. Polypus quem demergit, amplectitur. Hyena vocem humanam imitatur, & nomen alicujus ediscit, quem postea devoret. Crocodilus denique Nili animal, terrâ pariter ac flumine infestum, quem dilacerare statuit, insequentem fugit, fugientem sequitur. Sunt qui scribant eum etiâ lachrymas emittere, conspecto homine. Vnde in Adagio est, Crocodili lachrymæ. Quibus exemplis monemur, nihil credere, atque omnia suspecta habere. Exclamat Tragicus,

Vid. Plinîâ
Lib. 8. Cap.
25.

O vita fallax abditos sensus geris.

In Hypo-
lito.

Multis simulationum involucris, & quasi velis obtenditur uniuscujusque natura. Frons, oculi, vultus per sæpè mentiuntur, oratio verò sæpissimè. Quod expertus est ille, cum inquit; O amici, nemo amicus. Itaque meritò nobis occinit Epicharmus, *νᾶφε, ἢ μέμνασο ἀπιστείν; ἀρθε γδ ταῦτα τῶν φρενῶν*, id est, Sobrius esto, & memor sis ne quid credas, nervi hi sunt sapientiæ. Occurrit & illud Euripidis;

Cic. Ad
Q. Frat.
Epist. 1.

σώφρον ὁ δ' ἀπιστίας

ἔδ' εἶν ἄλλο χρησιμώτερον ἔσορτῆς, id est,

Sapiente diffidentiâ non aliud utilius est mortalibus;

Præcipuè adversus hostis insidias. Quoniam nulli citius opprimuntur, quàm qui nihil timent. Et frequentissimum initium calamitatis, est securitas. Nihil itaque in hoste contemnendum, sed cogitandum, sub omni lapide dormire Scorpium.

Vell. Patere
2. Hist.

Frequenter jam fusa acies, dispersos, ac passim sequentes, reparatis viribus interemit. Narrat Cornelius Nepos in Trasylulo, eum, cum Phylem confugisset, quod est castellum in Atticâ munitissimum, non plus habuisse secum, quàm triginta de suis. Hoc initium fuit salutis Atticorum, hoc robur libertatis clarissimæ civitatis. Contemptus enim est primò à Tyrannis, atque ejus solitudo; quæ quidem res & ipsis contemnentibus perniciæ, & huic despecto saluti fuit. Hæc enim illos ad persequendum segnes, hos autem, tempore ad comparandum dato, robustiores fecit. Quò magis præceptum illud, omnium in animis esse debet; Nihil in bello oportere contemni; Næc sine causâ dicitur, Matrem timidi flere non solerè.

Veget. lib. 3
cap. 25.

Q

Moro-

Morosis cedendum.

EMBLEMA XL.

*Cedito morosis, nam quò magè concutis ignem,
Hòc magis attollit mota favilla jubar.*

COMMENTARIUS.

IN Adagio est; Ignem gladio ne fodito. Quo monemur, potentum & ferocium iracundiam, non esse convitijs exagitantam, proptereà quòd flamma, quòd magis commovetur, hòc magis magisque invalescat; cum contrà, si quiescat, sopiatur. Plautus in Amphitruone;

*Bacchæ bacchanti si velis adversarier,
Ex insanâ insaniorem facies, feriet sæpius,
Si obsequare unâ resolves plagâ.*

Fulminis & procellæ eadem ferè est vis; validissima quæque, ac reniten-

renitentia sternunt, & evertunt. Contrà arundinem contumacem adversus sævientium nimborum impetus, domitricemque ruentis cœli videmus; nec alijs armis, quàm patientiâ quâdam tutam. Sic quisquis majoribus suis cedit, cedendo, ut arundo, vincit. Præterea nihil ita confusionē parit ingerenti mala, sicut fortis tolerantia patientis, & neque verbo, neque opere reddere vindictam. Quod quid aliud, quàm illum sævientem in adiutorium tui, pudore victum convertere? Hoc certè vindictæ genus est maximum, scilicet, non commoveri. Prudenter Philosophus; Si magnanimus fueris, nunquam judicabis tibi contumeliam fieri. De inimico dices, non nocuit mihi, sed animum nocendi habuit. Et cum illū in potestate tuâ videris, vindictam putabis, vindicare potuisse. Scito magnum & honestum vindictæ genus esse, ignoscere. Maximam autem factæ injuriæ pœnam fecisse, nec quemquam gravius affici, quàm qui ad supplicium pœnitentiæ traditur. Socrates, cum in viâ quidam per lasciviam illi calcem impegisset, admirantibus alijs, quòd id pateretur; Quid facerem inquit? Illis hortantibus uti vocaret ipsum in jus: Ridiculum, inquit, si quis asinus me calce percussisset, diceretis mihi voca illum in jus? Nihil scilicet patientissimus vir interesse putabat, inter asinum, & hominem brutum. Idem alias percussus, nihil aliud respondit, quàm, miserum esse, quòd homines nescirent, quandò cum galeâ esset prodeundum. Quid Cato? cum illi in foro causam dicenti Lentulus attractâ pingui salivâ, in mediam frontem, quantum poterat expuisset; absterfit Cato faciē, ac dixit; Affirmabo omnibus, Lentule, falli eos, qui te negant habere os. Atque hîc subsistens, carmen aliquod, ex 2. Libro variorum meorum Carminum, quo aliquandò Amicum ad patientiam cohortatus sum, addo. Ignosce, quisquis hæc leges:

*Ni te plus oculis meis amarem
Dilectissime . . . non monerem
Te tam sollicitè, quid & nocivum,
Et quid utile sit tibi futurum,
Dum ver floridulum juventa carpit.
Te nuper monui, monebo rursus,
Ne (quod pectora concoquit bonorum)
Vt soles tremulo Patri resistas,*

Est morosior, est avariorque,
 Sed hos canities, petita cunctis,
 Adducit comites perennè secum.
 Qualis qualis erit, tamen ferendus
 Est tibi, potius modestus ipsum
 Quàm perversus, & obstinatus audi.
 Si duro fueris molestus idem,
 Nihil proficies, resuscitatur,
 Sed non repprimitur premenndo, serpens.
 Palpanti nihil asperum ferumve est:
 Vnda liberius vagans per alveum
 Tranquillo pede labitur, fluitque
 Ast hæc, si lapides, trabesve cursum
 Rapacem impediunt, sonat furitque,
 Et cum murmure bulliens sonoro
 Pugnantes lapides trabesque quassat.
 Omnis hoc habet ira, sæviensque
 Indignatio, crescit in dolores
 Et tormenta sui, jugumque nullum est
 Quod non durius urgeat morantem,
 Quàm qui subsequitur ducem paratus.
 Vnum est tristibus in malis levamen,
 Pati leniter. Et necessitati
 (Ut virum decet) obsequi libenter.

Sapiens

Sapiens supervacanea bona negligit.

EMBLEMA XLI.

*Diogenes quosdam cernens haurire liquorem
 Manu puellos limpidum,
 Abjecit cyathum, palmas in pocula vertens,
 Quis usus est imposterum.
 Præcidit remoras Sapiens, quò promptius altam
 Virtutis Ædem transeat.*

COMMENTARIUS.

Nihil aliud olim Diogenes, quàm peram, pallium, & sci-
 phum, circumtulit, & *σαλπιξ*, id est, doliarem vitam
 agere solitus fuit. Adhunc Alexander Magnus ita ali-
 quando

quandò locutus fertur : Adsum, O Diogenes, tibi subventurus, cui Diogenes, uter nostrum pluribus eget, ego qui ultra peram, & pallium nihil desidero, an tu, qui non contentus patrio regno, tot periculis temet objicis, ut latius imperes, aded ut vix totus orbis tuæ cupiditati videatur fatis futurus? Hæc ad Alexandrum: Memor scilicet illius Apulei, in Apologiâ, sententiæ; Pauperem me vis? prius avarum esse doceas necessè est. Quod si nihil in animo deest, de rebus extraneis quantum desit non laboro. Aliquandò etiam, cum videret quosdam pueros manu suâ aquam haurientes, & bibentes, indignabundus cyathum suum, tanquam supervacaneum, abjecit; innuere volens, superfluis istis divitijs exclusis, habitaturam latius nobiscum quietem, & tranquillitatem: quibus eò amplius loci erit, quò Fortunæ minus. Democritus olim etiam divitias abjecit, onus illas bonæ mentis existimans. Poterat & Thales habere opes, sed multò altius putavit contemnere; doctus scilicet, habere & Virtutem suas illecebras, quas gustare & ruminare cum cœperimus, alias magnoperè non requiramus. Enimverò viri illi in exemplum nati, omnia, ut saperent, contempserunt, & ad Bonam Mentem magno cursu, ac totis viribus contendunt, præcidentes ea, quæ tenere, ac remorari possent: divitias dico, quæ multis ad Philosophandum obstiterè, cum contrà paupertas expedita sit, & ad Philosophiam, absque viatico, pervenire liceat. Sapiens ille Bias, cum quidam patriam cepisset hostis, cæterique ita fugerent, ut multa de suis rebus asportarent, cumque esset admonitus à quodam, ut ipse idem faceret; Ego verò, inquit, facio, nam omnia mea mecum porto. Cordatus vir hæc Fortunæ ludibria, ne sua quidem putabat, quæ nos appellamus etiam bona nostra; quæ quæsitu difficilia, custoditu anxia, & amissu nobis flebilis sunt. Illi contrà quibus recta placent, securi & liberi nihil petunt, & tota Fortunæ comitia prætereunt. Dant se Philosophiæ, almæ animorum nutrici, fatis habentes, si non algeant, non esuriant; cumque Lucano sic exclamant,

Cic. in Pa-
radoxis.

Lib. 4.

————— O prodiga rerum
Luxuries, nunquam parvo contenta paratu,
Et quæditorum terrâ, pelagoque ciborum
Ambitiosa fames, & lauta gloria mensæ,

Discite

*Discite quàm parvo liceat producere vitam,
 Et quantum Natura petat. Non erigit agros
 Nobilis ignoto diffusus Consule Bacchus,
 Non auro Myrrhâque bibunt, sed gurgite puro
 Vita redit : satis est populis fluviusque Ceresque.*

Et profectò

*Vt quisque minimo contentus fuit,
 Ita Fortunatam vitam duxit maximè.*

Tempil.

In

In Avaros.

EMBLEMA XLII.

*Immunda pecudes Sues, pigroque
 Semper implicitæ luto ac sepultæ,
 Non prosunt nisi carnibus peremptæ;
 Sic queis pectora fascinavit aurum
 Æternùm modò grunniunt, suosque
 Acervos tenues nimis queruntur,
 Donec post sua fata dignioris
 Heredis foveant, alantque luxum.*

COMMENTARIUS.

PVblius Mimus ait, Avarus, nisi quum moritur, nihil rectè facit: Non secus ac Sus, immundum illud pecus, quod perpetuò suo luto immersum, inter ingentem glandium copiam, semper grunnit, & queritur, nullique, nisi interemptum & mactatum, suo lardo prodest. Sic etiam turpilucricupidi (ut cum Plauto loquar) avari, magnas inter opes inopes sunt Tantalii; queruntur perpetuò, &

Patulis rimantur faucibus aurum:

Idque non solum in terrâ, ex mercibus suis ex Oriente & Occidente petitis, sed etiam sub terram, inque fodinas descendunt, quò eos uberrimus Fortunæ rivus inauret. Conquestus hoc est jam olim Poëta Ovidius,

Itum est in viscera terræ,

*Quasque recondiderat, Stygiisque admoberat umbris,
Effodiuntur opes irritamenta malorum.*

In Metam.

Hos tales olim Regina Carum Semiramis sic lusit: Monumento, quod sibi parârat, hæc inscribi iussit, Quisquis Rex pecuniâ eguerit, aperto monumento, quod voluerit capiat. Darius positus eâ civitate, titulo credens, saxum ingens, quo claudebatur monumentum, vix amolitus, nihil quidem invenit pecuniarum, sed ex altero saxi latere hoc inscriptum repperit: Ni vir malus esses, & pecuniâ inexplebilis, haud quaquam mortuorum loculos moveres. Hoc pacto turpissimus avarus spe suâ cecidit, & irrisus abiit. S. Bernardus super Cant. Serm. xxxviii. ait, currum Avaritiæ quatuor vitiorum rotis vehi, quæ sunt, Pusillanimitas, Inhumanitas, Contemptus Dei, & mortis Oblivio. Quæ verba si examinemus, verissima esse comperiemus. Primò Pusillanimitatem Avaritiæ adesse, ex eo patet, quòd infra terram sese demittat, dum aurum argentumque, vilissimas terræ glebas eruit;

Hoc quicquid placet, excitatque mentes

Infimis tellus aluit cavernis.

Boëtius.

Hinc est quòd Plutonem præfecerit divitijs Antiquitas; quòd ex imis terræ visceribus, immò ab ipsis inferis petantur opes. Seneca de Beneficijs: Video ferrum ex iisdem tenebris esse prolatum, quibus aurum & argentum, ne aut instrumentum in

R

cædes

cædes mutuas deesset, aut pretium. Porrò, secundum Ciceronem, nihil tam parvi, tamque angusti animi, quàm amare divitias. Dicebat ille, avaros ita facultatum suarum curam gerere, quasi essent propriæ, rursus ex ipsdem nihil capere utilitatis, quasi essent alienæ. Quod quid aliud, quàm Pusillanimitas? Sapientius Horatius,

Mibi res, non me rebus submittere conor.

Secundò Inhumanitatem avaris inesse, testatur Seneca; In nulum Avarus bonus est, in se pessimus; Idem etiam in Euclione oculis subjicit Plautus. Appositè illum hydropi comparat Horatius, quia ut illi

Quò plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ;

Claud.

Sic Semper inops quicumque cupit.

Scilicet improbæ

Horat.

Crescunt divitiæ, tamen

Curtæ nescio quid semper abest rei.

Vt Indicæ formicæ, aurum è cavernis erutum, servant tantum, non fruuntur; ita dives avarus, non fruitur ipse suis opibus, & alijs invidet illarum usum, multasque parasse divitias, non ei finis est miseriarum, sed initium. Nam adhuc quærendo (qui mos est avaro) cupiditas crescit, & paupertas cupiendo. Dicebat ob id Epictetus, non est quòd avaris opes augeas, sed tollas cupiditatem. Omnis enim cupido acquirendi, ex opinione inopiæ venit, nec refert quàm magnum sit, quòd tibi minimum est. Non habuit tantam rem familiarem Philus, quantam Lælius, nec Lælius, quantam Scipio, nec Scipio quantam Crassus dives. At enim nec Crassus quantam volebat. Ita cum omnes superaret, à suâmet avaritiâ superatus est; omnibusque potius dives visus est, quàm sibi. Restat tertium vitium, Contemptus Dei. Dicit hoc tibi Juvenalis,

Falsus erit testis, vendet perjuriam summâ

Exiguâ, Cereris tangens aramque pedemque.

Et quartum, Oblivio Mortis; Quia ut nunquam moriturus, quòd minus viæ restat, eò plus viatici sibi quærit, & ut Horatius inquit;

Secunda marmora

Locat sub ipsum funus, & sepulchri

Inmemor struit domos.

His au-

His autem hominibus quid aliud impreceris, quàm quod Iuvenalis Pacuvio;

*Vincat Pacuvius queso vel Nestora totum,
Possideat quantum rapuit Nero, montibus aurum
Exæquet, nec amet quenquam, nec ametur ab ullo.*

R 2

Cæcus

Cæcus amor sui.

EMBLEMA XLIII.

*Dum sua subjectis Narcissus spectat in undis
 Corpora, & in facie deperit ipse suâ,
 Spernitur à Nymphis, subitoque in pectore motu
 Ipse sui est factus flos Hyacinthus amans:
 Fabula narratur mutato nomine de te
 Qui reliquos spernis cæcus amore tui.*

COMMENTARIUS.

S Vidas inquit Nymphas à Narcisso spretas dixisse, πολλοὶ σέ τε
 μισῶσιν ἂν σεαυτὸν φιλήσῃς, id est, Et multi te oderint si teipsum
 ames. Quod ut ad Emblemata nostrum torqueamus, sciendum
 dum

dum est eas Nymphas hîc intelligi, quas Sapientiæ præfides Antiquitas esse voluit, quæ elatum pectus fugiunt, humile verò amplectuntur, & exofculantur. Est autem in hominibus, quidam cæcus amor sui, quem *φιλαντία* vocant: Hoc morbo licet plurimi laborent, nunquam tamen de remedio quærendo cogitant, semper sibi patrocinantur, semper blandiuntur. Omnes nobis videmur esse belli, festivi, saperdæ, cum simus *καπεροι*. Varro. Nescio quas Chimæras, quæ monstra nobis fingamus; intereà autē auras, & nubes, pro Iunone, captamus miseri Ixiones. Vtique aded nihil magis officit progressibus nostris, ac falsa opinio; Quicquid enim hæc præoccupavit, nunquam assequitur industria. Idcirco Sapiens huic vitio bellum indicat, non aquâ & igni, sed toto suo pectore. Porrò quia Narcissum, in aquâ, tanquam speculo, se contemplantem, hoc Emblemata representat, pauca de speculis, quæ huc facere videbuntur addam. Plautus in Epidico sic inquit,

*Non oris causâ modò homines æquum fuit
Sibi habere speculum, ubi os contemplarent suum,
Sed quî perspicere possent cor sapientiæ.
Vbi id inspexissent, cogitarent postea,
Vitam ut vixissent olim in adolescentia.*

Inventa sunt specula (ait Seneca) ut homo ipse se nosceret: Multi ex hoc consequuntur, primò sui notitiam, mox & consilium quoddam: Formosus ut vitet infamiam, ne corporis dignitatem, morum dehonestamento polluat: Deformis, ut ingenio corporis damna rependat, & virtutibus redimat, quicquid corpori deest. Amplius, ut Iuvenis flore ætatis admoneretur, illud tempus esse discendi, senex, ut indecora canis deponeret, & de morte aliquod cogitaret, admoveri sibi lineas sentiens.

Natural;
quæst. lib. 5.

Mors introitus ad Vitam.

EMBLEMA XLIV.

*Confectus senio Phœnix se mittit in ignem,
 Ut proprijs iterum pullulet exequijs:
 Discite Mortales Parcarum spernere fila,
 Nam, quò vivamus, vivere desinimus.*

COMMENTARIUS.

Vide Pliniũ
 Lib. 10,
 Cap. 2.

DE Phœnice sic Claudianus;
*Hic neque concepto fœtu, nec semine surgit,
 Sed pater est prolesque sui, nulloque creante
 Emeritos artus fecundâ morte reformat,
 Et petit alternam toridem per funera vitam.*

Huic avi nos Christiani, æquiparandi sumus; cum ille dies quem
 impij

impij tanquam extremū timent, nobis æterni natalis sit. *Quantum hoc neget Ethnicus Poëta, cum inquit,*

*Soles occidere, & redire possunt,
Nobis cum semel occidit brevis lux
Nox est perpetuū una dormienda.*

Catull.

Sanius dux ad Eloquentiam Cicero; Supremus ille dies, non extinctionem, sed commutationem loci adfert. Et alio loco; Lib. I. Tusc.
Quest.

Si à Deo denunciatum videatur, ut è vitâ exeamus, læti, & agentes gratias, pareamus, emittique nos è custodiâ, atque levari vinculis arbitremur. Si autem nihil denunciatum fuerit, eò tamen simus animo, ut illum horribilē diem alijs, nobis faustum putemus: nihil in malis ducamus, quod vel à Dijs immortalibus, vel à Naturâ, parente omnium, constitutum. Non enim temerè & fortuitò facti, & creati sumus, sed profectò fuit quædam vis, quæ generi consuleret humano, ne id gigneret inter cætera, quod cum exantlavisset omnes labores, in mortis malum incideret sempiternum. Paratum nobis perfrugium potius putemus, quò utinam passis velis tendere liceat. Matthæus Cap. 13: Tunc iusti fulgebunt sicut sol, in regno patris sui. Fœlices, mehercules, & ter beatos illos, qui vitæ præcedentis innocentiam, fideque meruerunt tam præclarum de cœlo patrocinium, ut renati inter astra micare possint. Imaginemur, quæso, quantus ille sit fulgor, tot sideribus inter se lumen miscentibus. Seneca.

Nulla serenum umbra turbabit, æqualiter splendet omne cœli latus. O quàm habebit tunc animus noster, quod gratuletur sibi, cum emissus his tenebris, in quibus assiduò volutatur, totus illam lucem aspexerit, quam nunc per angustissimas oculorum vias obscurè intuetur; & tamen illam procul admiratur! Hæc cum perpendimus, quis mortem temporalem metuat, cum æterna ante oculos vita sit? quis labores carnis timeat, cum se in requie æternâ noverit collocandum? Audi iterum Cicero: Pro Dijs immortales, quàm optabiliter iter illud ineundum est, quo confecto, nulla reliqua cura, nulla sollicitudo futura est? Legitur non-nemo in libris quæstionum Tusculanarum, cum Platonis libros de immortalitate animorum legisset, mox sese è præcipite muro, in mare abjecisse, at æterno illi Cœlitum concilio adscriberetur. Refert Val. Maximus; Thraces olim natales hominum flebiliter, exequias cum hilaritate celebrasse;

brasse; gnari scilicet, sine ullis Doctorū præceptis, veræ nostræ conditionis: idèdque, inquit, meritò sibi sapientiæ laudem vindicarunt. Et certè, si istæ plus quàm aniles ineptiæ pellantur, quid in morte miseriarum invenias? At amaram esse dices. Respondet Orator; Habes somnum imaginem mortis, eumque quotidie induis, & dubitas quin sensus in morte nullus? cum in ejus simulachro videas esse nullum? Diogenes interrogatus num quid mali esset mors? Quo, inquit, pacto malum, cum præsentem non sentiamus? quod autem abest, nulli malum est. Dum sentit homo, vivit, nondum igitur adest mors, quæ si adfit, abest sensus. Malum autem non est, quod non sentitur. Hanc rationationem quidam tribuunt Epicuro; Mors quidem mala non est, sed iter ad mortem. Id si metuimus, totâ vitâ metuendum est, quid enim hæc aliud, quàm iter ad mortem? Cunctos itaque Boëtij verbis alloquor

Lib. 3. Met,
20.

*Huc omnes pariter venite capti,
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes,
Hic erit vobis requies laborum,
Hic porcus placidâ manens quiete,
Hic patens unum miseris asylum.*

E parvis

E parvis citò magnus.

EMBLEMA XLV.

Quosquos ex humili salire cernes
 Ad fastigia dignitatis altæ,
 Crocodilo habeas pares, ab ovo
 Qui crescit minimo brevî stupendus.
 Parte hâc dissimiles tamen vocabis,
 Quòd hic perpetuò augeatur, illi
 In summo positi ruant ad imum.

COMMENTARIUS.

Narrat Pierius, in hieroglyphicis suis, Crocodilum è minimis initijs maximum citò capere incrementum: & Plinius refert

S

refert

Nat. Hist.
lib. 8, cap.
25.

refert eum, quamdiu vivit, crescere. Huic animali Pierius homines, qui ex infimo, & humillimo loco ad summas dignitates emergunt, æquiparat: Hâc parte ego tamen eos dissimiles arbitror, quòd, cum Crocodilus (secundum Plinium) perpetuò crescat, illi contrà, ubi ad fastigia pervenerint, ad ima tendant. Non secus ac stellæ, quæ subitò natæ, subitò evanescent. Et naturalis ratio est, ut quibus vijs fiunt, crescuntque omnia, iisdem faciliè resolvantur. Hinc Ulpianus Lib. 48. ad Sabinum; Nihil tam naturale est, quàm eo genere quidque dissolvi, quo colligatum est. Exemplo nobis sit, unum instar omnium, Romanum imperium, quod è pastorali (ut ita dicam) tugurio, tantum ultrà reliquas urbes caput extulit,

Tit. de Di-
vers. Regul.
Iuris.

Virgil. Ec-
log. 1.

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Ita ut sub Principe Augusto, magnitudine & fœlicitate suâ laborarit. Meruitque tandem triumphati orbis caput dici. Iam verò non amplius gaudij materia est, sed humanæ fragilitatis, & Fortunæ variantis indicium. Certè hoc imperium tale fuit (ut Vell. Paternulus de Bruto, & Cassio loquitur) quod prona Fortuna comitata est, & veluti fatigata maturè destituit.

lib. 2.

A teme-

A teneris affuescendum.

EMBLEMA XLVI.

*Frustrà, operam perdis, potuisset virga moveri
 Cum nondum staret viribus aucta suis.
 Nunc robur mora longa dedit, citiùsque fatiscet
 Quàm queat in formam flectier illa novam.*

COMMENTARIUS.

Ingeniosissimus Poëtarum Ovidius inquit,
*Quæ præbet latas arbor spaciantibus umbras,
 Quo posita est primum tempore, virga fuit,
 Tunc poterat manibus summâ tellure revelli,
 Nunc stat in immensum viribus aucta suis.*

In lib. de
 Rem. Amor

Quo elegantissimo simili nos docet, præcipuum jam inde à
 teneris

teneris, liberorum correctioni impendendum esse laborem. Tractanda est cera, dum mollissima est. Virga si curva sit, virga flectenda est in eam formam, quam ei perpetuam esse velimus, alioqui frangas citius, quàm corrigas, cum jam in pravum induerit; Et

Horat.

Naturam expellas furcâ, tamen usque recurret.

Fingenda est argilla etiamnum uda, imbuenda liquoribus optimis testa est, dum rudis; tingenda lana, dum à fullone nivea venit, nullisque maculis contaminata. Idem in tenerâ liberorum ætate observandum est: quorum natura, licet in pravum inclinare videatur, superabilis tamen est. Efficax quidem res est natura, sed hanc vincit efficacior institutio. Themistocles mirantibus alijs, in adolescente quoque, qui feroci, pravoque ingenio videbatur, mutatos esse mores, dicebat, asperos & indomitos pullos, in optimos equos evadere, si quis illis disciplinam, & maturam institutionem adhibuerit: maturam dico, quia fera ne hilum proficit. Antisthenes, cum filium cujusdam suscepisset erudiendum, rogatus à parente quibus rebus opus esset, libro inquit novo, novo stylo, novâ tabellâ. Rudem nimirum, & vacuum animum requirebat Philosophus. Nam ut ceræ vacuæ quidlibet imprimas, litteris autem exaratæ, parum, aut nihil: sic etiam animo. Porro, quia vicina est lapsibus adolescentia, &

Juvenalis.

————— *Dociles imitandis*

Turpibus & pravis omnes sumus;

Lib. 2. de
ira.

Ideò maximam diligentiam in educatione requirimus. Hæc enim bona, bonos efficit, mala, malos. Testatur hoc Seneca; Nihil magis fecit iracundos, quàm educatio mollis & blanda, ideò unicis quò plus indulgetur, pupillisque quò plus licet, corruptior est animus. Non resistet offensis, cui nihil unquam negatum est, cui lachrimas sollicita semper, mater absterfit. Denique, ut Terentius inquit;

Licentiâ omnes reddimur deteriores.

Ne itaque liberis fenestram ad nequitiam aperiamus, celandus est ijs paternus animus; Nam

Baptist.
Mant.

Sit licet in natos facies austera parentum,

Æqua tamen semper mens est, & amica voluntas.

Fœnum Græcum, quò tractatur durius, fœlicitus crescit, sic etiam liberi

liberi, quò habentur contentiùs, meliores sunt. Sed modus in omnibus servandus est; & (quod apprimè in vita est utile) ne quid nimis. Olim apud veteres, puer abs quopiam castigatus, si querelam ad patrem detulisset, turpe erat patri, si hoc audito non iterum filium emendasset. Siquidem, ex institutione majorum, habebant hanc de se mutuo fiduciam, ut crederent, neminem esse, qui cujusquam liberis quicquam imperaret inhonesti. Sic omnibus senioribus eadem erat auctoritas, quæ patribus:

Verba quis auderet coram Senè digna rubore

Ovid,

Dicere? censuram longa senectà dabat.

Præterea (ut Juvenalis Satyra 14. testatur)

Credebant hoc grande nefas, & morte piandum

Si juvenis vetulo non assurrexerat, & si

Barbato cuicumque puer; licet ipse videret

Plura domi farræ, & majores glandis acervos,

Tam venerabile erat præcedere quattuor annis.

Voluptatis præmium.

EMBLEMA XLVII.

*Cum coit, & dulci Veneris jacet ebria motu
 Vipera, contruncat infidiosa marem:
 Hoc Venus omnis habet, primò sua gaudia fundit,
 Postmodò sed stimulis corda fruentis agit.*

COMMENTARIUS.

Plinius Lib. 10. Cap. 62. inquit, Vipera marem, caput inferre in os foeminae, quod illa voluptatis dulcedine abrodit: Confirmat & hoc Orus Apollo, in sacris suis sculpturis. Nihil autè aliud per hoc notamus, quàm certissimam Voluptatis comitem esse Poenitentiam, Boëtius Lib. 3. Met. 7.
Habet hoc Voluptas omnis

Stimulis

*Stimulis agit fruentes,
 Apiumque par volantum,
 Vbi grata mella fudit,
 Fugit, & nimis tenaci
 Ferit ista corda morsu:*

Quam sententiam liberâ oratione sic loquutus est: Quid autem de corporis Voluptatibus loquar? quarum appetitus quidem plenus est anxietatis, satietas verò poenitentia. Quantos illæ morbos, quàm intolerabiles dolores, quasi quendam fructum nequitia, fruendum solent referre corporibus? quarum motus quid habeat jucunditatis ignoro. Tristes verò esse Voluptatum exitus, quisquis reminisci volet libidinum suarum, intelliget: O pulchra & apposita verba: Reverà enim sic est Voluptas, tunc cum maximè delectat, extinguitur, nec multum loci habet, itaque citò implet, & post primum impetum marcet. Statimque (ut Homericum illud habet)

τὴν δ' ἄμα χάριμα καὶ ἄλγος ἔλε φέρει, id est,

Odyss.,

Latitia huic marorq; simul præcordia cœpit: Latitiam dico, sed falsam, veram enim scio Voluptati opponi, utpote quæ alta, & ex alto veniens: cum contrà Voluptas talis sit, quæ terrenis & fragilibus innititur, quæ adventitia læta est, quamq; tum maximè, cum exultat, sollicita subit cogitatio. Ad quod alludens aliquis, dixit, Voluptatem ore suo mel gerere, corde fel, & in dorso anxios morsus. Quæ contraria simul esse, fortè aliquis miretur; quare Socratis fabulam, fidei faciendæ gratiâ hîc adducam: Quo tempore Saturno exacto, & cælestibus regnis pulso, Iuppiter imperium constituere cœperat, ferunt coram eo adfuisse *Voluptatem & Dolorem*, cum gravissimis postulationibus, & criminibus, quibus se mutuo incessabant. Iuppiter ratus ex usu maximè esse & suo & Reipub. inimicitias, & odia deleri, operam dedit, ut in gratiam litigantes redigeret; sed frustra expertus omnia, tandem reluctantes, adamantinâ quâdam catenâ, inter sese copulavit, ut quaravis inter se dissiderent, nihilominus necessarid simul, & unâ essent, manerentque perpetuò.

Plato in
Phædone.

Hinc. *Ita comparatum est in ætate hominum*

Ita Dijs placitum, Voluptati ut Maror comes consequatur.

Plaur. in
Amph.

Vtroque itaque carendum est, quia qui unum, habet & alteram; ubi enim uber, ibi & tuber, ubi mel, ibi fel. Et Apes idèd pungunt,

Apul. Flo-
rid., L. 3.

pungunt, quia ubicunque dulce est, ibi & acidum invenies. Quod intelligentes prisca Romani, duas *Divas* semper colebant, *Angeroniam*, atque *Volupiam*, alteram ab Angoribus dictam, alteram à Voluptate. Et *Angeronia* simulachrum in Arâ *Volupie* fuit collocatum. Quo innuebant, extrema Gaudij possidisse *Mærorem*. Hæc cum veris, veriora sint, quis non stultissimos illos venereos nepotulos judicet, qui, dum maximè suæ *Helenæ* inhiant, dum loca *Ædilem* metuentia adeunt, ut masculum illum spiritum, in febriculosâ alicujus meretriculæ amplexibus, efflent, tandem id referunt, ut hamum vorent: Quo suo malo, in consuetudinem adducto, in posterum carere non possunt. Nihil enim prodigæ satis est Voluptati, semper famem sui patitur. Ergò, ut globus in altum missus non sistitur, ita illi, ubi semel à rectis deerrarunt in vitia, à vitijs in prava, à pravis in præcipitia perveniunt. Quod Christianæ religionis vexilliferum Augustinum non latuit, cum ita exclamaret: O Voluptates quàm faciles aditus habetis, dum suadetis, quàm verò difficiles habetis exitus? Dum suadetis inungitis, sed postquam suaseritis, usque ad mortem animæ pungitis. Scitè olim, sed malo suo edoctus, *Lysimachus* dicebat; Dij boni quàm brevis Voluptatis causâ, quantam deposui Voluptatem? Coactus enim fuerat se ob sitim dare *Scythis*, ut frigidam aquam biberet; quâ auream illam Libertatem vendiderat. O utinam & multi id cogitent, dum perpetuum illud pœnitere, tam citò periturâ Voluptate emunt; quæ tamen, si ad illud conferatur, nulla est. Quid enim istud me juvet, si paulisper lucem videam, in arctiorem mox carcerem compingendus? Irritat hæc externa delectatio in nobis fluctum illum cupidinum, non aufert. Quapropter (ut monet *Aristoteles*) Voluptatem non venientem, sed abeuntem aspicientes, & latentem illam *Syrenis* caudam, fallacem illum *Sinonè* in oculis habentes, induremus animum, & blandimentis Voluptatum procul abstrahamus, ut majore illo animi gaudio, illâ *εὐθυμία* fruamur; quam ubi adepti erimus, tum demum intelligemus, miserimos esse voluptuosos, & Voluptatè capiemus maximam, quòd hæc Voluptate non capiamur.

Macrob.
lib. 1. in
somnia
Scip.

Plaut.

Ambros.

August. de
cōtrit. cor-
dis Cap. 4.

In Alcumistas.

EMBLEMA XLVIII.

*Dum certis incerta sequor, rem prodigus omnem
Converti in fumos, & miseros cineres.*

COMMENTARIUS.

Alcumistica, amabilis illa insania, certæ egestatis, & casti laboris comes, curiosis ingenijs familiaris, quantæ vanitatis sit, ex eo ipso facillè apparet, quòd polliceatur, quæ natura nullo modo pati, nec attingere potest, dum rerum vertere species tentat, ac benedictum quendam Philosophorum (ut vocant) lapidem fabricare præsumit, quo, Midæ instar, contracta omnia corpora, ilicò in aurum, argentumve permutentur. Quin etiam è summis, inaccessibleque cœlis, quintam quandam essentiam depromere nititur, quæ præter infi-

T

nitas

nitas opes, etiam reviviscentiam adferat. Sed quod maximè ridiculum, quibus ipsi spondent aurum, ab his aurum petunt.

Nugipolyloquides (ut ait Comicus) *argenti extenebronides,*

Technipolyloquides, nummorum expalponides,

Quod semel arripides, nunquam postea eripides.

Fingunt sibi nescio quæ monstra, Leonem viridem, Cervum fugitivum, Aquilam volantem, Stultum saltantem, Draconem caudam suam vorantem, bufonem inflatum, & similes innumeras nugas. Hæc illorum mysteria sunt, his ducibus opus pragitur. Emuntur ollæ, vitra, carbones, metalla, & succi in abditis fornacibus recoquuntur, ut ex argento vivo, concretum & ductile, ad cudendam monetam efficiatur, & admirabilem abditarum naturæ rerum massam conflando, purum inde aurum efficiatur. Cum verò jam expectatur foetus aureus, ne mica quidem auri provenit, ea tamen ipsis perstat infania, ut quò plus impensum est, eò minus libeat desistere.

Ovid. lib. 1.
de Art.

Sic ne perdiderit, non cessat perdere lusor,

Et revocat cupidus alea sæpè manus.

Pars.

Tandem deceptus & expes

Nequicquam fundo suspirat nummus in imo.

Miser Alcumista, qui jam ætatem omnè inter experimenta consumpsit, mercibus, patrimonijsq; omnibus decoctis, & in cinerem fumumque conversis, annosus, pannosus, esuriens, semper sulfur olens, & ex assiduâ argenti vivi contrectatione, paralyticus, nihil præter pœnitere, gemere, & dolere sibi reportat, utpote cujus errori damnū, damno labor, & labori pudor accreverit. Sunt tamen quibus, nihil præ mirabili arte æstimantibus, est etiã quædam paupertatis, in hoc studio, suavitas, ne gratis in Naturæ secreta pervaserint. Ridiculus hic morbus etiam Poëtam Augurellum tenuit, qui videns, eam curam inani voto susceptam, ingenium ab irritâ spe, ad factitanda carmina convertit. In hunc sic lusit Latomus;

Refert Paulus Iovius in Elogijs,

Iocum vetustum refricans Aurelius,

Dum sperat aurum, luditur carbonibus,

Adbuc Leoni scribit auri prodigo,

Iam certus artis, nempe Chrysopeiam,

Vt quod minus collegit è carbonibus

Aridi Leonis eriperet è dentibus.

Bona conscientia in malis est secura.

EMBLEMA XLIX.

*Alcedo medio quieta ponto
 Ova parturit, incubansque pullos
 Excludit teneros, fovetque, donec
 Nisus insolitos sciant volandi:
 Quis mens integra, criminisque pura est,
 Exsultant medios vel inter hostes,
 Ex sese quia gaudium perenne
 Habent, atque animi vigentis arce,
 Ad quam non datur hostibus venire.*

COMMENTARIUS.

Vid. Plin.
lib. 10. cap.
32.

Alciones sive Alcedines, in medio mari nidum conficiunt, idque mediâ Hyeme, quo tempore maximè ventorum impetu mare tempestuosum est. Sed tum venti se remittunt, cum Alcedo septem diebus incubat, excludit enim pullos totidem, qui cum cibum appetunt, septem alios dies, ad pullorum incrementū, minutissimo animali elargitur Deus. Omnes itaque, qui se mari committunt, id observant, eosque dies Alcionios vocant.

Plautus, *Alcionia nunc apud forum sunt;*
ubi de Iustitio loquitur. Et
in Pœnulo,

*Iam herclè tu peristi, nisi illam mihi tam tranquillam facis,
Quàm mare est olim, cum ibi Alcedo pullos educit suos.*

His autem avibus simillima est bona conscientia, quæ pari fastigio, eodemque vultu, inter amicos & hostes suos stat. Non secus ac in medio mari edita, ac altissimis defixa radicibus rapes, cujus summa fluctus ne attingunt quidem, infima sic verberant, non ut eam commoveant, sed ut ipsi frangantur. Narrant Poëtæ, Olympi cacumen semper esse quietum, proptereâ, quod altius sit, quàm ut eò vis ventorum, tempestatumque perveniat: sic etiam hæc est, sublimior, & excelsior, quàm ut istas iniquissimorum hominum calumnias sentiat. Socratis animum triginta Tyranni, infringere non potuerunt. Papinianus interrito vultu à Tyranno cæsus est, cujus securis, nobis securitatem imprimere debet, pro justitia benè moriendi. Regulus luminibus in perpetuam vigiliam expansis, periculis undique imminentibus, catenis circumfremantibus, non abscondidit virtutem, sed magis magisque exeruit, suosque gemitus sub tortore devoravit;

*Regium hoc ipsum putans
Adversa capere, quodque sit dubius magis,
Status, & cadentis imperi moles labet,
Hoc stare presso certius fortem gradu:
Haud est virile, terga Fortuna dare.*

Constituerant, scilicet, hi viri, cum Antisthene, muros in animi sui sensibus, nullâ vi, nullis machinis expugnabiles. Habebant altum

altum illud gaudium, & ex alto veniens, quietem nimirū mentis, & conscientiæ in tuto collocatæ; quæ, non aliter ac Nepenthes, ab Homero prædicata, addita poculis, omnem convivij tristitiam discutit; ita omnem malorum sollicitudinem illis abolebat. Et certè necessariò sequitur, Ubique pura mens est, ibi Deus est, ubique Deus est, ibi paradus, ibi cœlum, ibi fœlicitas vera, ubi hæc est, ibi verum gaudium.

Hic murus abeneus esto

Horat.

Nil conscire sibi, nullâ pallefcere culpâ.

T 3

Amos

Amor filiorum.

EMBLEMA L.

*Cum videt insontes Pelicanus fervere pullos
 Ignibus, ardentibus insilit ipse rogos,
 Et pius ad pulchram mavult contendere mortem,
 Prohibus infelix quam superesse suis.
 Non te sparsa pudet natorum sanguine mater
 Ingenium brutis mitius esse feris?*

COMMENTARIUS.

ORus Apollo in Sacris suis Sculpturis refert, Pelicanum,
 cum cæterarum avium more possit in editioribus locis
 ova reponere, id tamen non facere, sed potius defossâ
 terrâ

terrâ, pullos ibi collocare. Quod ubi deprehenderunt homines, locum illum arido bovis stercore circumclinunt, cui & ignē subji-
ciunt: Pelicanus autem conspecto fumo, dum alis suis vult ig-
nem extinguere, è contrario earum agitatione accendit, quo
quum conflagent ejus alæ, facilè in ignem decidit, & ab aucu-
pibus capitur. Quàm ob causam, non consentaneum existima-
runt Sacerdotes, eo vesci, cum omninò pro pullis in discrimen
fese conjiciat. Adde quod hæc avis centū & viginti diebus, qui-
bus in prolis educatione detinetur, nunquã ad prædam longius
provolet, uni illi curæ assiduò intenta, ne pullos deferat. Quod si
nihil aliud quicquã suggeratur occurratve, quod ijs in alimentū
paret, ipse suis femoribus, rostro vellicatis, sanguinè ciet, quem
pullis exugendū præbet. Monet nos hæc volucris, natos, qui
pars nostri & sanguis sunt, omni curâ fovere, ac diligere. Iubet
hoc jus illud naturale, quod natura omnia animantia docuit:
Inst. Lib. I. Tit. 2. §. I. Quantâ curâ ac sedulitate Ciconia pul-
los nutrit? Delphinus, conspecto hostili pisce, prolem suam in-
gurgitat, deinde extrâ periculi aleam positus, eam reddit ex al-
vo. Palumbes sæviente frigore indificans, & partum excludens,
sibi plumas haud gravatur evellere, ut parvuli mollius cubent,
quo fit, ut ipsa sæpè mater gelu contabescat. Omnia denique
animalia pro suo partu ita propugnât, ut nullos impetus, nul-
los ictus reformident. At prohi dolor, immane quantum sæpè
homines rationales, ab hæc brutorum irrationantium naturâ de-
generant? Dum sua pignora relinquere non verentur, & in præ-
dam canibus objicere non exhorrent? Dum sua ipsius viscera
eviscerant, dum nascentium animas diabolicis suis medica-
mentis disturbant? dum fructum hominis, qui in semine est,
hominem denique ipsum perdunt? Hæc monstra Ovid. sic in-
fectatur;

*Quæ prima instituit teneros avellere factus,
Militiâ fuerat digna perire suâ.
Si mors antiquis placuisset matribus olim,
Gens hominum vitio deperitura fuit.
Quid plenam fraudas vitam crescentibus uvis?
Pomaque crudeli vellis acerba manu?
Sponte fluent matura suâ: sine crescere nata,
Est pretium parvæ non leve vita moræ,*

Vestra

*Vestra quid effoditis subjectis viscera telis?
 Et nondum natis dira venena datis?
 Colchida dispersam puerorum sanguine culpant,
 Aque suâ casum matre queruntur Ityn;
 Dicite quis Tereus, quis vos irriter Iason
 Figere sollicitâ corpora vestra manu?
 Hac neque in Armenijs Tigres fecere latebris;
 Perdere nec fœtus ausu Leona suos.*

Perdere? Immodò pueros sæpè à matre relictos ipsâ Leônâ, Tigres, & Lupæ uberibus suis aluerunt; cuius rei testes sunt historia, cum Græcorum, tum etiam Romanorum. Nullum denique animantum genus est, quod non alat suos fœtus; & homines suos abjiciunt? Quid obsecrò crudelius ijs, qui prolem educationis tædio exponunt? An non in tales, competere videtur Græcorum etymologia, qui *μητρίη* dici putant, à *μη* *μητρίη*, id est, à non servando? Reclamat certè in os ipsa Natura, quæ fœminis duos turgidos illos in pectore fonticulos dedit, spontè suâ post partum fluentes, ut in lucem editos fœtus, delectabili illo succo alant. Monet & hoc terra, quæ ideo omnium parens dicitur, non quòd gignat tantum, sed quòd nutriat etiam ea, quæ genuit. Quia autem hæc naturæ Lex, à sceleratis hominibus aliquandò violatur, idèd jura civilia eam confirmarunt, vide L. 5. Si quis à liberis ff. de Agnoscendis Liberis, L. Si competenti judici C. de Alend. Liberis.

Iusta

Iusta ultio.

EMBLEMA LI.

*Vipera quæ coiens occiderat antè maritum,
 A sobole hoc idem supplicium patitur:
 Tarda licet Nemesis pœnam differre videtur,
 Attamen à tergo dura flagella quatit.*

COMMENTARIUS.

Diximus Emblemate XLVII. Viperam coeuntē, maris caput, ori suo insertum, amputare, quod nefas proles tandem ulciscitur, dum, matris alvum perrodens, erumpit. Docet autem nos hoc Emblemata, differri aliquandō pœnam, non auferri, nec crimen quenquam in pectore gestare, qui non idem Nemesis in tergo. Sequitur enim illa Dea silenter

& lento pede. Plutarchus in Problematis scribit, Tyrijs fuisse morem, ut Deorum statuis vincula injicerent; quod Ænigma innuit, Deos ad scelerum ultionem lentè quidem procedere, sed tamen aliquandò de malefactis pœnam sumere, vel inopinatò. Horatius,

Rard antecedentem scelestum

Deseruit pede pœna claudo.

Lib. 1.

Vall. Max. Lento quidem gradu ira divina ad vindictam procedit, sed tarditatem supplicij gravitate pœnæ compensat. Vidit hoc Homerus, quamvis oculis captus, cum inquit,

Iliad. 8.

Quamquam non punit Iuppiter ilicò fontem,

At faciet tamen, & luerit sua crimina magno.

Theocritus in Idyll. decimo,

Εὖτε θεὸς τὸ ἀλιτῆρον, ἔχρησ πάλαι ὦν ἐπιθυμείης. id est,

Invenit Deus impium, habes quæ olim cupiebas.

Enimverò consueverunt Dij immortales, quò gravius homines ex rerum commutatione doleant, quos pro sceleribus ulcisci volunt, his secundores interdum res, & diuturniorem impunitatem concedere, ita tamen ut tandem τὸ ἀλιτῆρον inveniant;

Claud.

Tolluntur in altum

Ut lapsu graviore ruant.

Quod quamquam aliquandò non, aut tardius fieri videatur, tamen non fit, & idcirco de eo non querendum est. Quis tragædiam si spectet, indignetur, si Atreus ille, aut Thyestes in primo alterove actu sublimes per scænam, & elati paulisper incedant? Regnent, minentur, imperent. Scæna hæc mox sanguine diffluet, & volventur in câ purpureæ aureæque vestes.

Lips. in
Cont.

— Improba nunquam

Spes latata diu est.

Semper enim impij aut internè, aut externè puniuntur. Internè, quia pœnam semper ante oculos versari putant, qui peccaverunt, eamque non in publico tribunali, sed in arcano pectoris sinu experiuntur. Hic eos insectantur furia, non ardentibus facibus, ut in fabulis est, sed angore conscientia;

— Habitant sub pectore manes

Utricesque Deæ.

Et Prima est hæc ultio, quòd se

*Iudice nemo nocens absolvitur, improba quamvis
Gratia fallaci Prætoris vicerit urnâ.*

Verissimè Plato; ἀνόςλεθον τὸ ἀδίκιον ἢ τιμωρία, id est, cognatum, immò innatū omni sceleri sceleris supplicium. Iussisti Domine (inquit Augustinus) & sic est; ut pœna sit omnis inordinatus Lib. 7. Con-
fess. animus. Quis autem eam solam punitionē censeat, quæ incurrit in oculos, quam corpusculum hoc subit? Non est; Externa ista Lip. in Cōst. omnia leviter, nec in longum nos angunt. Ut gravius agrotare judicantur, qui tabe aut marcere laborant, quàm qui inflammatione aliquâ, aut feбри, & tamen hæc magis apparent: sic in graviore pœnâ improbi, qui lento illo passu ducuntur ad æternam illam mortem. Novi sunt Titij, jecur renascens semper suæ tortrici aliti suppeditant, quod ita feritur, ut sentiant se mori: O miserum qui huic iudici traditur; qui toties moritur, & non moritur.

Sapiens in omnibus providus.

EMBLEMA LII.

*Ingredior lentè, & prætenfis cornibus omne
Exploro; Sapiens providet id quod agit.*

COMMENTARIUS.

DOcemur hoc Emblemate, in omnibus esse providi, & lentè festinare; quod innuit hæc Limax, quæ quamvis tarda sit, tamen ad optatam suam metam fœliciter sæpissimè pervenit. Veteres olim Delphinum anchoram complectentem depingebant, quo hieroglyphico significabant, in consultando moram, in conficiendo celeritatem oportere dominari, alterumque altero debere temperari, quod videlicet ejusmodi quidam animi habitus existat, qualem Plato confari

flari putat, ex Musicâ, Gymnasticâque, si pariter exerceantur.
Sciebant scilicet divini viri illud Sophoclis verissimum,

Periculosam esse præproperam sapientiam,

Et cum, qui plus satis festinat initio, serius ad finem pervenire.
Canis dum nimium properat, cæcos ejicit catulos. Prudenter
itaque Terentius,

Vide ne nimium calidum hoc sit modo.

Porro quàm singularis virtus sit temperata illa maturitas, probavit cunctator ille Fabius, qui Romanam cunctando restituit rem. Doctus ni fallor illud Mimi; Diu, scilicet, apparandum esse bellum, ut vincas celerius. Ammianus de Constantino: Hinc & deinde nec itinera, nec flumina transiri posse, sine præsidijs putans, erat providus, & cunctator, quod præcipuum bonum in magnis ductoribus, opem ferre solet exercitibus & salutem. Et Pallas Iliad. α. à tergo adstat Achilli, jamque manum admoventem gladio coercet; docens violentos illos animi motus comprimendos esse, alioqui talis festinationis comites esse errorem & pœnitentiam. Testatur hoc Græcus ille versiculus,

Ὠρετὲρα πολλοῖς ἐστὶν αἰτία κακῶν, id est,

Multis malorum est causa præcipitantiæ. Scivit hoc versipellis ille Ulysses, cum contrâ Aiacem hæc efferret,

Tibi dextera bello

Vtilis; ingenium est quod eget moderamine nostro,

Tu vires sine mente geris, mihi cura futuri est,

Tu pugnare potes, pugnandi tempora mecum

Eligit Atrides, tu tantum corpore prodes,

Nos animo:

Seneca; Si prudens fuerit animus tuus, tribus temporibus dispensetur; præterita cogita, præsentia ordina, futura prævide. Ergo, ut dicitur, omnia pedetentim perficienda sunt. Terentius in Phormione;

Dij bene vortant quod agis, pedetentim tamen.

Quoniam (ut Plautus in Persa)

Si quam rem accures sobriè ac frugaliter,

Solet illa rectè sub manu succedere, atque ædepol

Fermè ut quisque rem accurat suam, sic ei procedit.

In Oedip.
Tyranno,

Metamorp.
Lib. 13.

In Adulatores.

EMBLEMA LIII.

*Dum mentitur avem, dum Vespertilio murem,
Mustelas geminas callida ludificat:
Doctus Adulator pro vento carbasæ vertens,
Temporibus servit sedulus usque suis.*

COMMENTARIUS.

Plin. lib. 10.
cap. 61.

Vespertilio tale est animal, quod an avis, an mus sit, non abs re dubites; Sola enim volucrum parit, eique uni membraceæ sunt pinnae; eadem sola lacte nutrit pullos, ubera ijs admovens. Hoc animal cum tale sit, Mustelas, quæ domesticis animalibus, ijsq; alitibus infestissimæ sunt, & ad internecionem usque perfequantur, ludit, dum nunc
avis,

avis, nunc mus videtur. Quâ de causâ Pierius, in hieroglyphicis suis refert, Ægyptios eam solere adulatori æquiparare, qui, quemadmodum aqua præterfluens nullo certo colore est, sed semper colorem subjecti soli refert: ita etiam sui dissimilis est, pro re natâ sese adaptans. Gubernatores navium pro vento sinus suos obliquant: Itidem ab adulatoribus fit,

Vicunque in alto ventus est; exin velum vortitur.

Horum ingenia ita describit Terent.

*Est genus hominum qui esse primos sese omnium rerum volunt,
Nec sunt, hos confector, hisce ego non paro me ut arrideant,
Sed his ultrò arrideo, & eorum ingenia admiror simul,
Quicquid dicunt laudo, id rursum si negant, laudo id quoque,
Negat quis? nego, ait; aio,
Postremò imperavi egomet mihi
Omnia assentari: is quæstus nunc est multò uberrimus.*

Hæc homines inertissimi, quos bonæ mentis pœnitet, faciunt, ut caput unctius referant, ut emungant argento heros.

*Cum (enim) odor culinæ dimissis pedibus in cælum evolat,
Parasiti oculis venaturam faciunt, atque aucupium naso suo,
Semperque eis decempes umbra est gratissima.*

Plant.

Idem in Captivis duobus,

*Cum res (verò) prolata sunt, cum rus homines eunt,
Simul prolatae res sunt nostris dentibus,
Quasi cum caletur, cochleæ in occulto latent,
Suo sibi succo vivunt, ros si non cadit;
Itidem parasiti rebus prolatis latent,
In occulto miseri victitant succo suo.*

De horum arte sic Seneca Epist. XLV. Adulatio quàm similis est amicitia? nō imitatur tantū illam, verum etiã vincit, & præterit; apertis & propitijs auribus recipitur, in præcordia ima descendit; eo ipso gratiosa, quo lædit: Vnde eorum sermonem non temerè quidam τὸ ἐγγύθεν τῶν φρενῶν appellavit. Bias interrogatus quod esset animal omnium maximè noxiū; Si de feris, inquit, percunctaris, Tyrannus, si de mitibus, adulator. Cōstantinus Imperator assentatores, tineas, soricesq; imperij nuncupabat; quos si

Prin-

Principes suâ aulâ ejicerent, næ illi Augiæ stabulum purgarent,
 & cum Hercule monstrorum domitores dici possent. Satius
 esse dicebat Antisthenes εἰς κότερας ἢ κότελας, id est, in corvos
 quàm adultores incidere; nam corvi non comedunt nisi mor-
 tuos, adultores adhuc viventes excoriant. Quare ille apud
 Homerum sic ait: Exosus ille mihi velut inferni portæ, qui aliud
 quidem occultum habet in mentibus, aliud verò ore profert;

*Qui composita dicta pectore evolvit suo,
 Quæ cum componas, dicta factis discrepant.*

Perlij adhortatione hæc concludo,
 Vos O patricius sanguis, quos vivere par est
 Occipiti ceco, postica occurrite sanno.

Et ibidem

— *Examenque improbum in illâ
 Castiges trucinâ. Nec te quasiveris extrâ.*

Exitus

Exitus acta probat.

EMBLEMA LIV.

*Distento petulans lac quod dedit ubere Capra,
 Calcibus invertens mulctra refundit humi:
 Sunt similes Capræ, qui turpi crimine vite
 Postmodò denigrant que benè cœpta prius.*

COMMENTARIUS.

SI extremus ille actus in fabulis poscit palmam, & honorificum illud Plaudere meretur, certè vitæ in honore peractæ hoc debetur quàm maximè; si scilicet in fine, qui (secundum Sacras litteras) coronatur, non inclinet, sed æquabili cursu ad candidam illam metam decurrat. Paucis verò raro cœli favore hoc concessum est, nisi,

Iuppiter, aut ardens evexit ad æthera Virtus.

Multorum quidem fervida vota ad laudem & gloriam, ad confulares fauces pleno gradu contendunt; hæc autem ubi adepti sunt, egregius ille impetus detepescit, naturam ac virtutem securi dediscunt, nec debitum sibi gloriæ præmium ulterius expectant. Qui certè non aliter mihi facere videntur, quàm qui ex alto aliquo puteo aquam hauriunt, ubi magno molimine, situlam propè ad os putei evexerunt, si paulum modò funem laxaverint, it situla, & deorsum concitatissimo lapsu provolvitur: sic illis de antea actâ vitâ plurimum remittentibus, pectus it quicquid adepti erant,

Longique perit labor irritus anni.

Hujus autè rei duas statuo causas; Primam, ingeniù humanum, quòd à labore proclive est ad otium; Secundam, Honorem & potentiam, quæ sæpè impotentiam creant, & à veteri illâ viâ & vitâ seducunt. Sicut cœli inferiores à supero illo abripiuntur, & quamquam contranites tamen obscurant: sic infirmitas humana plerumq; ab istis. Privatis hominibus omiſſis, publicos tantum in medium adducam. Testis in re Romanâ Nero, qui hoc Traiani elogium de sese meruit; Omnes etiam optimos Principes, longè à quinquennio Neronis abesse: hic ut magnus initio Princeps, ita magnum postea monstrum fuit; dum matricida, fratricida, cinædus, citharædus, auriga, histrio, & incendiarius, imperium Romanū miseris modis divexaret. Quid Lucullus? egregius herclè imperator, & quò meliores haud multos invenias, tamen delicijs & luxu universum decus & nominis sui lumen extinxit; ita ut non hominem, sed divitias peccasse dicas. Huic annumerari potest Metellus Pius, qui cætero vitæ tempore continentissimus, ad extremum jam senex, in Hispaniâ Consul, fœdis indulſit voluptatibus, taleque morum passus est deliquium, ut si quis omnem vitam ejus, cum attentiore comparatione apud animum perpèndere velit, duos in uno homine Metellos fuisse crediderit, eximium adolescentem, & senem turpissimum. Tantæ scilicet virtutis est, cum fœlicitate luctari, tantæ fœlicitatis à fœlicitate non vinci.

Iustè fiunt quæ à Deo.

EMBLEMA LV.

*Cur Iovis adfestrrix Themis est? quòd justa putanda
Quæ Divina Dei mens rata cunque velit.*

COMMENTARIUS.

Veteres idèd Iovi Themis affidere volebant, quòd quicquid faceret, id eum justè facere crederent. Fuerunt tamen quidam, qui aut Deos nullos esse assererent, aut de justitiâ eorum dubitabant; & sic quos non capiebant carpebant: cum scilicet malis benè, bonis autem malè esse sapissimè animadverterent. Tragicus

*Τολμῶ κατ'εἶπεν, μὴ περ' ἐκ ἐμοῦ θεοὶ
κακοὶ γὰρ εὐτυχῆντες ἐκατάψυσί με.*

id est; *Audeo profari, sunt ne, vel regnant Dei?*

Namque improborum me attonat felicitas.

Lucianus ἐστὶ τῆς θεῶν, ἢ ἀδράσθαι, ἢ τοῖς τιμῶντι ἐρεῖ? Et Timon apud eundem, ad Iovem; Quid enim faciat? ubi tu perinde ac sub mandragorâ stertis, qui neque pejerantes exaudias, neque eorum, qui flagitia committunt, respectum geras? Diogenes Cynicus etiam dixit, Harpalum, qui temporibus illis prædo felix habebatur, contrâ Deos testimonium dicere, quodd in illâ Fortunâ tam diu viveret. Claudianus quoque hîc graviter dubitat;

In Ruffinâ,

*Sæpè mihi dubiam traxit sententia mentem
Curarent superi terras, an nullus inesset
Rector, & incerto fluerent mortalia casu;
Nam quum dispositi quæsissem sædera mundi
Præscriptosque maris fines, annique meatus,
Et lucis noctisque vices, tunc omnia rebar
Consilio firmata Dei.*

Addit,

*Sed cum res hominum tantâ caligine volvi
Aspicerem, latosque diu florere nocentes,
Vexarique pios, rursus labefacta cadebat
Religio.*

Tandem tamen ad sanio rem mentem redit, cum inquit,

*Abstulit hunc tandem Ruffini pœna tumultum,
Absolvitque Deos; jam non ad culmina rerum
Injustos crevisse queror; tolluntur in altum
Vt lapsu graviore ruant.*

Boëtius etiam hoc proponit Lib. i. Metro. v. sed huic etiam Philosophia consolatrix aptissimè respondet Lib. i. Prosa vi. & Lib. iv. Prosa ii: Homines scilicet rerum fines ignorare, ideòque scelestos & nefarios, potentes felicesque arbitrari, cum contrâ, si personata illa felicitas detegatur, infelicitissimi apparent. Undique enim terror & minæ illos circumfremüt, ubique suos manes patiuntur,

Occultum quatiente animo tortore flagellum.

Videntur quidem lascivire, videntur gaudere, sed videntur tantum; idque ad tempus; Deum enim ultrix necessitas semper & ubique comitatur, eorum, qui à sacrâ Lege discesserunt, vindex futura. Quam vindictam, quia meruerunt, semper expectant. Alteram dubitationē, quarē scilicet boni severius sæpè habeantur,

tur, optimè tollet Seneca, qui sic ait; Inter bonos viros & Deum amicitia est, conciliante virtute; amicitia dico? immò etiam necessitudo & similitudo, quoniam quidem bonus, ipso tempore à Deo tantum differt. Discipulus ejus, æmulatorq; ac vera progenies est, quam parens ille magnificus, virtutū non lenis exactor, sicuti severi patres, durius educat. Itaq; cum bonos viros exerceri, malos lascivire vides, cogita filiorum nos modestiā delectari, vernularum licentiā; illos disciplinā tristiori contineri, horum ali audaciam. In eundem sensum sic Lactantius Lib. v. Cap. xxiii. Deus homines pro liberis habet, sed corruptos ac vitiosos luxuriosè ac delicatè patitur vivere, quia non putat emendatione suā dignos. Ideòque temporalia bona, non solum bonis dat, ne putent mali, propter ea Deum colendum. Rursus si malis solis auferrentur, ea sola putaretur esse pœna. Homerus.

Lib. Cu
bon. viris
mala fiunt,

Iuppiter emeticur opes mortalibus, ipsi

Sic visum ut fuerit cuicumque bonove malove.

Fingamus itaque Deum dicere: Quid habetis, quod de me queri possitis, vos quibus recta placuerunt? Alijs bona falsa circumdedi, auro illos, argento & ebore ornavi; Intus boni nihil est. Vestra sola solida & sincera est fœlicitas. Iam ad malorum pœnam quod attinet, non illos præterit, sed differt, at cum fœnore soluturos. Quia nemo unquam supremo huic creditori decoquit. Atque hæc de Deo summe iusto. Quoniam autem, de eo etiam vera dicere, periculosum est, terram legimus, similes aquaticæ testudini, quæ dum fretum tranare cupit, stupore cogitatus obsidetur. Euclides olim interrogatus multa de Dijs, percommodè, respondit: Cætera quidem nescio, illud scio, quòd odère curiosos. Itaque desinimus, certi si non statim, tandem tamen molere Deorum molas.

Animus nobilitat.

EMBLEMA LVI.

*Parvus in astringeram Scarabeus subvolat aethram,
 Nec timet Armigero bella movere Iovis,
 Nam quod iniqua illi robur Natura negavit,
 Hoc animi supplet nobilitate sui:
 Surgite degeneres, quid adhuc terrestria cordi?
 Surgite, vosque animis esse putate Deos.
 Spernit humum, longèque supra mortalia tendens
 Se modò submittit mens generosa Deo.*

COMMENTARIUS.

SCarabæus animal est ex insectorum genere; Græci *καρβυ-
γον* dicunt: Nascitur ex incrementis animantium, aspectu
tetrum est, odore tetrius, sonitu teterrimum. Huic animal-
culo tantum est audaciæ, tam heroica mentis vis, ut non
dubitaverit, cū ave multò pugnacissimâ, Aquilâ scilicet, bellum
suscipere, ipsamq; Homericam muscam vincere. Cum enim ali-
quandò Scarabæus, ab Aquilâ gravi injuriâ esset affectus, omnes
artes dolosq; in pectus advocavit. Cum itaque bis terve Aquil-
læ ova è nido deturbasset, aquila in sinu Iovis ova sua repo-
suit, cumque necdum iræ Scarabæi satisfactum esset, ad ipsam
Iovis arcem invictus subvolat. Pastillum in hunc usum è ster-
coribus paratum, in sinum illius demittit. Iuppiter ut est sor-
dium insolens, quippe in purissimâ mundi parte habitans, dum
offensus teterrimo odore, fimum è sinu studet excutere, aquil-
læ ova dejicit imprudens, quæ ex alto delapsa perierunt. Mo-
nemur autem hâc fabulâ duo: Imprimis nullum hostem, quam-
vis vilissimum, contemnendum esse, nam & Leo minutarum
avium cibus fit, &

Parva necat morfu spaciosum vipera taurum.

Sic Sartorius parvis initijs crevit, & cum antea sperneretur,
postea à Metello, & Cn. Pompeio vix superari potuit. Spar-
tacus Romanum imperium conquassavit. Viriatus ex pastore
tandem dux factus, Lusitaniam occupavit. Nemo denique fa-
cilius opprimitur, quàm qui nihil timet, & frequentissimum
initium calamitatis est securitas. Alterum est quod Scarabæus
nos monet; Neminem quamvis vilissimis parentibus pro-
creatum desperare debere, sed potius summâ vi, ad pulcherri-
ma quæque contendere; patet enim omnibus honoris & glo-
riæ campus: ex hoc quisque quod cupit petat, & affectus sibi
debeat. Neminem facillima Diva, Virtus rejicit. Et omnes,
si ad primam originem revocentur, à Dijs sunt. Plato ait; Nul-
lum Regem non ex servis esse oriundum, nullum non servum
ex regibus; omnia ista longa varietas miscet. Erigamus itaque
animos, & quicquid in medio sordidi jacet, transiliamus, ex-
spectat nos in summo magna nobilitas. Audi Poëtam,

Vell. Pa-
terc.

Seneca le-
cus.

— *Exsurge, & te quoque dignum
Finge Deo.*

Sobrie-

Sobrietate Venus superatur.

EMBLEMA LVII.

*Vipera jejunis hominum consparsa salivis
 Exspirat, medicis si sit habenda fides:
 Sic lasciva Caro, si tractes durius illam,
 Concidet, & Mentis sub juga colla dabit.*

COMMENTARIUS.

Lib. 28.
 cap. 4.

Vipera salivâ jejuni hominis in fauces, & ad interiora penetrante, occiditur; Testes Plinius, Galenus & *Diocoretus* tertio, Alexander Aphrodisius, Pierius in Serpente, & Lucret. Libro 4. de Natur. rerum

*Est itaque ut Serpens hominis contacta salivis
 Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa.*

Nec

Nec secus recalcitrosus illud jumentum Caro, quod durius & jejunius exceptū, domino suo & Rectori parat, mollius tractatum, plurimum ei exhibet negotij, &, (ut Virg. inquit)

Non audit habenas.

Ideirō nihil potest esse efficacius ad domandum illud, modico jejunio, cujus vitia carnis extinguenda sunt, non ipsa caro. Hujus observantiā appropinquamus Deo, & resistentes Diabolo, vitia blanda superamus. Semper enim virtuti cibus jejunium fuit. Hinc procedunt castæ cogitationes, rationabiles voluntates, quibus Carnis appetitus enecantur, Spiritus vigor renovatur. Audi Augustinū; Jejunium purgat mentē, sublevat sensum, carnem Spiritui subjicit, nebulas cordis dispargit, libidinum ardores extinguit, castitatis verò lumen accendit. Adde quod

Parcis victibus impedita corda

Infusum melius Deum receperit.

Prud,

Contrà nihil sic inflamat corpora, & titillat membra genitalia, sicut immodicus cibus, potusque, seminaria certissima voluptatis, Ait enim non falsus vates

Vt vino est accensa Venus.

Admonere solet Socrates, quod apud alios diceretur edere, aut convivari, id apud Athenienses dici ἐπιφαγεῖν; quā voce dicebat nos admoneri, eo temperamento sumendum cibum, ut nec corpus, nec animus prægravetur. Dicebat etiam multos in hoc vivere, ut ederent, biberentque, quibus (secundum Satyricum)

— *In solo vivendi causa palato est;*

qui, ut Mathematici omnia centro ac spatio, ita omnem voluptatem ventre circumscribunt; se autem ob id edere & bibere dicebat, ut viveret; quod his rebus non ad voluptatē, sed ad necessitatem uteretur. Sed plerumque cum salutis causæ sint, edere & bibere, adjungit se tanquam pedissequa, periculosa quædam jucunditas, quæ sub necessitatis causâ sic latitat, ut vix eam, nisi perfectus quisque, discernat. Nam dum solum debitum necessitas petit, voluptas explere desiderium flagitat, & hęc gula securius in præceps ruit, quod sub honestiore pallio sese collegit. Hinc luxurics

Quæ sibi totos

Ponit apros, animal propter convivium natum,

quæ lixa, cōxa, & bis terve condita sibi apparat, quæ tantas

Y

struices

Juvenal, Sat.
tyr. 2.

ὠχῆς cibus
& addito ἐν,
ne sarcina
justo gra-
vior, impo-
neretur
corpori.

struices concinnat patinarias, cum tamen natura paucis sit contenta, & perinde sit quid accipiat venter, perditurus quicquid acceperit. Ab his autem quid expectes præter mollitiem & libidines? Vegetius inquit; Corpus assuetum tunicæ, loriciæ onus non sustinet, caput opertū linteo, galeam recusat, mollem otio manum durus exasperat capulus: sic etiam corpus cibo potuque suffertum, pius respuit meditationes, pœnitentiæ duritiem, & severitatem non sustinet. Maximas denique Virtutes jacere necesse est, Voluptate dominante.

Abstinen-

Abstinendum à potentioribus.

EMBLEMA LVIII.

Conqueritur Sonipes longæ de pondere caudæ,
 Utque levet quentis voce precante rogat,
 Dum rudis hanc tollit, ferratis calcibus ictus
 Concidit, & pretium triste laboris habet.
 In magnis non tutâ fides, prælustria vites,
 Vive tibi, & paribus jungere te studeas;
 Nam miserum est tali socio se jungere, de quo,
 Si noceat, nunquam sit tibi posse queri.

COMMENTARIUS.

Quam lubricum, quantisque casibus obnoxium sit, cum magnis benè versari, hoc Emblemate adumbratur. Ad quod interpretandum, paucula hæc quæ adferam virorum magnorum exempla dictaque non minimum facient. Expertus est hoc illustre illud Britanniae lumen Thomas Morus, qui dum Regis Henrici octavi, in repudiandâ uxore, sceminâ (ut fertur) innocentissimâ, consilio subscribere nollet, illud canitie venerandum caput securi submittere coactus fuit. Ita ut cum Arato dicere potuerit; O Cephale hæc sunt præmia regalis amicitiae. Magno etiam stetit hæc Hermeæ, qui auctoritate plurimum in aulâ apud Antiochum valens, tandem in oculis Regis, ipso eo probante interemptus est. Quid de Seiano dicam? qui in tam flagranti gratiâ apud Tiberium fuit, ut pro Collega (si Tacito credimus) in imperio habitus sit, tandem hoc reportavit, ut ultimo capitis supplicio plecteretur. Illudque Plutarchi verum esse comprobavit, nimirum, ut Arithmeticorum calculi aliquandò valent multis millibus, aliquandò nihil: sic Regum amicos aliquandò quidvis posse, rursus mutatâ in fastidium gratiâ, nihil. Enimverò ille est Magnatum talium animus, omnia sibi ignoscit, potentiâ suam licentiâ metitur, parvo temporis intervallo homines in excelso fastigio collocat, & eisdem rursus ad extremam miseriam redigit. Quemadmodum in vulnere prius apparet sanguis, quàm plaga, & quemadmodum prius emicat fulgur, quàm tonitrus audiatur: ita apud Principes prius erumpit condemnatio, quàm probatio, & perijt delatus, priusquam coarguatur; ita ut meritò dubites, periculose siue sit charitas eorum, an odium; propè par malum, nisi quòd odium fugat, amor ille simulatus & fucatus detinet. Lucianus his sequentibus coloribus Aulam potentum depingit; Nemepe, Vestibulum sublime, & inauratum, abruptum, lubricum, ita ut plerumque, qui se ad summum pervenisse putant, præcipites cervice fractâ dejiciantur. Intus opulentiae, ostentatio, spes fallax, ambitio, æmulatio, invidia, detrectatio, fumi, adulatorum multæ manus, pauca corda, crapula, luxus, corruptiones, avaritia, eaque omnia speciosis fucis teguntur. Denique ut paucis dicam, Aulica vita, splendida est miseria.

Hæc

Vide Paul.
Iovium in
Elogijs vi-
ror, doctor.

Polyb, lib, 7

Polyb.

Hæc cum ita sese habeant, benè me hercules sibi prospiciunt, qui procul à turbidâ aulâ fugientes, & ut Diogenes dicebat, Πόρρω δὲ τὸ πὲρ κὲ κεραυτῶν, id est, procul à Iove & à fulmine, intrâ pelliculam suam sese continent; illud Adagium altè animo suo imprimentes, λάτρε βιώσας, quod Horatius sic expressit,

Nec vixit malè qui vivens moriensque fefellit.

Monet & hoc Ovidius, sed nimîâ credulitate, quæ ab Apuleio deceptionum mater dicitur, illusus. Hæc autem ejus verba sunt ad Amicum Eleg. 4. Trist. Lib. 3.

*Vsbusedocto si quicquam credis amico,
Vive tibi, & longè nomina magna fuge.
Vive tibi, quantumque potes prælustria vita,
Scævum prælustri fulmen ab arce venie
&c.*

Et paulò post,

*Vive sine invidiâ, mollesque inglorius annos
Exige, amicitias & tibi junge pares.*

Plautus in Euclione,

*Venit hoc in mentem mihi Megadore, te esse hominem divitem,
Fastuosum, me item esse hominem pauperum pauperrimum,
Nunc si filiam locassim meam tibi, in mentem venit
Te bovem esse, & me esse asellum, ubi tecum conjunctus siem
Vbi onus ne queam ferre pariter, jaceam ego asinus in luto,
Tu me bos magis haud respicias, notus quasi nunquam siem.
Et te utar iniquiore, & meus me ordo irrideat,
Neutribi habeam stabile stabulum, si quid divortij suat;
Asini me mordicus scindant, boves incurserint cornibus,
Hoc magnum est periculum ab asinis ad boves transcendere.*

Audi etiam querentem Senecam in Octavia,

*Quid me potens Fortuna, fallaci mihi
Blandita vultu, sorte contentum meâ
Altè extulisti? gravius ut ruerem editâ
Receptus arce, totque prospicerem metus?
Melius latebam procul ab invidiæ malis
Remotus inter Corsici rupes maris,
Vbi liber animus, & sui juris, mihi
Semper vacabat studia recolenti mea.*

Hæc divinum illum virum pronunciaffe auguror cum jam au-

licis fluctibus immerfus, aureisque compedibus impeditus, instante & urgente Nerone, se sibi vindicare non posset. Nimirum ut Indicæ Testudines, meridiano tempore blandiente, gaudent totæ dorso per tranquilla fluitare, donec oblitis sui, Solis calore siccetor cortex, ita ut mergi nequeant, & sic oportuna venantium prædæ fiant; ita etiam Aulici, in splendidam illam miseriam se conjiciunt, unde postea se expedire nequeunt, sed perpetuò Protei esse coguntur; hæcque summa eorum est disciplina, observare tempora, ne quid intempestivius geratur, eaque non ab astris, coelis, aut ab ephimeridibus captant, sed à vino, à prandio, à venatione, ab accubitu, dum exhilaratus est Princeps,

Et quos alios aditus & tempora norunt.

Tum adsunt, alloquuntur, adblandiuntur, & arrident; sequentes illud Aristotelis, ad Calisthinē, consilium, hortantis, ut cum Rege aut nunquam, aut jucundissimè loqueretur. Si injuriæ eis inferantur, patienter ferre debent, ut quondam ille Senex, qui interrogatus, quomodò, rem in Aulâ rarissimam, Senectutem consecutus esset; respondit; Injurias ferendo, & gratias agendo. O miseram illam & tædiosam vitam, inunò ut verius dicam, vitam non vitam, A naturâ libertate donati sunt, & ipsi sese in voluntariam illam servitutem conjiciunt. Quod olim exprobravit Diogenes Aristoteli, dicens; Tu, qui relictâ Academiâ te aulis addixisti, cænas quandò Alexandro libet, at ego, quandò Diogeni. Vindica itaque vindica te in auream illam Libertatem, aut si eo loco res tuæ sint, ut ab aulâ divelli nequeas, salutariter hoc, ex sententiâ Alexandri Magni observabis; Nimirum ut in negotijs regalibus tanquam cum igne agas, à quo non abimus, ut illius calore foveri nequeamus, neque ita appropinquamus, ut illius incendio conflagemus. Per me autem,

Stet quicumque volet potens

Aulæ culmine lubrico,

Me dulcis saturet quies,

Obscuro positus loco

Leni perfruar otio.

Sibi soli canere odiosum est.

EMBLEMA LIX.

*Dum sibi concentus Aspendius edit, ubique
Spernitur, & populo displicet iste sonus:
Omnibus inservire decet; Prudentia vera est
Publica privatis præposuisse bonis.*

COMMENTARIUS.

Qui privati commodi impendiò studiosi sunt, ac ferè Eraf. Chil. a Cent. i. quicquid rerum agunt, id omne ad domesticam referunt utilitatem, ij proverbio, intus canere, & à Græcis, Ἀσπένδιος κιθαριστής, id est, Aspendij citharistæ dicuntur. Quemadmodum enim hi tacitâ, levique medulatione, sinistrâ contractis chordis, cantilenam peragebant, ita ut vox ad citharædum

rædum dumtaxat, aut proximum perveniret: sic hi homines sibi tantum nati, domi suæ delitent, ac in occulto virtutem suam perdunt, in angulo & umbrâ culicis passus (ut ille dicebat) mentientes: immemores illius Platoniciæ sententiæ; quâ afferit non solum nos nobis natos esse, sed ortus nostri partem patriam, partem amicos sibi vindicare. Et certè quæ societas pulchrior quæ gravior, quàm quæ cum patriæ nostræ Repub. est. Nobilissimi civis est (inquit Cassiodorus) patriæ suæ augmenta cogitare. Olim apud Antiquos qui Curia lumen intrabant, abjectâ privatâ caritate, publicam induebant, neglectis privatis commodis, publicis studebant. Testatur hoc Horatius Lib. 2. Ode xv. ubi primò queritur de temporis sui luxuriâ; cum inquit,

Lib. 3. Epist.
10.

Val. Max.

*Iam pauca aratro jugera regie
Moles relinquens, undique latius
Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu, platanusque celebs
Erincet ulmos.*

Et paulò post, antiquos mores citans, ait

*———— Non ita Romuli
Præscriptum, & intonsi Catonis
Auspicijs, veterumque normâ,
Privatus illis census erat brevis,
Commune magnum, nulla decempedis
Metata privatis opacam
Porticus excipiebat Arcton,
Nec foruitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico
Sumptu jubentes, & Deorum
Templa noro decorare saxo.*

Hæc paulatim fati in pejus lapsa sunt, cœperuntque quidam Rempub. quæstui, & pro auræ messe habere, non secus ac quondam Stratocles & Dromoclidas tribunal suum. Quod (ut Cicero inquit) non modò turpe, sed sceleratum & nefarium. Cum è contrario nihil in rebus humanis præstantius, nihil præclarius sit, quàm benè de patriâ suâ mereri. E publicis functionibus non locupletiores, sed laudatiores debemus discedere. In hoc demum verum & solidum decus positum est. Ideò totâ mente in curâ eâ, cogitationeque persistendum est. Videmus ut illa

illa quæ suprâ nos sunt sidera, ætherem suum illustrent, pro radijs unaquæque suis: Terrestris quidam æther Respublica est, in quo tanquam sidera defixit nos homines Natura; exequamur munus nostrum, spargamus lumen, & irradiemus quisque pro fulgore nostro, indubitâtes scientes, omnibus qui patriam conservaverint, adjuverint, auxerint, certum esse in cœlo, ac definitum locum, ubi beati sempiterno ævo fruuntur. Nihil enim Deo gratius, jucundiusque in terris est, quàm quòd homines ipsius progenies parentis, quo ad ejus fieri possit, imitentur virtutem, atque probitatē, & derivatâ ad se parte aliquâ illius æternæ legis, ac gubernandæ Reip. rationis ac providentiæ, concilia sibi & conventus instituant, coagmentent, ac vinculo illo Iustitiæ copulent. Porrò non is solû Reipub. præest, qui candidatos extrahit, qui tuetur reos, & de pace belloque censet, sed etiam ille, qui juventutem à lineis aberrantem exhortatur; quales sunt Philosophi, qui in bonorum præceptorum inopiâ, virtutem ingerunt, qui ad avaritiam, aut luxuriam ruentes, retrahunt. Hi etsi domi morentur, in privato tamen publicum negotium gerunt. Quis Zenonem & Chrysippum minora egisse dicat, quàm si duxissent exercitus, gessissent honores, leges tulissent, quas non uni civitati, sed toti humano generi tulerunt? Nihil ergò est, quare tale otium non conveniat bono viro, per quod futura sæcula ordinet, nec apud paucos concionetur, sed apud omnes omnium gentium homines, quique sunt, quique erunt. Dicebat Pythagoras vitam humanam esse similem Panegyri, hoc est, solenni hominum conventui: ad quem alij conveniunt certaturi, alij negotiaturi, nonnulli spectatores modò futuri; ac ceteros quidem esse sollicitos omnes, solum spectatorem securum frui celebritate: hunc spectatorem aiebat esse Philosophum, qui non ob aliud in hoc mundi theatrum prodijset, quàm ut naturas rerum, ac mores hominum contempleretur, ac emendaret.

Cic. in
Somn. Scip.

Seneca de
vit. beata.

Sis memor utriusque fortunæ.

EMBLEMA LX.

Ecce triumphali Capitolia celsa petentem
 Axe Ducem, ut reddat vota precesque Iovi;
 Præcedit captiva cohors victique Tyranni,
 Victor J audaces aureus urget equos,
 Hunc aliquis sequitur qui tintinnabula pulsans,
 Admonet à letis rebus abesse fidem.
 Fortunam reverenter habe; nam vitrea tota est,
 Cumque nihil statuis firmius esse, ruit.

COMMENTARIUS.

ROmani Imperatores, siquandò devictis hostibus triumpharent, Capitolium eburneo curru intrabant, hunc præcedebant captivi pedibus constrictis, ipsi autem curru adhærebat flagellum, & à latere aliquis sequebatur cum tintinnabulo, admonens ipsum Imperatorem utriusque Fortunæ. Sciebant scilicet homines sapientissimi, facilius adversas res ferri moderatè, quàm secūdas prudenter. Illæ enim ob metum futuri sollicitos reddunt, hæc ob præteritam fœlicitatem, impellunt ad rerum omnium contemptum.

Virgil. *Nescia mens hominum Fati, sortisque futuræ,
Et ferrare modum rebus sublata secundis.*

Hinc disputat Boëtius Lib. 2. Prof. 8. quæ Fortuna præferenda sit. Hæc autem ejus sunt verba; Etenim plus reor hominibus adversam, quàm prosperam prodesse Fortunam; Illa enim specie fœlicitatis cum videtur blanda, mentitur; hæc semper vera est, cum se instabilem mutatione demonstrat. Illa fallit, hæc instruit. Illa specie bonorum mendacium, fruuentium mentes ligat, hæc cognitione fragilis fœlicitatis absolvit: Itaque illam videas ventosam, sui que semper ignaram, hanc sobriam, succinctamque, ac ipsius adversitatis exercitatione prudentem. Et certè, quotocuique obtigit, prosperâ fœlicitate uti, & sapere? Rarò cum Fortunâ bonâ, mens quoque bona homini data est.

Centum doctùm hominum consilia hæc una devincit Dea.

Plaut.

Luxuriant animi rebus plerumque secundis,

Ovid.

Nec facilè est æquâ commoda mente pati.

Prudenter itaque Horatius Europam monet,

————— Benè ferre magnam

Disce Fortunam.

Tunc consilia salutaria advocanda sunt, cum nobis alludit vitæ prosperitas; & ut Terentius docet,

Omnes cum secundæ res sunt, tum maximè

In Phorm.

Meditari secum oportet, quo pacto adversam ærumnam ferant.

Fecit hoc Philippus Macedo, cui cum nuncium esset allatum, multas res fœliciter & prosperè gestas esse, (nam eodem tempore Tethrippo vicerat in Olympijs, & Parmenio Dardanenses prælio fuderat, & Olympias ipsi masculum factum erat enixa)

porrectis in cœlum manibus; O Fortuna, inquit, pro tot tantisque bonis, levi quopiam malo me affice. Epaminondas, cum alias solitus esset unctō corpore, hilarique vultu, prodire in publicum, postridie ejus diei, quo fœliciter pugnatum esset in Leuctris, processit squallidus ac summissus; Amicis autem sciscitantibus eequid ei molesti evenisset: Nihil inquit, sed heri sensi me plus æquo mihi placuisse, ejus gaudij intemperantiam hodie castigo. Vir cordatissimus suspectam habebat nimiam Fortunæ indulgentiam, cujus ingenium esse sciebat, ut quibus exitium molitur, his prius novâ rerum prosperitate blandiatur. Idcirco

Seneca,

*Quò Fortuna altius**Evexit, ac levavit humanas opes**Hoc se magis suppressere sapientem decet.*

Quia (ut Menander inquit) ἐνθάδῃς πίπτουσιν αἱ λαμπρὰ τύχαι, id est, facile cadunt splendidæ Fortunæ. Adstipulatur Plautinus ille,

In Captivis,

*Fortuna humana fingit, arctatque ut lubet,**Me qui liber fueram servum fecit, ex summo infimum,**Qui imperare insueveram, alterius imperio obsequor.*

Suum

Suum cuique pulchrum.

EMBLEMA LXI.

En ut Simia parvulos catellos
 Præfert omnibus, omniumque formas
 Deridet, neque se videt misella
 Nudam podice, clunibusque calvam:
 Nævos alterius videmus omnes
 Lynceis oculis, suosque talpa
 Quisque præterit, & videre non vult
 Quid in tergo Mantica geratur.

COMMENTARIUS.

DE Simijs hæc Plinius Lib. 8. Cap. LIII: Simiarum quoque genera hominis figuræ proxima. Caudis inter se distinguuntur. Mirâ solertiâ visco eas inungi, laqueisque calcari, imitatione venantiû tradunt. Huic generi præcipua erga foetum est affectio: Gestant catulos, quos mansuetæ intrâ domos peperêre, omnibusq; demonstrant, tractariq; gaudent. Hæc ille: Ridiculis autem istis bestijs, plerique hominum adsimiles sunt, qui, omnia dicta factaque sua, sine rivali unicè amant, ac venerantur, & nescio quomodò, magis in alijs cernunt, quàm in semetipsis, si quid delinquatur. Omnia sibi ignoscunt, nihil alijs remittunt. Hinc est quòd magis propriâ, quàm alienâ adulatione pereant. Quis enim eorum sibi verum dicere audet? Exclamat Satyricus,

*Qu' in nemo in sese tentat descendere, nemo,
Sed precedenti spectatur Mantica tergo.*

Cui non abludit illud Catulli ad Varum;

*Nimirum idem omnes fallimur, neque est quisquam
Quem non in aliquâ re videre Suffenum
Possis. Suis cuique attributus est error;
Sed non videmus Mantica quod in tergo est.*

Quid autem per Mantica indicetur, patet ex Apologo illo Ælopico, qui exstat hujusmodi apud Stobæum: Finxit Æsopus omnes mortales binas habere Manticas, hoc est peras: alteram ante pectus, alteram à scapulis tergoque pendentem. Sed in priorem, inquit, aliena vitia immittimus, in posteriorē nostrā. Hanc humani ingenij cæcam φιλατίαν, non solum Poëtarum litteræ, verum etiam Evangelicæ notarunt, sic enim Matthæus; Quid vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem in tuo non vides. Horat.

*Cum tua pervideas oculis mala lippis inunctis,
Cur in amicorum vitijs tam cernis acutum
Quàm aut Aquila aut serpens Epidaurius?*

In nos itaque descendamus, & malorum domesticorum recordatione, desinamus arrogantius insectari vitam alienam. Vitium enim illud (ut Seneca inquit) de quo querimur, si diligentius excusserimus, in sinu nostro inveniemus. Idcirco sapienter

sapienter olim, ut testatur Plato in Charmide, præ foribus templi Delphici, ab Amphictionibus hæc inscripta visebantur, γνώθι σεαυτόν, Nosce teipsum: In quo dicto, à Deo emisso, aut immisso, modestiæ mediocritatisque commendatio est, ne nobis vel majora, vel indigna sequamur. Nam hinc omnis vitæ pestis oritur, quod sibi quisq; blandiatur, & quantum alijs præter æquum detrahit, tantum sibi philautiæ vitio præter meritum tribuat.

Hoc de cælo descendisse, inquit Iuvenal,

Patien-

Patienter ferendum, quod necesse est.

EMBLEMA LXII.

*Pendulus è laqueo Sturmus dum rumpere tentat
Vincla, lacepsitos implicat usque pedes:
Perfer & obdura; Patientia plurima mollit
Que nequit humanum corrigere ingenium.*

COMMENTARIUS.

Seneca quodam loco in Epistolis inquit; Omnis ira, omnis indignatio crescit in dolorem, & tormentum sui, nullumque jugum est, quod non arctius premat refractarium, quam spontè sequentem. Benè profectò; Videmus enim in omnibus humanis casibus hoc fieri, quos patientia mollit, impatientia crudelissimè exasperat. Vulnus quid tam crudum facit,

facit, quàm ferendi impatientia? pisces hamo pendentes si se moveant aut quassent, magis intricantur, avis visco aut plagis deceptæ, si se explicare tentent, magis implicantur & oblinuntur, dumque

Pugnando vincula tentant

Ovid.

Rumpere, pugnantes fortius illa tenent.

Quibus exemplis monemur, casus nobis à Deo supervenientes, patienter ferre. Certè,

Durum, sed levius fit patientiâ,

Horat. Ode
24, lib. 1.

Quicquid corrigere est nefas.

Ovid. in Metam. de Philemone & Baucide,

Paupertatemque ferendo

Effecere levem.

Virg. *Superanda omnis Fortuna ferendo est.*

Seneca: Libenter feras quod necesse est, dolor enim patientiâ vincitur. Et huic cognatum illud Tragicî,

Patiens quisquis novit famulum

In Here,
Octavo,

Regemque pati, vultusque suos

Variare potest, pepulit vires

Pondusque mali, nec servit inops

Casus animo qui tulit æquos;

Scivit hoc ille Mitio Terentianus, cum Demea quærit;

In Adelphi,

Placet tibi factum Mitio? Mit. Non, si queam

Mutare: nunc quum nequeo, æquo animo fero.

Ita vita est hominum, quasi cum ludas tesseris,

Si illud quod est maxime opus jactu non cadit,

Illud quod cecidit forte id arte ut corrigas.

Et Grudio apud Plaut. in Mostellaria;

Quid tu ris fieri? non omnes possunt olere unguenta exotica

Si tu oles, neque superior quàm herus accumbere,

Neque tam faceris quàm tu vivis victibus,

Tu tibi istos habe turtures, pisces, aves,

Sine me alliato fungi Fortunas meas;

Tu Fortunatus es, ego miser: patiunda sunt.

Prudenter ille; Quid enim aliud est æqualiter se in adversis gerere, quàm sævientē Fortunam, in adiutoriū sui, pudore victam,

Val. Max.

Seneca locus in lib.
de vita bea-
ta Cap. 15.

convertere? contra, magna est inscitia, adversus stimulum calcitrare. Vincamus itaque ratione praesentem calamitatem; sciamusque non casu delatam nobis, sed quasi delegatam. Bonus miles fert vulnera, enumerat cicatrices, & transverberatus telis, moriens amat eum pro quo cadit. Quisquis autem plorat, & queritur imperata facere, cogitur; Sic & nos

Ducunt volentes fata, nolentes trahunt.

Quae autem dementia est, potius trahi, quam duci? Ad hoc sacramentum adacti sumus, ferre mortalia, nec perturbari his, quae evitare nostrae potestatis non est. In regno nati sumus Deo parere, vera est libertas. Euripides

Δεῖ φέρειν τὰ τῶν θεῶν.

In Phoeniss.

Invidia

Invidia sibi pœna.

EMBLEMA LXIII.

Livorem refuge ferunt sagittæ
 scopi consimilem; sagitta si quid
 Collimet solidi, resultat, & non
 Scopum, sed miserum ferit magistrum:
 Sic & pectore masculino, & cachinnis
 Spretus invidus, in suum retorquet
 Sagittas animum, sibi que pœna est;
 Quisquis invidia movetur, ille
 Scopum præbuit invidi sagittis.

COMMENTARIUS.

Diviniſſimus Philoſophorum Seneca, in Libro de Tranquillitate animi, effectum invidiæ ſtatuit, diſplicere ſibi. Hoc oritur ab intemperie animi, & cupiditatibus timidis, aut parum proſperis, ubi aut non audent miſerrimi homines quantum concupiſcunt, aut non conſequentur, & in ſpem toti prominent, ſemper inſtabiles mobilesque. Quod neceſſe eſt accidere pendentibus. Omni vitâ pendent, & inhoneſta ſe ac difficilia docent, coguntque, & ubi ſine præmio labor eſt, torquet illos irritum dedecus; & dolent ſe prava fruſtrâ voluiſſe. Tunc illos & pœnitentia cœpti tenet & incipiendi timor, ſurrepitque illa luctatio animi, non inventiſſis exitum; quia nec cupiditatibus ſuis imperare, nec obſequi poſſunt: & cunctatio vitæ parum ſe explicantis, & inter deſtituta vota torpentis animi ſitus. Quæ omnia graviora ſunt, ubi odio inſœlicitatis operoſæ, ad otium profugerunt, & ad ſecreta ſtudia, quæ pati non poteſt animus, naturâ inquietus, parum ſcilicet in ſe ſolatorum habens: idedq; detractis oblectationibus, quas ipſæ occupationes diſcurrentibus præbent, domum, ſolitudinem, parietes non fert, invitus aſpicit ſe ſibi relictum. Hinc illud eſt tædium, & diſplicitia ſui, & nuſquam reſidentis animi voluntatio, & otij ſui triſtis atque ægra patientia, utique ubi cauſas fateri pudet, tormenta introrſus egit verecundia, in anguſto incluſæ cupiditates ſine exitu ſeiſpæ ſtrangulant. Inde mæror marcorque, & mille fluctus mentis incertæ, quam inchoata habent ſuſpenſam, deplorata triſtem: inde ille affectus otium ſuum deteſtantium, querentiumque nihil ſe habere quod agant, & alienis incrementis inimiciſſima invidia. Alit enim livorem inſœlix inertia: & omnes deſtrui cupiunt, quia ſe non potuerunt provehere: & ex hâc deinde averſatione alienorum proceſſuum, & ſuorum deſperatione, obiraſcens Fortunæ animus, & de ſæculo querens, & in angulos ſe retrahens, & pœnæ incubans ſuæ, dum tædet ſui pigetque. Hæc ille: Quibus elegantè originem cauſamque depingit invidiæ; quæ non tam alijs, quàm ſibi ipſi inimica eſt. Si enim benè rem excutiſſimus, comperiemus invidiam ſibi ignominiam, illi autem cui invidet gloriâ parere; quia dum perpetuò invidos illos oculos, in
illum

illum conjicit, atque in eum, quid agat, quomodo vivat, inquit, hæc illi honorifica incumbit necessitas, ut omnia dicta, factaque sua ad normam recti componat, ne si ab illâ vel latum unguem discedat, invidiæ gaudendi materiam præbeat. Illi enim

*Risus abest, nisi quem visi movere dolores,
Et videt ingratos, intabescitque videndo
Successus hominum, carpitque & carpitur unâ,
Suppliciumque suum est.*

Ovid. in
Metam.

Expedit enim illi neminem videri egregium, quasi aliena virtus exprobratio illius vitiorum sit. Porro demens sit, qui spicula hujus monstri caret; cum genus ultionis sit, ei, qui invidet, invidiæ voluptatem contemnendo eripere. Stultus etiam, qui, ut invidio placeat, virtutes suas occulat & abscondat,

Hoc Ithacus velit, & magno mercentur Atridæ.

Exercendi sunt oculi Noctuæ claram lucem non ferentis, & ad honesta vadenti, contemnendus est iste invidiorum contemptus. Audi Horatium,

*Invidiam placare paras Virtute relicta?
Contemnere miser, vitanda est improba Syren
Desidia, aut quicquid vitâ meliore parasti
Ponendum æquo animo.*

Eleganter Demetrius dicere solebat, eodem loco sibi esse invidiorum voces, quo ventre redditos crepitus; Quid enim dicebat mea refert, fursum illi, an deorsum sonent. Et certè (secundum Senecam) nihil stultius est, homine verba metuente. Gemant invidi, & infelicem linguam bonorum exerceant convitio. Instent, commordeant, multò citius frangent dentes, quàm impriment. Illustratur virtus nostra per ea ipsa, per quæ petitur. Produci enim illi & tentari expedit: nec ulli magis intelligunt quanta sit, quàm qui vires ejus laceffendo senserunt. Duritia sili-cis nulli magis, quàm ferientibus nota est. Præbeamus nos, non aliter quàm rupes aliqua, in vadoso mari destituta, quam fluctus non desinunt, undecunque moti sunt, verberare: nec ideò aut loco eam movent, aut per tot ætates crebro incurfu suo consumunt. Assilite, facite impetum, ferendo vos vincam. In ea quæ firma & insuperabilia sunt, quicquid incurrit, malo suo vim suam exercet. Proinde quarite mollem aliquam cedentemque materiam, in quam tela vestra figantur. Sic sic invidiæ tedium

Seneca de
Vit. Beata.

devoremus, sciamusque, ut flammam primùm emicantem multus comitatur fumus, qui evanescit jam invalescente & explicante sese flammâ, ita res egregias aggredientem, magnâ premi invidiâ, câque tamen eam moveri non debere: Nam ut excors sit, qui adversis ventis jam diu navigans, & in altum provectus, otij tranquillitate portum petat: sic qui tum negotium relinquit, cum jam dudum cum invidiâ est luctatus, & citrà eam imposterum vivere posset; ubi scilicet

Virg.

*Per varios casus, per tot discrimina rerum
Venerit in Latium, sedes ubi Fata quietas
Ostendunt:*

Claud.

Latium designo, illam excelsam Virtutis Ædem, illud
*Meriti spacium, quod nulla furentis
Invidia mensura capit.*

Hic nobilis ille noster Athleta ventos ridebit & imbres, major jam omni invidiâ, quam suâ virtute extinxit: Non secus ac Sol si immineat hominis vertici, aut prorsus tollit umbram, aut minimam reddit. Videte nunc illustres animæ, quæ cum invidiâ luctamini, quàm præstet esse invidiosum, quàm miserabilem. Scivit hoc Aitaphium Ancilla apud Plautum, cum inquit,

In Truculento.

*Mavelim mihi inimicos invidere, quàm me inimicis meis,
Nam invidere alij bene esse, tibi malè esse, miseria est,
Qui invident egent, illi quibus invidetur remi habent.*

Verissima est vulgata illa sententia, unicam esse miseriam quæ careat invidiâ. Cui accedit arguta illa Poëtæ imprecatio,
Omnibus invidias livide, nemo tibi.

In

In Sophistas.

EMBLEMA LXIV.

*Ingenti studio componit Aranea telam,
 Et tamen à cunctis spernitur illud opus.
 Sic magnas magno promissis molimine nugas
 Dum vigilas studijs vane Sophista tuis.*

COMMENTARIUS.

Appositè Aranearum telis vani Sophistarum Elenchi, & captiones æquiparantur, licet enim magno labore construuntur, nihil aliud tamen sunt, quàm quisquiliæ volantes, & venti spolia, & ut Origenes inquit, Ægyptiæ ranæ, quæ tametsi assiduò ogganniant, oblatrentque prætereuntibus, & odiosam illam cantilenam *βγενεκενέξ ησάξ ησάξ, iterent*

iterent sine, sine tamen nemo commovetur, aut doctior reddi-
 tur. Quemadmodum Bonaeso cornua oneri sunt tantum, nulli
 autem usui, quia aded in se sunt reflexa: sic illi suam habent Dia-
 lecticam, quâ tamen neminem, quia adeo intorta & intricata
 est, vincere possunt. Nihilominus tamen illi ἐκ πύργων σοφοί,
 id est, barbæ tenus sapientes, aded nugis istis intenti sunt, ut
 propemodum cum Chrysippo præ fame moriantur. Hærent
 in verbis, & atatem totam in adytis Philosophiæ terunt, pe-
 netralia nunquam vident. Rem illam magnificam Philoso-
 phiam ex majestate suâ, in magnas angustias detrudunt, vo-
 cando eam ad syllabas, quæ utinam non profint tantum, sed
 maximè nocent. Comminuitur enim & debilitatur generosa
 indoles, in istas angustias coniecta. Ad hæc illi supercilija sub-
 ducunt, in hoc barbam dimittunt, hæc tristes docent, & pal-
 lidi. Fugitivis clamoribus non ad calamos, sed ad obliviosas
 aures semper certant. Risit hos tales olim lepidè Demonactes
 Philosophus, cum enim duos indoctos, inter se disputare vide-
 ret & rixari, quorum alter absurda rogaret, alter nihil ad rem
 responderet, Non videtur vobis, inquit, amici, alter horum
 mulgere hircum, alter ei supponere cribrum? Innuens nihil
 aliud esse sophismata, quàm inanes nugas, quas tamen, quod est
 turpissimum atque ineptissimum, habent difficiles. Atque hæc
 de elenchis. Quorum tamen etiam prospiciendas statuo fallac-
 cias, sed prospiciendas tantum, ne verba nobis dentur, & ne
 quid in illis magni secretique boni esse existimemus. Venio ad
 veram illam Philosophiam, quam terris exulantem Socrates de
 cælo revocare conatus est; hanc divinam planè judico. Scimus
 illam esse matrem omnium artium, donum & inventum Deo-
 rum, quod ab animo, tanquam ab oculis, caliginem discutit, ut
 omnia supera, infera, prima, media, ultima videremus. Hæc est
 illa quæ de moribus quærit, quæ affectus temperat, quæ timori,
 quæ spei metam ponit, aut modum. Quæque (ut breviter Senecæ
 verbis dicam) humano generi promittit consilium. Divina
 certè & ineffabilis vis, quæ utinam, quemadmodum universi
 mundi facies, in conspectum venit, ita tota nobis posset occur-
 rere. Profectò omnes in admirationem sui raperet, relictis his
 quæ nunc magna, magnorum ignoratione credimus. Hanc au-
 tem nunquam satis laudatam scientiam, Sophisticæ abusus (ut
 plerum-

Plutarch.

Seneca,

Idem.

Idè Ep. 89.

plerumque vitia se associant virtutibus) malè audire fecit. Scilicet ut vinum, quo nihil salubrius, quibusdam venenum est; sic sophistis Philosophia, quâ abutuntur. Hinc est quòd sanctissimi patres adèd in eam invecti sint. Gregorius Nazianzenus: In Ecclesiam, velut quædam Ægyptiacæ pestes, Philosophi irrepserunt. Tertullianus; Philosophi patriarchæ hæreticorum. Ambrosius Antistes; Phalerata magis, quàm vera sapientia, quæ aliena quærit, cum sua nesciat, cœli plagas scrutatur, Deum ignorat, quem solum nosse debebat. Hæc illi. Sanè primis illis Ecclesiæ temporibus, plurimi erant qui Christum assumerent ore, Platonem autem animo non exuerent. Hinc illiæ Patrum in falsam Philosophiam calumniæ. Enimverò Scenicam illam meretriculam res suas sibi habere voluerunt, & à sacrosanctâ Theologiæ æde pedem referre, ut Siren usque in exitium dulcis, cantare, sive garrere desineret. Nobis autem qui Christum profite-mur, alia mens sit, navim nostram semper avertentes ab istis argutiarum salebris, velificationes nostras ad unum tranquillæ mentis portum dirigamus; Ad quam nos transfer O æterna æterni Patris Sapientia.

Bb

Indoctus

Indoctus ipse alios juvo.

EMBLEMA LXV.

*Sunt Asini cantare rudes, tamen ossa ministrant
 Quae fistulis aptissima;
 Sic quibus est res ampla domi, temues studiosos
 Opibus iudare condemit.*

COMMENTARIUS.

Nihil magis commendat divites, quàm si divitias suas in laudabiles usus expendant, egenos scilicet ijs sustentando, aut pauperulos studiosos, qui ad artes illas, quibus humanitas, & eruditio paratur, non imbuti, sed à naturâ ficti videntur, ijs fovendo, & adjuvando. Asini, rude illud & stupidū animal, ossa nobis ministrant, ex quibus fistulae confi-

conficiuntur maximè sonoræ: sic & illi, qui alioqui (ut Papinianus dicebat) aurea mancipia, & secundum Diogenem, χρυσόμυλα, id est, oves aureo vellere, appellari merebantur, tamen laudandi sunt, quòd his, qui alias in pulvere suo & cæno hæssissent, manum præbeant, & illam animorum servitutem & tyrannidem, paupertatem dico, solvant. Exclamat Comicus in Adelphis, paupertatem esse onus miserum, & valdè grave, usque aded, ut etiam nobilem ignobilem faciat. Et verum est illud Iuvenalis,

*Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi;*

——— *Minimè cantare sub antro
Pierio, Thyrsūve potest contingere seva
Paupertas, atque aris inops, quo nocte dieque
Corpus eget; satur est cum dicit Horatius Ohe.
Quòd si Virgilio puer, & tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes à crinibus Hydri,
Surda nihil emerget grave buccina.*

Scimus quidè laboriosum illum & industrium Cleanthem, ex summa paupertate, ad divinam illam Chryssippi Philosophiam adspirasse; sed quocuique tam heroica mentis vis? Plurimi incredibili eruditionis amore flagrant, sed quia cum summis coluctantur difficultatibus, ignea eorū ingenia humi deprimuntur; qui tamen, si tandem aliquo favoris Zephyro resuscitarentur, non poenitendos se patriæ cives præberent. Horatius cum in sinu Mæcenatis sui requiesceret, illa æterni nominis carmina conscripsit. Hinc Martialis,

*Sint Mæcenates non deerunt Flacce Marones,
Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt:*

Hic sine exemplo Poëta, cum ab Augusto Cæsare, qui magnitudine rerum suarum, terræ totius habitabilis imperium complexus est, præmijs & honore afficeretur, divinissimo Æneidos, opere, id potissimum egit, ut Cæsares & Iulios, à nobilissimo Æneæ, Iulique sanguine ortos, & jam inde ab infinitâ annorum serie, univèrso terrarum orbi administrando, per oracula, sortesque antiquissimas destinatos, ostenderet;

At domus Æneæ cunctis dominabitur oris

Et nati natorum, & qui nascuntur ab illis.

Sic Augustus, alioqui fortasse futurus ignotus, fovendo Musam Virgilij, æternum nomen sibi peperit. Alexander Macedo, Achillem hoc uno se fœliciozem & fortunatiorem fuisse dixit, quodd immortali Homeri carmine celebratus, per totum terrarum orbem innotuisset. Etenim Heros bellicosissimus, æternitatem à principe Poëtarum accepit, Alexandri autẽ imperium, statim eo mortuo, in diversa regna fuit divisum atque distractũ, quæ tamen omnia, Romanis rerum dominis postea cessere. Horat. Oda 9. Lib. 4.

*Vixere fortes ante Agamemnona
Multi, sed omnes illachrymabiles
Vrgentur, ignotique longã
Nocte, carent quia Vate sacro:
Paulum sepulta distat inertia
Celata Virtus.*

Princi-

Principijs mali obstandum.

EMBLEMA LXVI.

*Aspidis haud ullâ morsus curabitur arte
 Ense recidatur pars nisi lesa statim;
 Haud aliter si Seditio teterrima pestis
 Ingruat, & secum crimina multa trahat,
 Omnia sunt tentanda quidem, sed tollere præstat
 Vnum, ne totus grex malè dispareat.*

COMMENTARIUS.

P Ræcipiunt medicorum filij, morborum principijs semper
 obstare, ne

——— Sorò medicina paretur

Bb 3

Cum

Cum mala per longas invaluere moras.

Monet hoc Persius Satyra tertia,

Helleborum frustra quum jam cutis ægra tumebit

Poscentes videas, venienti occurrito morbo.

Hoc idem requiritur in morsis ab Aspide, qui nullo modo sanantur, nisi partes læsæ confestim amputentur. Monetur autem hoc Emblemate Princeps, seditiosos & conclamatae nequitiae cives, meritâ poenâ punire, & è Republicâ suâ ejicere; Nam

Ovid.

———— *Immedicabile vulnus*

Ense recidendum est, ne pars sincera trahatur.

Apul. de
Philos.

Etenim ille, cui nec natura, nec industria rectè vivendi itudium conciliare potest, è vitâ, secundum Platonē, est pellendus. Hæc ipsa clementia est, non esse hîc clementem. Multos servamus

Lipf. in Po-
lit.

dum unum tollimus. Et optimum misericordiæ genus est, occidere, non tam ut ipsi pereant, sed ut alios pereundo deterreant. Melius enim est, ut pereat unus, quàm unitas, membro-

Cicero Phi-
lipp. 9.

rum potius aliquod, quàm totum corpus intereat. Sed hæc omnia moderatè, & pro delicto. Nec enim prius ad ultima remedia deveniendum est, nisi cum depositæ salutis æger, nullis lenioribus auxilijs juvari potest. Quia ut Satyricus inquit,

Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est.

Claud.

*Qui fruitur poenâ ferus est, legumque videtur
Vindictam præstare sibi.*

Pau-

Paulatim.

EMBLEMA LXVII.

*Qui studet phyalam replere lymphâ
 Stillando faciat, rebullit omnis,
 Hanc infundere si simul labores:
 Quisquis ingenium gravare multis,
 Et comprehendere cuncta vult, hebescit.*

COMMENTARIUS.

D Iverbium Italis in ore frequens est;
Et tutto abbraccio, & nulla stringo:
 Quo innuunt, illos qui varijs rebus simul animum occupant
five

sive distrahunt, parum aut nihil proficere. Quemadmodū enim vasis angusti orificij, si magno cum impetu, & simul aquam infundas, eadem aqua ejicitur; si sensim instilles, recipitur, idem de ingenio nostro est, quod oneratur turbâ præceptorum, non instruitur, cuique satis est accensio velut incitamentum in materia, quo vis inveniendi & cupiditas incitetur. Androgyni sic utrosque imitantur, ut neutrum sint, nec mares, nec foeminae: Ita quidam dum omnia esse volunt, à nullis agnoscuntur. Idcirco aptissimè à Polybio gulosis convivarū comparantur; nam ut illi omnia quæ apposita sunt gustantes, neque in præsentia verè fruuntur ullo ciborum, neque in posterum digerunt satis, aut utiliter ijs nutriuntur; sic hi delibant varia, sed sine alio fructu omnia cursim & properantes transmittunt. Ideòque satius est paucis se auctoribus dare, quàm per multos vagum & instabilem errare. Certis ingenijs immorari & innutriri oportet, si velis aliquid trahere, quod in animo fideliter sedeat. Nusquam est qui ubique est. Non prodest cibus nec corpori accedit, qui statim sumptus emittitur. Nihil tam utile est quod in transitu proficit. Fastidientis stomachi est, multa degustare: quæ ubi varia sunt & diversa, inquinant, non alunt. Pauca itaque excerpenda sunt, quæ bene concoquamus, & in sanguinè ac succum redigamus.

Senec. in
Epist.

In

In corruptos Iudices.

EMBLEMA LXVIII.

*Aranearum tela magnis rumpitur
 Muscis, minores strangulat;
 Rei potentes judicium sententiam
 Odore ducunt munerum;
 Qui nil habet quo torqueat Leges, miser
 In pelle pauper plectitur.*

COMMENTARIUS.

A Pophtegma est Anacharsidis, quo elusit studium Solonis in conscribendis legibus. Dicebat enim Leges aranearum telis adsimiles esse, propterea quod in illas si

Plutarch. in
 vita Solonis.

quid levius, aut imbecillum incurreret, hæreat, sin majus aliquid, dissecet, ac fugiat. Hinc succinit illa sententia, quæ apud Terentium in Phormione est,

*Quia non rete Accipieri tenditur, neque Milvio
Qui malè faciunt nobis, illis qui nihil faciunt tenditur,
Quia enim in illis fructus est, in illis opera luditur.*

Et Iuvenalis,

Dat veniam corvis, vexat censura columbas.

Diomedes pyrata captus ab Alexandro in hunc modum se purgabat, dicens, Ego quia unâ navi pyratice exerceo, pyrata dico, tu, quia totis classibus, imperator nuncuparis. Marcus Varro apud Nonium;

*Natura humanis omnia sunt paria,
Qui potes, plus urget, pisces ut sæpè minores
Magnus comest.*

Arist. in
Rhet.

Hæc autem sententiarum everfio, sive conniventia, unde, nisi â pecunia? cui πάντα ὄνια, id est, omnia venalia. Afferit Tibullus,

*Auro pulsa fides, auro venalia jura,
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.*

Quævis castella hæc machina dejiciet, in quæ modò Afellus auro onustus possit ascendere. Ad summum

— *Divina humanaque pulchris
Dititijs parent.*

Horat.

*Aurum per medios ire satellites
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo.*

Verè ille

*χρυσὸν λαλῶντι πᾶς ἀπερατεῖται λόγῳ,
πειθῆν δ' εἶδε καὶ πέφυκε μὴ λέγων, id est,
Auro loquente ratio quævis irrita est,
Suadere siquidem novit & loquens nihil.*

Plautus in
Aulularia.

Nempè homines cum senis manibus, è genere Gerionaceo, hoc altè impressum animis habent

— *μηδὲν εἶναι σὺν κέρδι κακόν, id est,*

nihil esse cum lucro malū. Et sic cum Imperatore isto statuunt,

*Lucri bonus est odor ex re
Quâlibet.*

Iuvenal,

Ergò

Ergò terram marimiscent, judicia confundunt, legesque torquent pro arbitrio. Quod sciens Pericles, cautè singulis annis, decem talenta Lacedæmonem mittebat, & præcipuos corrumpebat, ut moram Belli, quandò opus erat, redimeret. Quapropter verissimè auri illam sacram famem (ut Poëta inquit) omnium virtutum vim quandam corruptricem dicas. Atq; hæc de divitibus, in quâlibet causâ triumphantibus sufficiant. Nunc de pauperibus ubique jacentibus dicamus. Hi (ut inquit Comicus) dum nihil habent quod offerant in judicio, non solū non contemnuntur, sed etiam adversus veritatem sæpè opprimuntur. Nullus eis amicus, nullus qui suppetias ferat. Quia ut verè Pindarus inquit, *Ὀλίγηται πιά φίλων ἄτωμένων φωνί.*

In Nemæis
Oda 10.

Perithonor amicorum afflicto viro.

De hoc conquerentem ausculta Plautinum Menechmum,

Vt hoc utimur maximè more morum,

Molestoque multum, atque ut quique sunt

Optimi, maximi, morem habent hunc;

Clientes sibi omnes volunt esse multos;

Bonique an mali sint, id haud queritant,

Res magis queritur, quàm clientium

Fides quemadmodum clueat.

Si est pauper, atque haud malus, nequam habetur,

Sin dives malus est, is cliens frugi habetur.

Qui neque leges, neque æquum, neque bonum usquam

Colunt, sollicitos patronos habent.

Datum denegant, quod datum est, litium

Pleni, rapaces, viri fraudulenti,

Qui aut sænore, aut perjurijs habent rem

Partam. Mens est in querelis,

Iuris ubi dicitur dies, simul

Patronis dicitur. &c.

Hi aut lucro, aut favore, ad gratiam deliberationes, & consilia flectunt, jacet pauper, & dum non habet in ære, plectitur in pelle. At quàm optandum foret, ut ij qui Reipub. præfunt, Legum similes essent, quæ ad puniendum non lucro, favore, aut odio, sed æquitate ducuntur? Vbi enim hæc officium, haud facile animus verum pervidet. Præcipuè ubi avaritia dominatur;

Livius lib.
22.
Tacit, 1.
Hist.
Plutarch,

Privatæ enim res semper offecere, officientque publicis consilijs; Et pessimum veri affectus, & judicij venenum, sua cuique utilitas. Prudenter olim Areopagitæ nocturno tempore judicabant, ut & rem benè excuterent, & nullius favore, aut gratiâ fleterentur. Cleon, postquam Reipub. administrationem in se suscipere destinasset, testatus est, se jam omnium amicitiarum vincula velle dissolvere. Olim etiam qui corruptus pecuniâ, malè judicabat, amissâ dignitate, vel cingulo, efficiebatur infamis, ut est in L. penult. Cod. de pœnis jud. qui malè judic. Iustinianus etiâ Lib. 4. Instit. Tit. xvii. inquit; Iudicis officium esse, non aliter judicare, quàm legibus, constitutionibus, aut moribus proditum est. Ac veteres quidem illi, paucissimis verbis iudicis officium concludebant, cum dicerent; Legem esse mutum iudicem, iudicem autem Legem loquentem. A bono enim iudice ita profus omnia judicari oportet, ut lex ipsa, si loqui posset, judicaret; atque ita legem & iudicem inter se conspirare, ut sit lex quasi anima iudicis, & iudex quasi vox legis: Et quemadmodum Aristoteles ait, Legem esse mentem cupiditatis expertem, ita oportet iudices, omni cupiditate spoliatos, mente tantum ac ratione, in disceptandis controversijs uti. Sed hæc optare licet, sperare vix licet.

Civilis

Civilis discordia hostis victoria.

EMBLEMA LXIX.

*Præda dios inter fuit olim splendida Surnos,
 Hanc erat auxilio nactus uterque suo,
 Dividere hanc tentant, oritur discordia præceps,
 Que socios trahit ad bella gerenda animos;
 Mitius hæc spectans trepidantibus advolat alis,
 Cumque suâ prædâ victor utrumque rapit:
 Scilicet est hosti facilis victoria, quandò
 Discordes populi civica bella movent.*

COMMENTARIUS.

IN hoc Emblemate oculis subjicitur, quàm noxia, quàmque pestifera res sit, civilis discordia, quæ nisi in herbâ opprimatur, necessario aut interitus consequitur, aut mutatio rerum:

Hæc enim est quæ omnes faciles reddit occupantibus, & meliorum incuriosos. Omnia denique bellis civilibus misera sunt, sed nihil miserius quàm ipsa victoria. Proinde benè Homerus,

Ἀφρήτωρ, ἀθέμιτος ἀνέστι ἐστὶν ἐναῖον

Ὅς πόλεμος ἐστὶν ἀπιδήμιος ἀκευδέεντος, id est,

Ille nefarius, & sine gente tribuque mihi esto,

Qui civile cupit ferum & execrabile bellum;

Tacitus,

Vegetius,

Verè execrabile, quia nihil hostibus præstare majus Fortuna potest, quàm adversariorum discordiam; atque inter eos discordiarum serere causas, sapientis est ducis. Nulla enim quamvis minima natio, potest ab adversarijs suis perdeleri, nisi proprijs simultatibus sese ipsa consumpserit. Quia, ut Sallustius inquit; Concordiâ res parvæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Voluit scilicet hoc, istud Apophtegma Sciluri, qui quum, relictis maribus filijs octoginta, diem esset obiturus, sagittarum fascem cuique obtendens, ut illum confringeret jubebat, id autem singulis se posse negantibus, ipse singulatim eductas facillimè confregit: Docens illos ubi unâ esse perseverarent, firmos ac potentes fore, imbecillos verò, si separentur ac diffideant. Sciebat hoc etiam Micipsa moriens, qui ita apud Sallustium, ad filios loquitur; Regnum vobis trado firmum, si boni eritis, si mali, imbecillum; certa nimirum adversus consentientes nec regem quemquam satis validum, nec tyrannū fore. Lepidè olim, Pytho Rhetor Byzantius, quum esset suprâ modum obeso corpore, prodissetque in concionem suafurus concordiam Byzantijs, statim populi risus obortus est ex ipso corporis habitu: At ille, ridetis inquit Cives? cum tale corpus habeam, uxorem habeo multò me obesiolem, & tamen concordēs quodvis grabatum capit ambos, discordēs ne tota quidem domus. Lapidēs quidam insulæ Cycladiacæ (teste Plinio) integri supernatant, fracti concidunt in fundum: sic omne quod est, tam diu manet atque subsistit, quàm est unum, sed interit atque solvitur, quandò

Boetius,

quandò unum esse desijt. Ego sic existimo, (inquit Sallustius de Repub. suâ) quoniam orta omnia intereunt, quâ tempestate Vrbi Romanæ fatum excidij adventarit, cives cum civibus manus conferturos, ita defessos atque exsanguis regi prædæ futuros. Aliter non orbis terrarum, neque cunctæ gentes conglobatæ, movere aut contundere queant hoc imperium. Illud autem postea evenit; Romani enim crebris victorijs, hoste superato inquieti, & bellorum amantes, inter sese bellum gerere, & ab hoste in sua viscera ferrum convertere cœperunt; ita, dum militiæ arma cessant, domi turbæ nascuntur, & ubi publicus hostis deest, cives cum civibus, duces cum ducibus, domestica jurgia, discordias ac similtates exercent; ut stante Carthagine, imperij æmulâ, Romani fœlices, deletâ miseri fuerint, & lorica illis fœlicior quàm toga, campus securior quàm thalamus, tuba quàm tibia, Sol quàm umbra existiterit optabilior. Huc allusit Vates ille;

*Nunc patimur longæ pacis mala, sevir hostis
Luxuria incubuit, victumque ulciscitur orbem.*

Statim enim non gradu, sed præcipiti cursu à virtute descitum, ad vitia transcursum, vetus disciplina deserta, nova inducta, in somnum à vigilijs, ab armis ad voluptates, à negotijs ad otium conversa civitas. Quod ne & nobis eveniat *Ἐὼν ἐν γυναικὶ κέρταυ;* Præsertim otioso hocce tempore, quod plerumque civilium furorum fons & origo. Præterea

Vell. Pa-
terc.

*In se magna ruunt, lætis hunc Numina rebus
Crescendi posuere modum.*

Lucanus.

Sed Deus, in cujus manu omnium corda sunt, uti voveo, avertet, dabitque ut ancipitis Fortuna temporis, maturâ virtute corrigatur, & divulsi prius animi paulatim coalescant. Refert Plinius Serpenti & Vulpi naturales inimicitias esse, & ob eas quotidie congredi, at ubi Aquila communis hostis adventat, inimicitijs depositis conjunctâ vi resistunt: Horum animalium exemplo similtates & odia inter finitimos deponantur, ac

—— *Coeant in fœdera dextræ*

Quâ licet, at armis concurrant arma cavete;

ne hostis inter sese digladiantes, ex insidijs opprimat. Etenim cui bono hæc civilis discordia, nisi ut testa testæ (ut est in Adagio) collidatur? Mutua defensio tutissima est.

In

In ingratos.

EMBLEMA LXX.

*Devorat excussas glandes, nec suspicit unde
 He sibi proveniant pigra propago Suum:
 Percipiunt homines summorum munera Divum,
 Vix tamen his grates ore decente canunt.*

COMMENTARIUS.

Quanta sit Dei munificentia in humanum genus, ex eo potissimum apparet, quod, quaecunque mundi ambitus complectitur, homini, tanquam Regi, subjecerit regenda, utenda, & fruenda; id solummodo *ἀντιδῶς* expectans, ut quemadmodum nobis omnia parent, sic illi tanquam superiori identidem pareamus, meritaque pro tot ac tantis benefi-

beneficijs gratias agamus. Attamen quàm recalcitrosi & ingrati adversus tam munificum patrem filij sumus, dum divinis donis, tanquàm nostro jure nobis debitis, ita abutimur? immemores à quo auctore nobis illa profiscantur. Non secus ac Sues, quæ excussas è quercubus glandes quidem devorant, sed ne quidem ad illam arborem, fructus illius procreatricem, suspiciunt. Dicebat olim Themistocles se platanis esse similem, sub quarum umbram accurrunt homines afflicti tempestate, & easdem, simul ac redijt serenitas, amputant, vellunt, convitijsque petunt. Idem de Deo quis appositè dicat: Etenim si qua gravis necessitas presserit, tunc Dei recordamur, si belli terror infremuerit, si morborum pestifera vis incubuerit, si alimenta frugibus longa siccitas denegarit, si tempestas, si grando ingruat, ad Deum confugitur, à Deo petitur auxilium, Si quis in mari vento sæviente jactatur, hunc invocat, si ad extremam mendicandi necessitatem deductus, victum precibus exposcit, Deum solum obtestatur, per ejus unicum atque divinum nomen hominum sibi misericordiam quærit. Nunquam denique homines Dei meminerunt, nisi dum in malis sunt. Postquam metus deseruit, & pericula recesserunt, Deo, quem ante in suâ necessitate imploraverant, ne verbo quidem gratias agunt. Ita ut verum sit illud Comici,

Lact. lib. 2.
Divin. Inst.

μετὰ τὴν δόσιν τῆς χάριτος γρηγορῶς χόλεται, id est,

post dationem celerrimè senescit gratia. Cum tamen bruta, & omnis rationis expertia animalia aliud nos doceant. Canis herosuo offam ei objicienti, quàm ad blanditur? quàm amico latratu, motuq; caudæ se gratum exhibet? Aves longo usu edoctæ avolant, & ad herum suum revolant, agnoscunt eum, nec se à gremio illius movent, sed circumsilientes modò huc, modò illuc, ad solum dominum usque pipitant. Ferocissima denique animalium usu cicuria, benemerentibus aliquod grati animi *πικμήλιον* deferunt. Solus autem homo cui Ratio infusa, adversus Deum, & proximum ingratus existit. Quod animadvertentes Legislatores, homines veram, non simulatam Philosophiam profitentes, jura condiderunt, quibus ad *ἀντιδωρεα* tenemur. Patet hoc in L. Si remunerandi. ff. Mandati. L. Sed et si. ff. de Petit. hæredit. Et secundum Pindarum;

θεῶν δ' ἰφειρομαίον,

Ἰξίωνα Φανὴ τῶντα
 βροτῶν λέγειν, ἐν
 πικρῶνι προχα
 ταυτῶ κυλινδρόμορον,
 πον ἐνεργέταν ἀθανάτῃς
 ἀμοιβῆαῖς
 ἐπιχομῆυς τίναςθ. id est,

Sen. de Be-
 nef. lib. I.
 cap. 3.

Deorum mandatis Ixionem ajunt, hæc mortalibus dicere, dum in altâ rotâ circumquaque volutatur; Oportere mortales benefactorem placidis remunerationibus excipientes, debitam gratiam ei persolvere. Statuarij etiam veteres tres Gratias exprimere soliti sunt; Sorores, manibus implexis, ridentes, juvenes, Virgines, solutâ ac pellucidâ veste: Quod interpretantur, unam esse, quæ det beneficium, alteram quæ accipiat, tertiam quæ reddat. Consertis manibus finguntur, ob hoc, quia ordo beneficij per manus transeuntis, nihilominus ad dantem revertitur, & totius speciem perdit, si usquam interruptus est: pulcherrimum si cohæsit, & vices servavit. Ideo ridentes; quia promerentium vultus hilares sunt. Juvenes, quia non debet beneficiorû memoria senescere. Virgines, quia incorrupta sunt benefacta, & sincera, & omnibus sancta, in quibus nihil esse alligati decet, nec astricti. Solutis itaque tunicis utuntur: pellucidis autem, quia beneficia conspici volunt. Hæc ille. Epicuri sententiam mantissæ loco addo; Non modò pulchrius est beneficio afficere, quàm affici, verum etiam jucundius; Nam nulla res perinde parit gaudium, ut beneficentia.

Pestis

Pestis regni Rex sine prudentiâ.

EMBLEMA LXXI.

*Privatus charo Polyphemus lumine, nullo
 Consilio errantes jactat ubique manus:
 Haud aliter Reges, ratio quos nulla gubernat,
 Omnia perverso turbine semper agunt.*

COMMENTARIUS.

CUm omnibus magistratum obeuntibus, & Reipub. inservientibus necessaria sit prudentia, tum in nullo magis, quàm in Rege requiritur, utpote quo neminem plura, vel meliora scire oportet, quia ejus doctrina omnibus subditis prodesse debet. Qualis Homericus ille Cyclops amisso oculo, talis rex cui abest lumen illud animi. Nemo navim

Cicero, dirigat absque ferro, quod affricuit Siderites: sic nemo regnum sine mente, quam afflavit illa Diva Prudentia. Non viribus corporis, sed animi, res magnæ geruntur. Synesius Libro de regno administrando, ad Arcadium vel Theodosium junio- rem scripto, negat in viribus solis positam fœlicitatem Principis, sed absolutam eam prædicat, quæ potentiam prudentiæ consociat, quæ res conjunctæ robur inexpugnabile conciliant, disjunctæ invalidum & inutile. Horat.

Vis consilij expers mole ruit sua;

Illud est vinculum per quod Respub. cohæret, illud spiritus ille vitalis, quem tot millia trahunt, nihil ipsa per se futura, nisi onus & præda, si mens illa imperij subtrahatur. Porro quanquam esse possit

Eurip.

σοφὸς τύραννος ἢ σοφῶν σωσιεὶς,

id est, Rex sapiens sapientum commercio, & assumere in partem curarum alios; tamen miserum tale regnum judico, quod alienâ mente administratur. Quia sæpissimè videmus eos esse Regum animos, ut quanquam iniqui, tamen flecti nolint. Dicit hoc Medea;

Seneca.

*Difficile quàm sit animum ab irâ flectere
Iam concitatum, quamque regale hoc putet,
Sceptra superbas quisquis admovit manus,
Quâ cepit ire, regiâ didici meâ.*

Et in Hyppolyto,

*Nec me fugit, quàm durus ἔστι veri insolens
Ad recta flecti regius nolit tumor.*

Hinc illa regni confusio, & pestis, quæ idèd gravior, ut quæ à capite (ut medicorum filij de morbis loquuntur) diffunditur. Dum Palinurus dormit, in mare præcipitatur, ipsaque navis, sine rectore, à fluctibus propemodum absorbetur: Sic in hâc hominum navi innumeræ animæ in casum trahuntur, nisi publicus ille Palinurus evigilet. Benè itaque cum Xenophonte precabimur, ut sint πολλοὶ ἑασιλέως ὀφθαλμοὶ, ἔ πολλα ὠτὲ, id est, multi regis oculi & multæ aures.

Cura animi imprimis gerenda.

EMBLEMA LXXII.

*En quanto studio rudes catellos
 Vrſa perpoliat, decentiorem
 Donec imprimat, ingeratque formam:
 Mortales meritò rubere diſcant,
 Qui, neglecto Animi nitore pulchri
 In natis, modò ſunt luti parentes.*

COMMENTARIVS.

ORus Apollo in ſacris ſuis Sculpturis refert, Ægyptios
 ſi quandò hominem initio quidem informem natum,
 ſed poſteà formam accipientem, innuere vellent, urſam

prægnantem depingere solitos fuisse. Hæc namque sanguinem primum condensatum, & concretum parit, hunc postea proprijs fovens femoribus efformat, linguâque lambens perficit. Hinc Poëtarum princeps Virgilius dicere solebat, se Vrsino more fingere carmen, cum (ut referunt ij qui ejus vitam conscripserunt) plurimos inconditos versus mane effunderet, eosque politos, ad tres quatuorve redigeret. Cæterum ut ad propositum revertamur, ab hâc nostrâ Vrsâ quantum sæpè homines degenerant? dum præstantissimam illam liberorum suorum partem, animum dico, securi incultam relinquunt. Quos homines meritò eximio ille Theologus Nazianzenus, Luti parentes vocat. Quemadmodum enim (ut est in Adagio) lutum non fit testa, nisi tundatur, & rude lignum non est simulachrum, nisi ei forma inducatur: sic homo, non est homo, nisi disciplinis formetur, & ratio in eo promoveatur. Horat.

Doctrina sed vim promovet insitam.

Vnumquodque animal fœtus suos non solum gignit, atque educat, verum etiam format ad naturalem suam functionem. Solus homo hâc in parte claudicat. Luxui, iræ, ambitioni, temulentiaë assuescere videt natos, & patitur; intillat ijs verba vix Alexandrinis, ut ille ait, ferenda delitijs, eaque osculo excipit. Interea innocentissima proles parentum culpâ labitur, & peccat: Parentum dico, qui nolunt liberos suos severâ lege proficere, qui sicut omnia, spes quoque suas ambitione donant; deinde cum ad vota properant, nihil præter malitiam, atque improbitatem inveniunt. Diogenes cum conspiceret aliquando puerum se indecorè gerentem, pædagogum illius baculo percussit, dicens, Cur sic instituis? Quàm multi divites evigilant, ut habeant egregium canem, ut generosum equum, multos servos, cæterum ut probum & doctû filijs suis pædagogum, vix unus, & alter curat. Olim quidam cum Aristippo agebat, ut filium suum susciperet erudiendum, cumque Philosophus pro mercede quingentas drachmas posceret, alter deterritus magnitudine pretij, inquit, emerem mancipium ijs nummis. At hîc inquit Aristippus, habebis duo. Sentiens eandem pecuniam paraturam ei, & Philosophum utilem, & filium obsequentem. At quotusquisque hominum hoc capit? Agro excolendo, domui exornandæ omnes Fortunas impendunt, in istis autè omnibus, nihil

nihil est præterquam ipse Dominus, & suus hæres pudendum, & incultum: Hanc hominum insaniam egregiè olim Diogenes Cynicus perstrinxit. Cum enim aliquandò ab aliquo esset invitatus ad prandium, screans, locum quæsit in quem sputum egeret, cum autem omnia splendere, hospitem verò solum sordere animadverteret, in ipsum hospitem eiecit, ipse indignabundus rogavit, quænam ista esset impudentia, sputo conspurcare hospitem? Reponit Diogenes, omnibus id moris esse, in locum vilissimum eiecere phlegmata, se verò nullum invenisse viliorem, quàm ipsum hospitem, itaque in illum eiecit. Intellegebat scilicet Philosophus, æquè homines spectari debere, ut equos mercamur. Neque enim in emendis equis phaleras consideramus, aut baltei polimina inspiciamus, sed istis omnibus exuvijs remotis, equum ipsum contemplamur, ut sit ad speciem honestus, ad cursum vegetus, & ad vecturam validus, an ei sit

Argutum caput, & brevis alvus, obesaque terga

Luxurietque toris animosum pectus:

Sic cum volueris veram hominis æstimationem videre, & scire qualis sit, nudum inspicere, deponat patrimonium, & alia Fortunæ mendacia. Corpus ipsum exuat, animum intuere, qualis quantusque sit, suo, an alieno bono magnus, an iners & rudis, an verò à disciplinis liberalibus & institutione formatus. Socrates cum Gorgiam percunctaretur an Persarum regem foelicem esse putaret? Nescio inquit quantum virtutis habeat & disciplinæ. Ab his animus lumen accipit, non secus ac visus à circumfuso aëre. Hinc interrogatus quidam quid sibi conferret eruditio? Respondit; ne in theatro lapis lapidi infideam. Et certè sic est ut Comicus ait,

ὁ γεγραμμάτων ἀπὸ τοῦ ἑλέπει ἐλέπων,

id est, litterarum expers non inspicit aspiciens;

contrà *Διπλῆν ὀρῶσιν οἱ μαθόντες γεγραμματα,*

id est, qui litteras didicere, bis tanto vident. Itaque

Petite hinc juvenesque senesque

Finem animo certum miserisque viatica canis.

Apul. de
Deo Socrat;

Virg.

Sen, Ep. 29.

Inscitia

Inscitia semper arrogans.

EMBLEMA LXXIII.

*Vt spica vacua levat cacumen,
 Et plena reprimunt, solumque spectant:
 Sic homo vacuus scientiarum,
 Et cui nihil est probæ monetæ
 Præ se despicit eruditiores;
 At contrà Sapiens, suoque sese
 Explorans modulo, videbit usque
 Quàm sit testa suæ impolita mentis.*

COMMENTARIUS.

Menedemus Atheniensibus studiosis dicere solebat; Plerosque eorum, Sapientes navigare Athenas, deinde fieri Philosophos, id est Sapientiæ studiosos, postremò idiotas: innuere volens, quò quis plus in verà Sapientià profecerit, hòc minus superbire, magisque videre quantum sibi desit. Quod quàm verum sit probavit Socrates, qui dicebat, se nihil scire, præter hoc, quòd nihil sciret, reliquos verò ne hoc quidem scire. Eoque de se testimonio oraculo Apollinis iudicatus fuit sapientissimus. Et quidem meritò, quia in omnibus hæc est sola perfectio, imperfectionis suæ indubitata cognitio. Longè aliter est in istis sciolis nostris, qui magnificis titulis, quí sapientibus pileis, qui splendidis cingulis, qui gemmatis annulis, bis terque magistri nostri, absolutam profitentur scientiam, & magistralibus suis definitionibus, conclusionibus, & propositionibus perstrepunt & insaniant; ita ut aptissimè in eos quadret quod vulgò dicitur, *Ἀμαθία θεός ἐστι, λογισμὸς δὲ ὄνον φέρεται*, id est, Inscitia confidentiam, prudentia verò cunctationem parit. Idem ait Quintilianus, fortius scilicet eos dicere, qui nihil habent artis: cum interim cordatus orator, ac periculum intelligens, initio trepidet; illi cum nondum didicerint, quid sit scire, nullius rei sibi non arrogant scientiam. Canis timidus latrat vehementius, quàm mordet. Et altissima quæque flumina minimo sono labuntur. Homerus Menelaum hoc nomine laudat, quòd scilicet effret brevilocus quidem, sed tamen argutus. Et Epaminondas à Pindaro commendatur; quòd haud facillè alter inveniretur qui plura sciret, & pauciora loqueretur. Habent nimirum hoc Sapientes illi, quibus cor modestè situm est, Sileni Alcibiadis videri volunt. Semper suspirant cum vident, quantum sit quod nesciant. Est enim (si dicere licet) avara, aut certè avaritiæ, aut hydropi similis sapientia, jugiter sitit, quotidie inardescit, quò plus quæsierit, eò sibi pauperior videtur, & plus appetit. Contrà isti nostri *φιλάτοι ἢ δοξόδοσοι*, quid non sibi persuadent? simul ac sapere cœperunt, jam sapiunt. Cum beatus sit (secundum Platonem) cui etiam in senectute sapere contingat, verasque opiniones assequi. Vix limen libarunt arcanae hujus Sapientiæ domus, & jam se penetrasse putant; Et hæc causa est

cur nunquam ad eam perveniant; siquidem nihil tam profectui adversarium, quàm profectiois opinio. Vidit hoc Sapientiæ oculus, cum diceret multos ad Sapientiam perventuros fuisse, nisi se jam pervenisse putassent. Stultus viator sit, qui id viæ emetiri conetur, quod jam se emensum putat. Itaque hoc tanquam ex tripode habe; Credere se Sapientem, primus ad stultitiam gradus est. Humilitate, humilitate est opus, quæ fundamentum est veræ sapientiæ, quæ non quid actum sit, sed quid agendum, non quid adsit, sed quid desit, attendat, quæ non de quæsito gloriatur, sed de quærendo sollicita sit. Obstat superbia ingenio, non secus ac tumor oculorum visui. Non possum non hic pulcherrimum Gregorij locum addere: Qui humilitatem, quæ est mater virtutum, nesciunt, usum sui laboris perdunt. Et si quæ bona sunt, quæ videntur, quia surgentis fabricæ robusta celsitudo non figitur, utpote quæ nequaquam in petrâ solidatur, corruunt. Soli igitur ruinæ crescit, quod ædificant, quia ante molem fabricæ, Humilitatis fundamenta non procurant. Fastus itaque & elati spiritus, ex adolescentium animis excutiendi sunt, non secus ac aër ex utribus, si quid utile eis velis infundere.

Lib. 18. Moralium.

Ardua

Ardua quæ pulchra.

EMBLEMA LXXIV.

*Haud levis ascensu Palma est, sed vertice fructus
Præmia perpepsi grata laboris habet:
Ardua Virtutis prima est via, qui pede forti
Pergit, is in blando suscipitur gremio.*

COMMENTARIUS.

Palma arbor est ferens dulcissimos fructus, quos Dactylos vocamus, hos, quia admodum cultellato cortice est, difficile est contingere. Comparatur huic Virtus, ad quam

*Ardua saxoso perducit semita clivo,
Aspera principio (neque enim mihi fallere fas est)
Prosequitur labor, adnitendum intrare volenti.*

Plinius lib,
13. cap. 4.
& lib. 16.
cap. 42.
Gell. lib. 3.
cap. 6.

Silius Italicus
lib. 15.

Sed ——— *Mox celsus ab alto*

Infrà te cernes hominum genus.

Exstat apud Platonem, in Hippiâ majore, in calce Dialogi, proverbium elegans; *χαλεπὰ τὰ καλὰ*, id est, Difficilia quæ pulchria. Cui dicto omnes humani actus fidem adstruunt. Quàm amarè ferit agricola quod prædulciter metit? Quanto sudore miles, quàm immenso sanguine quernam illam coronam, cum militari fremitu, & inconditâ cantiunculâ adipiscitur? Quanto vitæ discrimine Mercator, & nauta pontū trajiciunt, merces exoticas petitori? Quàm indefesso ac planè adamantino sudore dulcissimum illud Scire consequimur? Testis Demosthenes, quo nemo unquam laboriosius, nemo per plures obluçantis naturæ difficultates in altum reptavit, qui plus olei quàm vini consumpsisse dicitur, & omnes opifices antelucanâ vicisse industriâ. Hic tandem in dulcissimam Musarum, excelsio colle habitantium, familiaritatem receptus, id consecutus est, ut Oratorum princeps diceretur, ut Cæsaribus, Regibus, & Imperatoribus charus & individuus comes esset: Atque hæc omnia Labore & Industriâ, sine quibus nulla in hoc mundo gloria. Rebus enim maximis difficultatem proposuit Natura. Laudis Herculeæ fundamentum Labor fuit. Nullâ re magis Olyffes quàm Labore cognoscitur, quantalibet prudentiâ fingatur, si otiosus fuisset, latuisset. Labor Romuleos Duces, Scipiadas, Camillum, Fabios, Curios, Fabritios, Metellos, Pompeium, Iulium Cæsarem, aliaque periculis nota nomina, in excelsum illud Famæ theatrum extulit,

Plutarchus
in Demost.

Lucan. lib. 7

Et mox æternos animas collegit in orbes.

Latuissent hi, nisi tristè materiam suis virtutibus implevissent.

Ovid. lib. 4.
Trist.

Hæctora quis nosset sælix si Troia fuisset?

Publica Virtutis per mala facta via est.

Devoranda hæc sunt ijs qui ad Honorem adspirant, alioquin quod in Adagio est *μητέ μέλι, μητέ μέλισσας*, id est, neque mel neque apes. Verè Comicus,

Fortiter malum qui patitur, post potitur bonum.

Quid aliud Homerum innuisse putabimus per herbam Moly, cui radicem nigram, florem lacteum attribuit, quàm radicis nigrae symbolo, Laboris molestiam significare, quâ pervenitur ad florem lacteum, id est, ad floridam illam animi tranquillitatem,

tem, Virtutis absolutæ jucundissimum præmium? At contrâ compendiaria res est improbitas, fitq; nescio quâ naturæ corruptione, ut, quæ turpia sunt, vel *ἀυτὸ ἰδὲ ἀκτῶν* protinus arripiamus.

Virg.

Facilis descensus Averni,

Sed revocare gradum, superasque evadere ad auras,

Hoc opus, hic labor est. Pauci quos æquus amavit

Iuppiter, aut ardens exexit ad æthera Virtus.

Omne tempus (inquit Seneca) Clodios, non omne Catones Epist. 97. fert. Ad deteriora faciles sumus, quia nec dux potest, nec comes deesse: & res etiam ipsa, sine duce sine comite procedit, non pronum iter tantum ad vitia est, sed præceps. Egregias quasdam antitheses ponit Virtutis, & Voluptatis, idem ille Philosophus: Altum quiddam est virtus, excelsum, & regale, invictum & infatigabile. Voluptas quiddam humile, servile, imbecillum, caducum, cujus statio, & domicilium fornices & popinæ sunt. Virtutem in templo invenies, in foro, in curiâ, pro muris stantem, pulverulentam, coloratam, callosas habentem manus. Voluptatem latitantem sæpius, ac tenebras captantem, circâ balnea & sudatoria, mollem, enervem, mero atque unguento madentem. Hæ verò duæ Divæ sic comptæ, olim Herculi, dum in fluxu & lubrico ætatis effet, apparuerunt, sed laboriosam Virtutis Vide Sil.
Ital. & Xenophontē. viam elegit, per quam postea in cœlum ascendit. Cum contrâ Hannibalem Voluptatibus sese devoentem, vitia hyberna solverint, & indomitum illum nivibus atque Alpibus virum, exterminaverint. Hâc ergò aurê gemmâ hæc consigno; Qui à Voluptate incipiunt, in laborem & dolorem desinunt, è contrario qui ab amaro principio auspiciuntur, dulci fine clauduntur. Quoniam, ut Gellius ait, si quid per laborem rectè feceris, labor citò perit, benefactum autem nunquam recedit, sed si quid per voluptatem nequiter egeris, voluptas abit, nequiter factum perpetuò manet.

FINIS.

Florentij Schoonhovij

I. C.

Poëmata aliquot.

Handwritten text, possibly a title or header, appearing as a faint, illegible line of script.

Handwritten text, possibly a date or a small note, appearing as a faint, illegible line of script.

Handwritten text, possibly a main body of text or a signature, appearing as a faint, illegible line of script.

Ad Amplissimum Consultissimumque Virum

D. ÆMIL. ROSENDALIVM.

ODE.

Hagiensis maxime Curie
 Senator, ingens praesidium reis,
 Quò Gouda se jactans alumnò
 Præterito decus æquat ero,
 Quæ cura, quænam laudis adorea
 Plenis honorum muneribus tuum

Venustet, æternèq; nomen
 Per titulos memoresq; fastos?
 Fallor : virorum nam Rosedalij
 Frequens in ore est nomen amabile,
 Eritq; , dum suus disertis
 Iustus bonos fuerit Camænis..
 Præclara virtus nil habet inivium,
 Perrumpit acris per remoras suas,
 Nulliq; non vivo, aut perempto
 Præmia restituit laborum.
 Tu, cum juventus ver ageret suum,
 Te munisti vi sapientiæ,
 Sciens nihil nos possidere,
 Præter opes animi, perenne.
 Cum fratre primus semper in arduos
 Ausus volabas, esse putans pigri,
 Non eminere cursitantem
 In stadio studij decoro.
 Nempè illa magni pectoris indoles
 Suae recordans semper originis,
 Insuetæ tentat, èq; duris
 Ad decus egregium resultat,
 At nunc sacratio Concilio Patrum
 Fulges supremis auctus honoribus,

Hic te stupeſcunt, dum, diſerto
 Ore tonans, ſacra jura reddis,
 Vt nauta preſus in medio mari,
 Tumultuoſo Pleiadum chorò
 Scindente nubes, auſpicatos
 Tyndaridum ſpeculatur ortus:
 Sic te miſellus ſuſpicit innocens,
 Periclitantem præſidio tuo
 Cauſam tuentem, mox triumphum
 Latus agit poſito timore.
 Amore juſti hæc perficis integer,
 Nam ſpernis altò dona clientium
 Vultu, ſatiſq; magna merces
 Eſt animo, meruiſſe rectè.
 Ergò vir ingens, Te, decus o meum,
 Diu reſeruet publica fauſtitas,
 Te dico, cujus vita prodeſt
 Omnibus, interitus noceret.

Ad eundem, cum Vxorem ſuam, omni Virtutum
 genere ornatiffimam Matronam, de-
 functam lugeret.

Preſtans Senator, nate in exemplum omnibus,
 Qui conſulendo cæui mortalium,
 Perenniclarum demerentur gloriam;
 Quamquam dolendi cauſa ſit juſtiſſima,
 Adempta terris illa portio tui
 Marita cordis, cujus annorum tibi
 Series adaucta adauxerat canam fidem;
 Tamen induendus diſſimillimus tuo eſt
 Vultus dolori, lachrymæ ſub pectore
 Tibi devoranda. Suadet hoc cunctis patens
 Fama theatrum, in quo locatus, maximam
 Debes tueri mente perſonam tua.
 Plebeia corda, queis abeſt capax ſui

Mensura, luctus nesciunt modum sui,
 Illisque longus ponit ærummas dies,
 Ratione quas determinare te decet.
 Mortalitatæ Vxor excepit sue
 Legem statutam, quam movere non valent
 Curæ, labosque, huic purpurata natio
 Ioresque terræ, pauperesque subjacent.
 Natura prudens, quod gravissimum putat
 Humana turba, fecit omnibus mori
 Commune, quod severitatem æqualitas
 Fati levaret, omne poscit id sibi,
 Quodcunque tellus fert in auras luminis.
 A ventre matris tale nos fatum manet,
 Hoc cogitans Matrona, quæ prudentiam
 Plus quam virilem præferebat, indies
 Se præparabat semitæ optatissimæ,
 Quam prævio trivèrè majores gradu:
 Iam jamque mortis lineam videns sibi
 Sensim admoveri, sarcinis lectis suis
 Fatalis horæ, læta, vultu interrito
 Punctum precata est, quod solutus spiritus
 A mixtione terreæ corpusculi,
 Adscriberetur Cælitum dulci choro.
 O ter beatos, qui fide, innocentia
 Vitæ peractæ, demererunt id sibi,
 Ut inter astra Cælites micent novi.
 Tunc nostra mens, quod gaudeat, demum tenet,
 Quando exsoluta, separata, libera
 Tenebricosi corporis custodia,
 Cæleste toro fulgur admittit sinu.
 Hoc chara Conjux experitur, hoc videt,
 Postquam caducis sæculi & mortalium
 Rebus Valere dixit, atque Plaudere.
 Iam turbidis subducta tempestatibus,
 Humana ridet, in Salutis stans vado,
 Et, (siquid umbræ mentis est) cunctos rogat,
 Ne turbet ullus hanc quietem questibus.

Ad Amplissimum Virum Gerardum Verlanium.

M Axime Verlani, patriæ pater, atque Senatus
Immortale decus; si quem dixisse beatum
Ante obitum licet, & frigentis iusta sepulchri;
Te merito dicemus eum: Nam pondera rerum

Quas humeris fulcis, veluti fortissimus Atlas
Ætheris ardentis stellantem sustinet axem;
Deponens, urbemq; tuam, strepituq; perosus,
Confugis in gremium tibi te reddentis agelli,
Hic, securus opum, & vani contemptor honoris,
Diligis innocui divina silentia ruris,
Et caligantes sacra formidine lucos
Perreptans, patriam latus consurgis in æthram
Mente tua, suprema petens, tacitèque revolvis
Gaudia, queis olim es fruiturus, quando, relicto
Corpore, cælestes conscendet spiritus arces.
Fortunate senex, qui deterioribus annis
Has delegisti sedes, quas nec sitis auri
Incolit, aut miseris invertens ambitus urbes,
Sed mentis securo quies, quæ prævalet omni
Thesauris, regumq; opibus, clarisq; triumphis,
In quibus assidue posuere cubilia cura.
Hic tibi contingunt solatia grata senectæ;
Nam tectas avibus pedicas moliris, & auceps
Decipis, aut lepori villosa retiâ tendis,
Aut vitem, ramosæ putas, fessuq; putando,
Membra salutifero tradis mulcenda sopori,
Quâ molles herba, aut viridissima gramine ripa est,
Vndarum suadente sono, quæ levia lapsæ
Saxa per, & salebras, grata rauedine plaudunt.
Interea errantum resonat per grata boatus
Vaccarum, numeros volucres meditantur, & auras
Mulcentes, grato mala tædia murmure fallunt.
Aut quando excubitor lucem prænunciat ales,
Quæ somni, atque operum iustas determinat horas;

Tityrus egreditur tectis , pinguesque capellas
 Per creperam lucem comitans in pascua ducit;
 Desessusq; viâ, roranti culmine montis
 Considet, & calamò veteres decantat amores
 Æmulus Ascræo vati; vel pectora lusu
 Oblectans, agiles ad luctam concitat hircos.
 Quàm iuvat hæc vidisse senem, quem nulla fatigat
 Cura, nec occultis sudant præcordia culpis?
 Hæc tibi fata diu Verlani gaudia præstent,
 Dum (quod contingat serò) terrena relinquens
 Purior ad patrios mens est reditura penates.
 O mihi si quondam talem dent Numina vitam,
 Non ego divitias Arabum, non regna potentum
 Præculerim, modicò sat fortunatus agellò.

Ad Incomparabilem virum Dominicum BAUDIUM
 I. C. & Historiarum quondam Professorem, cum
 Civilis & Moralis sapientiæ Monita, Lug-
 duni Batavorum ederet.

O D E.

Q ualis minister fulminis ignei
 Ales, Tonantis perpetuus comes,
 Cælos anhelans puriores;
 Spernit humum fugiente pennâ:
 Cunctasque post se deserit alites,
 Non sustinentes lumina Cynthij,
 Quæ ferre jam curâ paternâ
 Condidicit teneris ab annis:
 Talis, perustus Baudius igneo
 Calore pectus, evolat altius,
 Supràque mortales caducos
 Exerit ingenij vigorem.
 Sic magnus olim Flaccus in æthera
 Rupit, potenti numine concitus,
 Sic semper ad laudem, decusque
 Evehitur generosa virtus.

Tritas popello currere semitas
 Speruens, viarum diligit aspera,
 Hic collocatâ scit laborum
 Præmia, perpetuæque curâ.
 Sic perge Baudi, propositum preme,
 Nil Momus in te, nil tua tempora
 Ingrata vivis, invidorum
 Nil streperi poterunt susurri.
 Virtus Pyropo lucidior, sibi
 Vult invideri, quoque magis furit
 Gens nocturnarum, fulgurantes
 Hoc magis ei aculatur ignes.
 Vt suber undis usque supernatat,
 Mergi repugnans: sic tua gloria
 Injuriosâ mole pressa,
 Altius evolitabit ales.
 Tu posteriorum laudis adorea
 Recens vigebis, immerito mori
 Cælum recludetur, niceusque
 In medio statuère Vatum.

Poëtæ eximio Danieli Heinſio Gandenſi, apud
 Batavos Lugduni Profeſſori digniſſimo.

ODE.

Poëta magne, qui tacitè mihi
 Nondumque viſus, carmine junctus es,
 Quò maximo pridem placebas
 Scaligero, egregioque Douſæ;
 Quæ Suada; quis nos inſinuet (precor)
 Sodalitati Mercurius tuæ?
 Quis det mihi frui Heinſianæ,
 Colloquio, ſalibuſque linguæ?
 Tecum nec aurum materiem mali,
 Nec obſtupeſcam ſceptra regentium,
 Non ambitum mirer clientum,
 Non hominum miſeros honores;

Hæc cuncta magno pectore rideam,
 Velutque celso culmine montium
 Locatus, hoc inane rerum
 Desuper afficiam quietus.
 Visemus altos hęc positi solò
 Simul recessus ætheris ignei,
 Mentisque perumpent coruscum,
 Corporeâ sine mole, cælum.
 Excelsa magni pectoris indoles,
 Humi morari nescit, in arduum
 Erumpit, hic adstans Tonanti
 Æthereos speculatur ortus.
 Quanta hæc voluptas cernere syderum,
 Tellure spretâ, luciferos globos,
 Et machine, molisq; tantæ
 Mente Deum stupuisse fabrum?
 Natura nobis consimilem Dijs
 Mentem creavit, omnia pervolat
 Currrens, recurrens, inque sese
 Hoc patulum capit univrsum.
 O quisquis illam sic habet, ut suprâ
 Opes, honores, vanaque cætera
 Consistat, is suo caducò
 Cælicolas imitatur arò.

Ad Familiarem quendam suum.

M Iraris usque, cur sacer vatium chorus
 Contemnat urbes, & suas sylvas amet:
 Hæc causa, Amice, est: Vrbs strepens tumultibus,
 Suisque curis; cogitantibus nocet:

Nam sicut altum promovet silentium
 Ad alta mentes, sic tumultus dejicit,
 Sinitq; nullum vindicare se sibi.
 Adde & quod ardens ingeni nostri vigor
 Claudii recuset urbicis repagulis,
 Volens aperto divagari in æthere.
 Hoc sylva præstat, hic per alta collium

Errans vireta, gaudet, & molestijs,
 Curisque liber, concinit carmen Deo.
 Movet calores interim silentium,
 Quiesque ruris, aura leni sibilo
 Favet canenti. Quis, (nisi pœticum
 Qui non subivit limen & dulces fores)
 Nil mente magni cogitet? cum per sacras
 Noctis tenebras divagatur undique
 Silente mundo, quàm jurat tuerier
 Cuncta intuentum siderum frequens decus,
 Et prata vultu roscido madentia?
 Cum nox recedit, lux recurrit aurea;
 Vigilemque vatem suscitant ad munia
 A parte cuncta consonantes alites;
 Tunc rursus horti contueri purpuram,
 Agmenque florum nocte natorum libet.
 Collesque picti primulo diluculo
 Recente rore pectus ad sese trahunt,
 Hic aut petulci sunt ei carmen capri,
 Aut fons sonoris bulliens è rupibus
 Aut Phyllis imis delitescens vallibus
 Malis laceffens fistulantem Tityrum.
 Quanta hæc voluptas versibus sylvestribus
 Cantare? quandò tale præstant oppida,
 Quæ, quam tumultus, nil habent, atque ambitum?
 Hæc causa Amice est, cur sacer vatun chorus
 Contemnat urbes, & suas sylvas colat.
 O si mihi olim Cœlitum benignitas
 Tribuat quietè prata solitaria
 Habitare, quæ nunc arido rivo fuit,
 Torrentis instar vena manaret mihi.

Ad doctissimum virum, D. Gulielmum Traudenium, præceptorem olim suum.

TRaudeni columen novem sororum,
 Qui, me Socratico sinu receptans,
 Mores, ingeniumque fabricasti;

Quid te, dulce Decus meum, coëgit
 Tam diu sollicitâ morari in urbe?
 Non auri sitis, ambitusve, mentes
 Cogens quidlibet & pati, & patrare,
 Sed mens sedula, gnava promovendi
 Tuos discipulos ad altiora;
 Visne, dum Canis æstivans calore
 Solvit corpora, dissecatque campos;
 Linquamus strepitus furentis urbis,
 Secessus tacitos petamus horti,
 Musis dulcibus optimi sodales?
 Hic pronus tremulâ cubans in umbrâ,
 Si quos fortè tibi tuæ camænæ
 Plectro versiculos Horatiano
 Dictarint; mihi præleges, vicissim,
 Si quos Lux mea, promovens calores,
 Rudes versiculos sonare coget
 Agresti calamô; tibi legentur.
 Iam mihi videor perambulare
 Dulces areolas, per & vireta,
 Nunc rursus videor loquace ripâ,
 Mulsus lenibus arborum susurris,
 Grata carpere somnulum sub umbrâ.
 O serenior hortuli voluptas,
 Tu nostri requies laboris esto.
 Fœlices ter, & amplius putandi;
 Quos summus pater, arbiterque rerum
 Aturbis voluit tumultuosis
 Remotos; sibi vivere, atque obire.

Profopopœia mortui nostri reverendi Avunculi
 magni, Henrici Iohannis Thardt.

O Curvæ in terris animæ, & cœlestium inanes,
 Quid mea flebilibus violatis busta querelis!
 Quid sibi volt gemitus? quid singultantia verba,
 Quæ medio fletu vox intercepta profatur?

Gg

Vsq̄e

Vsque adedne mori miserum est? ab sistite fletus,
Sistite, ne tali sitis pietate profani,
Debita naturæ mors est, Capit omnia tellus.
Quæ genuit. Stultum est communem plangere sortem,
Omnibus hæc lex est, hac conditione creamur.
Tum decuit flevisse viri, cum luminis oras
Parvulus ingrederer, subituras vincula diri
Corporis, & nundi immundi passurus amarum
Servitium. Exuriæ, falsæque incommoda lucis
Istic nunc mala turba jacet, nos nobile cæli
Depositum, optatâque domo, patriâque potimur,
Vixi, & quem dederant cursum mihi fata, peregi,
At jam parca quies, nullum maris æquor arandum.
Amplius, æterno fundata est anchora fundo:
Nunc animus tandem cælo prorumpit aperto
Liber, & humanis quantum insit rebus inane.
Despicit, ac ridens lætatur sine laborum.
O bona mors, portus, statioque aptissima fessis.
Mentibus, heu quàm cæcis erroribus actus,
Et Sirencis degens in cautibus orbis,
Teque, tuasque simul studui vitare sagittas,
Demens, heu nimium demens: nam mors mala nunquam est
Quam bona præcessit vita, & meditatio vitæ
Alterius, sed queis pariter cum corpore putri
Omnia putrescunt; his formidabilis adstat.
Fœlices lethi, pietas quos addidit astris.
Quid vita est aliud, gravium quàm Lerna malorum
Cui comites sunt; spes, Metus, & non pura voluptas
Dura palestra pijs, donec mens alta, suumq;
Aspirans ortum, squallenti carcere clausa est:
Nam ratio, residens capicis sublimis in arce,
Affidudque suum cupiens defendere regnum,
Cogitur Affectus ferros tolerare rebelles,
Injustumque jugum: Nam terræ, terrea moles
Corporis; affixa est: Ratio cœlestia anhelat.
Perpetuum est bellum hoc, nisi dictatura Tonantis
Se se interponens capitales separet hostes.

Ad undequaque doctissimum Mathematicum
D. Wilbrordum Snellium R.F.

ODE.

O Magna magni progenies patris,
 Cui latentes pandit origines
 Natura rerum, Cœlitæque
 Hac fragili facit esse terrâ,
 Quam vim Prometheus ille hominum sator
 Creando vestris indidit artibus;
 Quo sinxit è luto latentes
 Pectoris omniscij recessus?
 Non viliori, non equidem puto:
 Sed apprehensam Palladis è sinu
 Prudentiam, quam cæterorum
 Parcius attribuit creandæ
 Menti; tibi uni largius addidit:
 Nam tu, caducis cœtibus altior.
 In astra tendis, sordidamque
 Spernis humum fugiente pedânâ.
 Mens orta Cœlo spirat originem,
 Pigroque quanvis carcere clauditur,
 Hanc patriam tamen revisit
 Corporea sine mole velox.
 Hæc est voluptas, hoc tibi gaudium
 Videre Cœlos, & vaga sidera,
 Notare Solis, atque Lunæ
 . Umbriferos animo labores.
 Nos cogitantes nil nisi terrea,
 Segnes veterno, particulam sacram
 Fœdamus, & caduca stulti
 Præferimus bona sempiternis.
 Ut bruta, queis in partibus est sita
 Vis omnis, & queis terra poli vice est:
 Sic nos vagamur, mensque sidit
 Inferior capite elevato.
 O te beatum Snelliade, cui

*Deus Creator pectoris hanc dedit
Vim, quam reserves, donec altos
Cælituum repetas recessus.*

Ad ingenuum, verèque nobilem adolescentem
D. Gysbertum Duvendoordium.

ODE.

Q*uid bella semper, quid gladios crepas,
Ludosque Martis, O Iuvenum decus?
Hæc mente te non, hos in usus
Pierides minimè educarunt.*

*An non (amabo) dulcius est, suos
Versare libros, cumque sacro choro
Novem sororum, molle carmen
Gorgoneo resonare monte;*

*Quàm nigricantem cernere sanguinem
Spumare terris, & subitos sonos
Audire, cum tormenta belli*

*Fulmineos jaculantur ignes?
Cælo beabunt Pierides tuum
Nomen, nec ullo sanguine gloriam
Hanc consequeris, cum triumphus
Bellicus, immodico cruore*

*Nisique constet, sapius & comes
Sit ipsa mors, quæ lege pari rapit
Imos, & insignes, ducesque
Militibus minimis adequat.*

*Quod si severum propositum premas,
Et militandi mens sit; honestius
Monstrabo bellum, quod gerendum
Proposuit Deus unicuique;*

*Te vince. Summa est hinc animæ salus
Tibi futura. Rex eris omnium
Fortissimus; cum turbulentæ
Rex fueris, Dominusque mentis.
Vides ut intus seditionibus*

Contagiosis omnia serveant,
 Hinc ira surgit, hinc libido,
 Inde fames maleuada fame.
 Suos tyrannos fert Ratio impotens,
 Cui jus regendi Dij dederunt tui,
 Nil frena profunt, in ruinam
 A proprijs raperis quadrigis.
 Componere bellum hoc : Frustrà etenim foris
 Certatur ; intrà mœnia si furor
 Grassetur hostis, civitati
 Insidias meditans dolosq̃.

EPITHALAMION

In Nuptias Consultissimi viri D. Petri Walenburgij,
 & lectissimæ Virginis Geertrudæ Langiæ.

Quondam Diva Venus (farete dictis)
 Infantem peperit, Dij Deæque
 Omnes conveniunt, & inter illos
 Partum Iuppiter ipse gratulatur,
 Arrisit Superis puellus, ast (heu)
 Ridendo pupugit Iovem misellum,
 Nam febrim trepidis statim per ortus
 Latè serpere sensit, intimaque
 Cæcis ignibus exedi medullas:
 Chiron consulitur, tremente Venam
 Tentat pollice, sed suo tenore,
 Non præter solitum, refert moveri.
 Ridet Iuppiter artis imperitum,
 Compellatque Themim, cui Deorum
 Datum munere vera prædicare;
 Hæc sub vestibus asserit Sororis
 Medelam dubij latere morbi;
 Statim Iuppiter Alite expedit à
 Iunonem petijt, memorque dicti
 Quæsit medicamen à Sorore.

Nec sibi modò scivit hanc medelam,
 Sed seris quoque posteris reclusit.
 Hinc quando petulans Puella sese
 Offert luminibus, suosque nutus
 In nos ejaculatur; impotentes
 Toti solvimur, integerque sanguis
 Ferret turbidus, expetitque jungi,
 Sciens Virgineo in sinu medelam.
 Testis Sponse, cui cupitus ardor
 Iam nunc in geminis quiescet ulnis.
 O quam flamma tuos peredit artus,
 Dum morbi taciti latens origo
 Sensim serperet altius, sui que
 Per contagia cresceret veneni?
 Virgo blanda, proterva Virgo quas non
 Tibi nequitias libidinesque
 Parabat, digitis & ore blando
 Dum dulces caneret modos Amorum,
 Nunc rursus rigida velut Sabina
 Omnes sperneret impetus Amoris?
 Tu tu saucius undecunque, Venis
 Caccum vulnus alis, fovesque flammam,
 Et patos quoties rides ocellos
 Toties jecur omne devoratur.
 Tandem longius hoc jugum perosus,
 Ignem detegis: illa post molestus
 Perpressus hyemes, gravesque noctes
 Æquales quoque concipit calores.
 Fœlix, post varios cui labores
 Contingit placidum subire portum,
 Fœlix sponse, cui datur potiri
 Aquâ tot tulerunt Proci repulsam,
 Eia nunc age sint procul remotæ
 Puræ carnifices serenitatis
 Cura, semina pessimæ senectæ.
 Victor ferride vindicato cemet
 Linguaque, oreque, morsuunculâque,
 Et pro noctibus, asperisque verbis

Æquales dato bastationes,
 Minutæ faculæ, minuitiores
 Dij Cæli, nitidi Iovis Quirites
 Apparent, vocat Hesperus, Venusque.
 Vos casti comites ebori puellæ
 Sponsæ figite bustum supremum,
 Cras matri similis suæ redibit.
 Ite nobile par, valete multum,
 Et brevi datè filios tenellos,
 Qui vobis lepidis suis loquelis
 Levent tadia proxima senectæ.

Doctissimo & integerrimo Adolescenti D. Gerardo
 Bronchorstio, Clarissimi Viri Everardi Bronchorstij
 filio, cum Lug. Batav. publicè de ju-
 re responderet.

Heroe natis quanta necessitas
 Incumbit altos ire per impetus,
 Semperque se præstare dignam
 Egregio sobolem parente?
 Locus latendi talibus haud datur,
 Insueta sperat vulgus, & omnium
 Arrecta corda pollicentur
 Nil triviale sibi, aut minutum.
 Hinc celsus urget spiritus, hinc pudor,
 Hortator acer, promovet insitas
 Vires, & imbelles lacertos
 Ausibus exacuit probandis,
 Ne facta patrum desidia suæ
 Fulcrum putantes, & genus improbent,
 Seseque quod sunt clariores,
 Degeneres magis esse prodant.
 Nam gesta patrum nobilium, notæ
 Sunt filiorum degenerantium,
 Ut turpitudine clariores
 Lucis ab oppositu probatur.

Hoc cavit olim Dardanius Puer,
 Dum non inertes, vel timidus feras,
 Sed patriæ virtutis hæres,
 Optat Aprum, aut rabidum Leonem.
 Innata virtus omnia perpeti,
 Quàm turpe mavult opprobrium, neque
 Mors ipsa si premat, decori
 Propositi moveat tenacem.
 Hic ardor, hæc vis te quoque compulsi
 Multis negatam tendere semitam,
 Bronchorsti, inaccessos parentis
 Dum sequeris generosus ausus,
 Parentis ejus, qui geminos polos
 Famae levatus curribus arduis
 Percurrit, & sui nitore
 Nominis obstupefecit omnes.
 Quem nos tonantem de cathedrâ suâ
 Audimus alto turba silentio,
 Doctoque pendentes ab ore
 Legisferum rediisse Paulum
 Censemur astris. Perge age spes Patris
 Implere tanti, principia hæc erunt
 Majoris ausus, mox & ipsum
 Nomine regæ dabis parentem.
 O ille quantâ lætitiâ caput
 Hinc inde sparsum canitiæ, dabit
 Sux quieti, cum videbit
 Se in proprio superesse nato.

Honori eruditissimi modestissimique Iuvenis

D. Iacobi Realiij P.F. cum publicè Lug. Batav.

Theses juridicas proponeret.

Prudenter ille Rector & rerum parens,
 Probo cuique candicantes gloriæ
 Insevit ignes, quos flabello prouido
 Dictator ille terrei corpusculi

Ratio fovere debet, & rectâ viâ
 Virtutis, altum promovere ad æthera;
 Divina namque mens licet suo sibi
 Placeat theatro, quatenus cæli sui
 Est æmulatrix, atque simplex, attamen
 Honorem anhelat magna quatenus viget.
 Hinc ardor ille Heroicus spernens moras,
 Insuetâ tentat, seque vix velox capit,
 Temnique censet dulce Virtutis decus
 Contempto Honore. Testis es magno patre
 Condigne Fili; qui perustus Gloriæ
 Calore; dignum laude certamen subis,
 Redisque victor, non superbus sanguine,
 Sed pulchriori Gloriæ fulgens face.
 At heus monendus hoc tamen discas velim,
 Insiste pugne huic, ne remitte spiritus,
 Faceffat omnis torpor, & pigrum pecus
 Fucos habere res suas sibi jube:
 Hi namque sese putrido fixos solo
 Fædè remittunt, nescijque originis
 Populare menti nobili imponunt jugum,
 Virumque sumus ambulant, donec solum
 Illos reposcat, nilque præter spiritus
 Abominandos naribus linquunt suis.

Nobilissimi, doctissimique Juvenis D. Bartholdi
 Wicheringij albo inscriptum.

NObilitas, splendorq; patrum, quos ardua virtus
 Extulit, & quorum, jam tot labentibus annis,
 Fama viret, natos, & qui nascuntur ab illis
 Admonet, ut laudes partas insignibus ausis,
 Accumulent virtute novâ, ne monstra, sueque,
 Degeneres fuci, fiant injuria gentis:
 Sed miseros persæpè patres spes lactat inanis,
 Dum soboles nimium generis suffulta nitore,
 Egregiumq; putans per testamenta relinqui

Nomen ; in obscuras detrudit pulchra tenebras
 Gesta patrum , nilque ipsa animo laudabile volvit,
 Sic Heros quondam, domitis agnomen ab Afris
 Cui virtus invicta tulit , splendoris acerbam
 Pertulit eclipsim in nato , præclaraque magni
 Facta patris, sobolis crimenque , & stigma fuerunt.
 At te flos juvenum , quem quondam cura benigni
 Sideris, & placido viderunt lumine Parca;
 Mens alia impellit: nam famæ incumbere patrum
 Vile putans ; proprio gestis splendore nitore,
 Non secus ac quondam generosi seminis infans
 Magnus Alexander , fertur doluisse, parentem
 Omnia jam vicisse, sibi que haud esse relictum
 In quo virtutis propria queat edere signum.
 Macæ animi Iuvenis , semperq; hanc comere partem
 Perge tui, quæ, cum vitientur cuncta senectâ,
 Emicat , & longis vires sibi sumit ab annis.

Ad Amicum quempiam.

DUm tu molestò commorans in oppido,
 Amice curas, quid severa cogitet
 Cohors Iberi , quisve publicæ rei
 Status sit aptus, atque vertici tuo
 Curando crines albicantes imprimis;
 Ego solucus omnibus molestijs,
 Horti beatos terminos latus colo;
 Hic in virenti molliter ripâ cubans,
 Mulsus susurris arborum trementium,
 Aut garrienti fluminis lymphâ vagi,
 Carpo sopores, aut sub undis vitreis
 Pisces hiantes fallo glabrâ arundine,
 Aut inter agnos debiles, & hædulos,
 Bovesve stratus, tale carmen concino,
 Ascreus olim quale vates condidit,
 Quando in reductis montium cubilibus
 Satyros stupentes detineret versibus.
 Aut quale quondam consonabant Arcades

Cum *seva* nondum turma militantium
 Miseros Menalcas, Daphnidesq; è pascuis
 Proprijs recedere exules cœgerat.
 Quam dulce tunc est, cum boatus interim
 Gregis cubantis obstrepit, vel fistula
 Cogentis agnos in vireta Tityri?
 Hinc grata texunt arbores umbracula,
 Eduntque lenem sibilum motis comis,
 Hinc unda pronis murmurat decursibus,
 Illinc ocellos, sylvæ pascit florida,
 Aves per omnes saltitantes ramulos
 Vltro citroque, cantibus me recreant,
 Viresq; mentis solitudo suscitât.
 I nunc, tuamq; compara vitam meæ
 Memet beatum, te misellum dixeris,
 Vereq; dices esse nil sælicius;
 Quam dissolutum posse curis vivere,
 Desideratq; hortulo acquiescere.

Præcepta quædam cuique sapienti servanda.

Quisquis beatam Cœlitum vitam sequi
 Mortalis optat: hæc sibi quam sædulo
 Servanda ducat: Constitutus in statu
 Modico, quiescat, non anhelans alterum,
 Talenta Cræsi vincit alio pectore,
 Qui vivit insons sorte contentus suâ.

Aliud.

Ad latioremersus ex sorte anxîâ,
 Semper prioris sit sui status memor,
 Metuens secundos, providus rectè, Deos:
 Quo sortis aura fluctuantis altius
 Evexit, ac levavit humanas opes,
 Hoc ad ruinam prominent magis suam.

Aliud.

Illustre quamvis nomen, & decus gerat;
 Non intumescat; Namque nulla certior
 Nota impotentis, quam tumens superbia.
 Virum potestas arguit; tunc optime
 Quid quisque sit cognoscitur; quando decus
 Desertur illi: qui remittit spiritus
 Animi superbos; tollitur, qui surrigit,
 Calcatur usque, singulis fastidium.

Aliud.

Sive in secundis, sive rebus asperis
 Positus sit, altâ mente terram deserat,
 Cælumq; (sicut Armiger magni Ioris)
 Vestiget, & quod hic situm est, summum bonum.
 Quicumq; terræ fixus hæret torpida
 Dulci venend' inebriatus plurimum,
 Hic jure vivens est vocandus mortuus.
 Contempta res mortalis est, nisi supra
 Mortalitatem surgat, & cælum petat.

O D E.

Eheu quàm rapidis tempora passibus
 Nobis prætereunt? volvimur indies
 Ad metam miseri, nec senium tamen
 Persevitiscit homo suum.

Incrementa brevis, (si bene computes)
 Ætatis, proprio nomine dicier
 Decrementa merent: nam perit hic dies
 Quem vitæ addier autumant.

Inter sordidulas sollicitudines
 Ætas tota perit. Nil homines, nisi
 Nugas, parturiunt nisibus improbis,
 Nemo se sibi vindicat.

Hic vani tituli turget honoribus,
 Monstrari digitis magnificum putans,

Cum mors æqua tamen singula destruens,
Spernat magnificentum decus.

Hic certamen opum cum reliquis inie,
Et, dives oculis, pectore pauper est,
Dum menti cupida fors sua displicet,
Et fors alterius placet.

At quantas animi sollicitudines
Ponit, qui fragiles res hominum æstimans,
Vitam condidit spernere flebilem,
Virens fata præoccupans?

Hic curis hominum mortuus omnibus,
Ignotusq; alijs, secum habitat, sibi
Prudens usque vacat, cunctaq; negligit,
Extra se nihil expetens.

Non hic spe fluitat pendulus horulæ
Incertæ, quoniam dicere huic licet
Vixi, spem refeco, quod Superi dabunt;
Apponam facili lucro.

Hujus non animum sollicitant opes,
Nam, quodcunque Dij contribuunt, capis
Gratus, quod raptunt, restituit, suis
Se virtutibus implicans.

Tantum vel modicis conditionibus
Mens contenta valet. Ditiior omnibus
Hic audire meret; paucula qui tenens,
Nil majus tamen expetit.

Quid mortale genus, hoc spatio brevis
Ævi, multa petis? regna, potentiam
Venaris? stolidè quò fugis? heu redi,
In te singula desident.

Regnum perpetuum mens bona possidet;
Mentem quære bonam, cætera negligite,
Hanc cum nactus eris, tum sapiens scies
Quàm non sana petiveris.

Piæ aliquot Meditationes.

MEDITATIO I.

Immense Rector Cælitum,
 En lux recedit publica,
 Vicibusque mundum debitis
 Nox imminens amplectitur;

Te supplicantes poscimus
 Fugare nubes pectoris,
 Vt dum carere lumine
 Illo diali cogimur,
 Lustrenur omnes cælitus
 Divinitatis lampade.
 Da corpori laboribus
 Fesso diurnis, molliter
 Pique, conquiescere;
 Quò sic refectis viribus,
 A laudibus tibi debitis
 Solita auspicemur munia:
 Sed instat hostis, ac parat
 Arcum, & sagittarum minas,
 Exsurge Dux fortissime,
 Illique speratam diu
 Palmam resistens præripe.
 En præliandi callidus
 Occasionem jam capit
 Et sempiternis nititur
 Mentem implicare nubilis,
 Nunc tortuosus Proteus
 Se blandienter ingerens,
 Nos per meandros plurimos
 Sibi subjugare cogitat,
 Modò furorem Panicum
 Intentat, atque corpori
 Rabiem minatur insolens,
 Vt pressus aridâ fame
 Lupus, undecunque circuis:

Imbelle pastorum pecus,
 Quod ni Molossicum Canum
 Amica vis defenderit,
 Iam moribus totum patet.
 Adesto Pastor cordium,
 Illamque partem Spiritus
 Tui tuere traducem;
 Vt post labores plurimos,
 Quos exulans fert indies,
 Cælo recepta gaudeat
 In patrijs ovilibus.

MEDITATIO II.

QVousque tandem Mens mea,
 Tradux Supremi Numinis,
 In sordibus fœdissimis
 Hærebis hujus sæculi?
 Exsurge, sursum te rocat
 Origo cælestis tua,
 Habitusque celsi corporis.
 Quamvis parat cupidinum
 Æstus rebellans prælia,
 Et jam refectis viribus
 In te paratam cominus
 Signum movet, resistito,
 Namque est triumphandum malum.
 Sed, heu ; moras recalcitrans
 Intexis ? an mundi decus,
 Aut umbra vanæ gloriæ
 Pedem paratum detinet?
 Hæc cuncta mundi ludicra
 Habere res suas jube,
 Quid sit locus cælestibus:
 Vt ægra namque luminum
 Acies, Diale Cynthij
 Tolerare lumen non valet;
 Sic pressa mens caligine

Mundi caduci, fulgidum
 Dei jubar non sustinet.
 Quid vita? nunquid omnium
 Centrum dolorum, quod Metus,
 Et Spes futurorum ambiunt?
 Nulla hinc voluptas candida,
 Sed semper illius latus
 Mœror velut comes fodit.
 Iam forsân incubat tuo
 Mors atra collo, quæ vetat
 Spes inchoare credulas.
 Stat cuique vitæ terminus
 Fato locatus, quàm propè
 Versetur ille, incognitum est.
 Hæc ergò crede Maximum
 Tibi Imperatorem loqui;
 Est transeundum, sarcinas
 Paratus Hospes collige.
 Quidnam repones? heu miser,
 Hic nullus est mimo locus;
 Velo levato singula
 Illi patebunt; Intimo
 Tunc eruentur pectore
 Voces sine arte. Tunc eos
 Dices beatos, indies
 Qui providi vitæ suæ
 Manum applicarunt ultimam.

MEDITATIO III.

Quocunque Rerum Conditor,
 Aciem reflecto luminum,
 Nostri recursat undique
 Facies status miserrima;
 A fletibus primordium
 Haurimus ævi, huic consonat
 Exinde vitæ fabula.
 Bores, oves, & alites,

Simul atque in auras luminis
 Proreperint, n̄isus suos
 Et functiones explicant,
 Nos destituti viribus
 Et vagientes flebile,
 In sordibus miserrimis
 Et sœdeolenti stercore
 Pereamus omnes, ni statim
 Nutricis occurrat manus.
 Iam quandò adulta nos viris
 Adscripsit ætas, undique
 Curæ æstuantes ingruunt.
 Vtrumque solis tramitem
 Percursitamus sædulò,
 Vt adsit, unde corporis
 Necessitati sit satis,
 Cumque arbitramur undique
 Nosmet beatos, intonans
 Fortuna fallax, nos humi,
 E maximis fastigijs,
 Gravi ruinà dejecit.
 Aded citò mortalium
 Fœlicitati syllaba
 Accedit una. Quid loquar
 Morbos, & ærumnas graves,
 Queis usque & usque subjacet
 Mortalis imbecillitas?
 Nunc, mordet illud, nunc premis
 Nos ille vitæ carnifex.
 A parte cunctà denique
 Nunquam beatos Sol videt,
 Vt inquilini sedibus
 Dubijs vagantes, rarius
 Habitat quietè aut commodè:
 Sic donec hic perfungimur
 Mortalitat̄is munere,
 Cœlestis arcis exules,
 Iactamur incerto mari.

Ita Imperatori Deo
 Visum, placetque, nec potest
 Autoritate propria
 Statione quisquam excedere;
 Ne dirus atque pertinax
 Desertor ejus audiat.
 Vt mensibus novem tenens
 Nos matris alvus, aëri
 Cœlique tempestatibus
 Corpusculum hocce præparat:
 Sic & per has tristes moras
 Mortalis ævi, nos Deus
 Vita sequenti fabricat.
 O ille decretorius
 Quando appetit nobis dies
 Qui mixtionem corporis
 Animique nostri separat,
 Tunc gaudij demum locus,
 Tunc intonandum latius.
 Pars illa nostri sanctior,
 Capaxque sublimis Dei;
 Hæc servitute stebili
 Soluta, patriæ suæ,
 Originique redditur,
 Quodcunque circà se videt
 Rei caducæ, despicit,
 Linqvitque non ingratis
 Iamque inter altos Cœlites
 Locata, mortales videt,
 Et ridet actus; utpote
 Cui nota nunc æternitas,
 Bonumque summum, quod vix
 Varijs vagando erronei
 Homunciones querimus.
 Hæc feriatis sensibus,
 Affectibusque corporis,
 Dum mente mecum rumino;
 O par Deo Patri Deus:

Opto diem qua deseram
 Hoc contubernium mali,
 Interque sanctos Martyres
 Et simplices columbulas
 Ævo perenni perfruar.
 Hoc da Creator omnium,
 Vbi limitem fatis datum
 Peregero ; sic sit tibi
 Cum Patre summo gloria
 Per seculorum secula.

FINIS.

Mendæ quæ irrepperunt sic emendabuntur.

<i>Pagina.</i>	<i>Linea.</i>	<i>Errata.</i>	<i>Emendationes.</i>
26.	25.	pectoris.	pectoris.
30.	33.	facrum	facrum.
66.	13.	via	vix
161.	final.	Quos Iupp.	Quos æquus amavit
164.	2.	ἦ	ἦ
176.	4.	quâ	quæ.
185.	2.	avis	aves.
206.	26.	certa	certus.
210.	4.	ταυτῆ	ταυτῆ
228.	32.	grata	prata

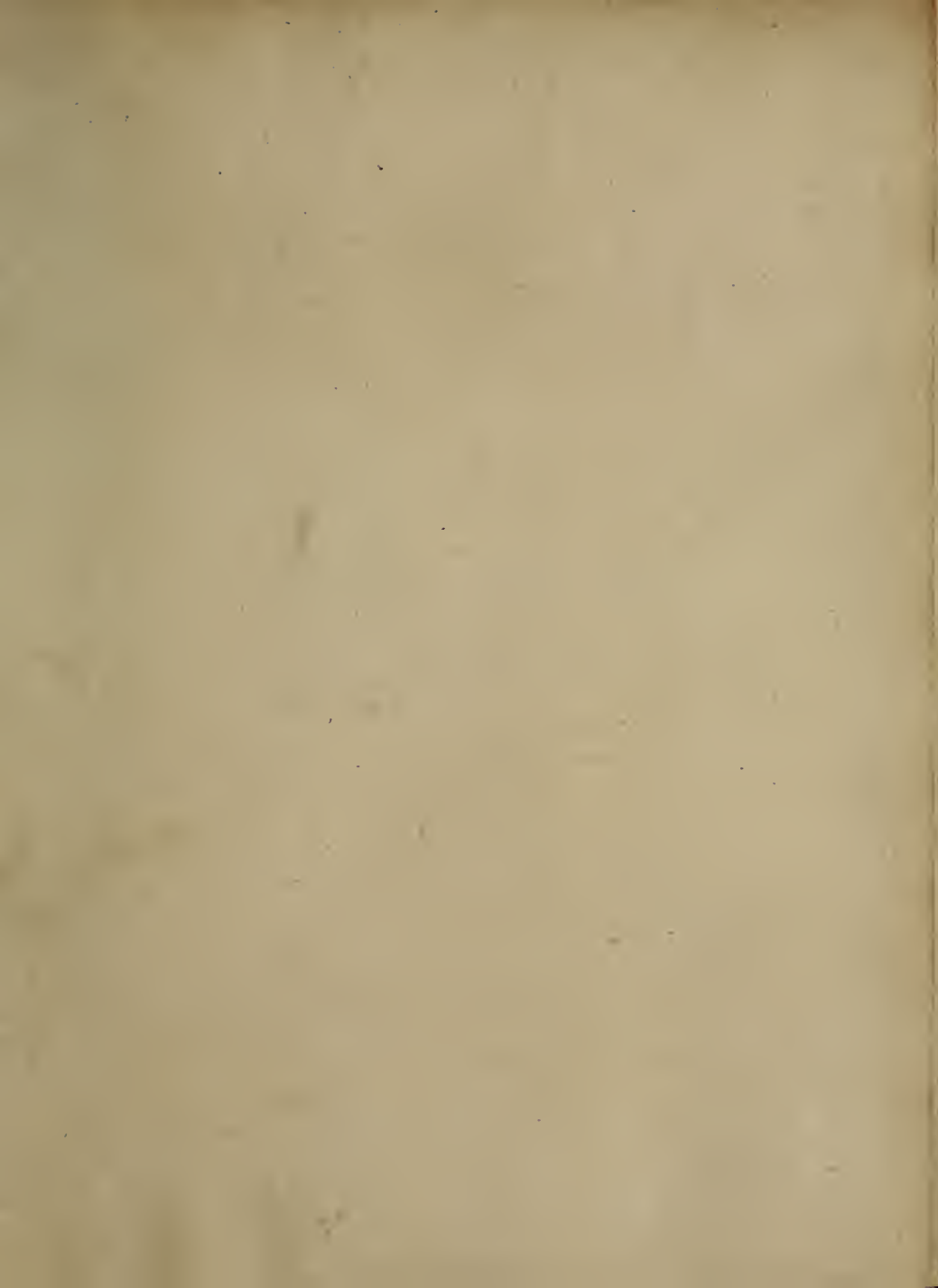
THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF COMPARATIVE ZOOLOGY
AT HARVARD UNIVERSITY
78 DIVISION STREET
CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS

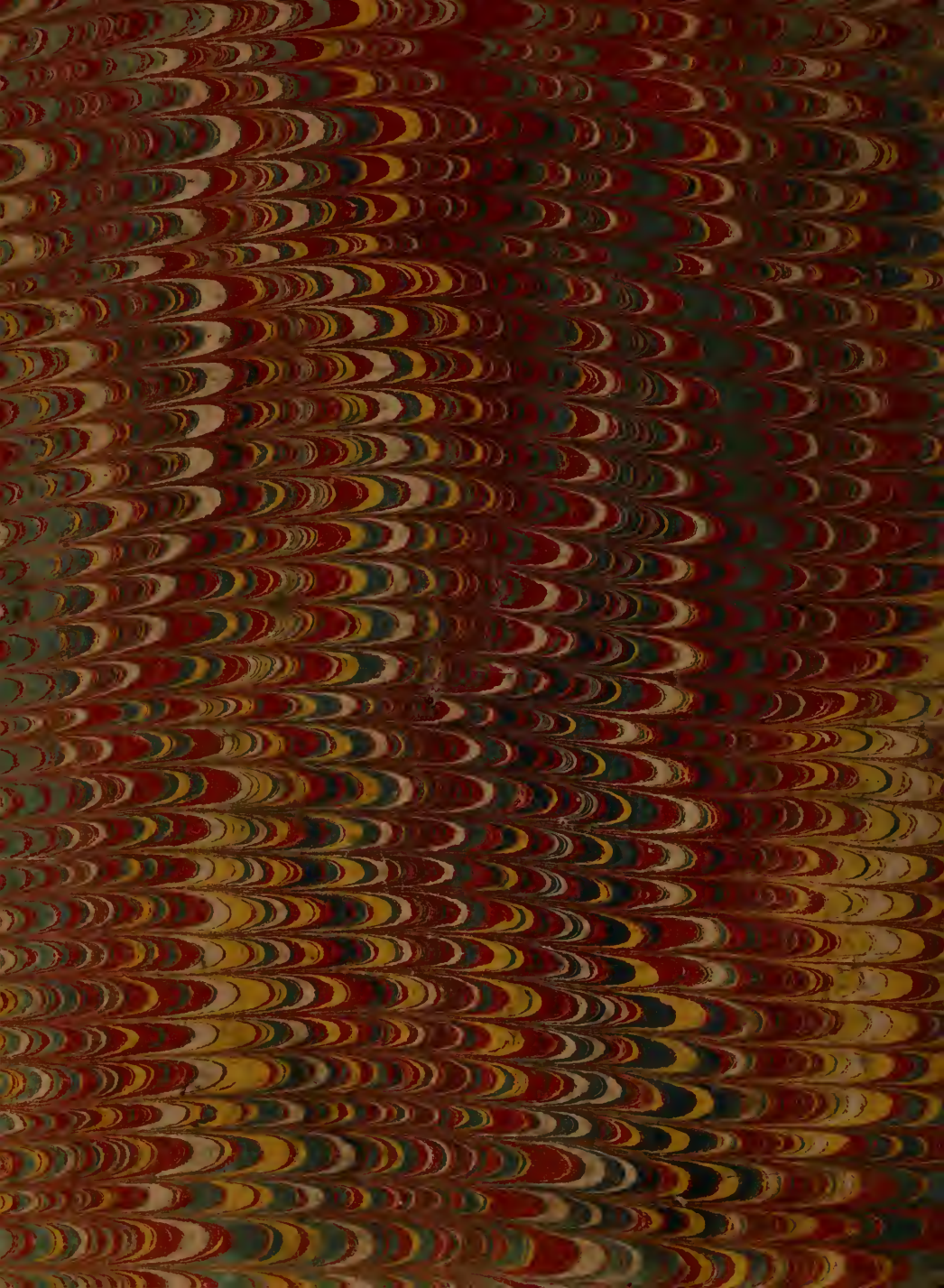
PLATE I

FIG. 1. A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.

Fig.	Species	Length	Width
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

17/6

7a/-

Engraved title, portrait
+ 74 plates

faint water stains

